

**ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У
ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ
ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ:
теорія, методика, практика**

**збірник матеріалів
Всеукраїнського круглого столу
(м. Київ, 9 грудня 2021 р.)**

Матеріали конференції

УДК 377.36(043.2)

ISBN - 978-617-8117-03-0

<https://doi.org/10.32835/978-617-8117-03-0/2021>

О 29

Рекомендовано Вченою радою Інституту професійно-технічної освіти НАПН України (протокол № 12 від 20 грудня 2021 року)

Редакційна колегія:

Каленський А. А. – д-р пед. наук, професор, завідувач лабораторії науково-методичного супроводу підготовки фахівців у коледжах і технікумах Інституту професійно-технічної освіти НАПН України.

Пашенко Т. М. – канд. пед. наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник лабораторії науково-методичного супроводу підготовки фахівців у коледжах і технікумах Інституту професійно-технічної освіти НАПН України.

Рецензенти:

Герлянд Т.М. – д-р пед. наук, завідувач лабораторії технологій професійного навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України.

Пригодій М. А. – д-р пед. наук, професор, завідувач кафедри промислової інженерії та сервісу Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.

О 29 Оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти: теорія, методика, практика: збірник матеріалів Всеукраїнського круглого столу (м. Київ, 9 грудня 2021 р.) / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України / ред. кол. : Каленський А.А., Пашенко Т.М. та ін. Житомир: «Полісся», 2021. 98 с.

У збірнику матеріалів круглого столу висвітлено сучасні практики забезпечення якості фахової передвищої освіти в контексті євроінтеграції, теоретичні і практичні аспекти компетентнісно-орієнтованої підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти, проектування інформаційно-освітнього середовища, особливості професійного розвитку педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти, навчально-методичне забезпечення професійної підготовки фахових молодших бакалаврів.

Збірник адресований науковцям, докторантам, аспірантам, педагогічним працівникам закладів професійної (професійно-технічної) та передвищої освіти, структурних навчальних підрозділів підприємств.

Матеріали, що включені до збірника, подані в авторській редакції.

© Інститут професійно-технічної освіти
НАПН України, 2021

ЗМІСТ

Розділ 1. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

<i>Богдана Баран, Галина Джус</i> ОЦІНЮВАННЯ ТА МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ АГРОНОМІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....	7
<i>Тетяна Герасимик-Чернова, Оксана Шмаль</i> НОРМАТИВНЕ ТА ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ФАХОВОЮ ПЕРЕДВИЩОЮ ОСВІТОЮ.....	9
<i>Неля Геращенко</i> СТРАТЕГІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	11
<i>Лариса Гончар</i> ДУАЛЬНА ФОРМА ОСВІТИ ЯК МОЖЛИВІСТЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	13
<i>Микола Денисенко, Леонід Лісовський</i> СИСТЕМА ОЦІНКИ ЯКОСТІ ФАХОВОЇ ОСВІТИ В КОЛЕДЖІ.....	15
<i>Андрій Каленський</i> ГОТОВНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗФПО: РЕЗУЛЬТАТИ ФОРМУВАЛЬНОГО ЕТАПУ ЕКСПЕРИМЕНТУ	17
<i>Ірина Мося'</i> ТЕСТУВАННЯ ЯК МЕТОД ОБ'ЄКТИВНОГО ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У КОЛЕДЖАХ	20
<i>Тетяна Пащенко</i> ПОРТФОЛІО ЯК СУЧАСНА ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У КОЛЕДЖАХ.....	23
<i>Людмила Радченко, Надія Олексенко</i> ПРОВІДНІ ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	25
<i>Людмила Радченко, Аміна Сколота</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	28
<i>Інна Філіпська, Алла Бартельова</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ONLINE ТЕСТУВАННЯ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....	30
<i>Олександр Ямковий</i> МЕТОДИ КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ НАВЧАННЯ	33
Розділ 2. КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	

<i>Оксана Бабенко</i> СПІВПРАЦЯ ВИКЛАДАЧА І СТУДЕНТА – ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙ В ОСВІТІ.....	36
<i>Євген Баршай, Тарас Бужин</i> ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ПРАКТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ, ЯК СКЛАДОВІ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....	38
<i>Тетяна Герасимик-Чернова</i> ПРАКТИЧНЕ НАВЧАННЯ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	42
<i>Микола Денисенко, Леонід Лісовський</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ	44
<i>Марина Задорожна, Ольга Нікогосян</i> ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИНАМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ	46
<i>Олексій Макієвський</i> ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ АВТОМЕХАНІКІВ	48
<i>Тетяна Ольшевська</i> ТЕХНОЛОГІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ-ПРОЄКТУВАЛЬНИКІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	50
<i>Юлія Островська, Людмила Шипіш</i> ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ У ВСП ЗМФК ЗНУ..	52
<i>Валентина Сєврюкова</i> ТЕХНОЛОГІЯ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	54
<i>Едуард Сулов, Тетяна Волосюк, Віктор Лук'яненко</i> ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА: ОСОБЛИВОСТІ ЯКІСНОЇ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОФІЛЮ	56
<i>Хажєвська Є., Лахматова Н.</i> РОЛЬ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН У КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....	58
<i>Любов Ярош</i> ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ-ЕЛЕКТРИКІВ У КОЛЕДЖАХ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ	60
<i>Ксенія Яцина</i> СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У СИСТЕМІ	63

ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	
<i>Микола Яцков, Андрій Калько, Микола Шевчук</i>	
ДО ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПРІОРИТЕТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	66

Розділ 3. ПРОЄКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

<i>Ольга Баршай, Олександр Теремінов</i>	
СТВОРЕННЯ «ВІДКРИТОЇ ЛАБОРАТОРІЇ ЕЛЕКТРОНІКИ», ЯК СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	69
<i>Тетяна Бикова</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ПРОЄКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	71
<i>Олександра Гнатенко</i>	
ПРОЄКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	73

Розділ 4. ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

<i>Ольга Баршай, Ірина Винокурова</i>	
ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ФАХОВИХ КОЛЕДЖІВ	76
<i>Наталія Ваніна</i>	
ДО ПИТАННЯ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА.....	80
<i>Роман Курок</i>	
ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЕКОНОМІЧНИХ КОЛЕДЖІВ.....	83
<i>Віта Литвиненко, Лариса Бровко, Надія Чижко</i>	
МЕТОДИЧНА РОБОТА У КОЛЕДЖІ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ...	85
<i>Леонід Лісовський, Ігор Харьковський</i>	
ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ВСП «НЕМІШАЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НУБІП УКРАЇНИ».....	87
<i>Микола Чижко</i>	
ВІД ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА – ДО ЯКІСНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ	89

Розділ 5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ

БАКАЛАВРІВ

<i>Ольга Баршай, Андрій Запісочний,</i> КЛАСТЕР МОДЕЛЮВАННЯ «3D SCIENCE».....	92
<i>Олена Хоменко</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В РЕАЛІЯХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	95

Розділ 1. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

ОЦІНЮВАННЯ ТА МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ АГРОНОМІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

*Богдана Баран,
методист
Івано-Франківського коледжу ЛНАУ,
Галина Джус,
викладач профільюючих дисциплін
Івано-Франківського коледжу ЛНАУ.*

Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору [1].

Система забезпечення якості фахової передвищої освіти в Україні складається із:

1) системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості фахової передвищої освіти закладу фахової передвищої освіти (внутрішня система забезпечення якості фахової передвищої освіти);

2) системи зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладів фахової передвищої освіти та якості фахової передвищої освіти (система зовнішнього забезпечення якості фахової передвищої освіти);

3) системи забезпечення якості діяльності центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості фахової передвищої освіти [2].

Центральною ланкою системи управління та забезпечення якості освіти є освітній процес. Контроль у системі забезпечення якості підготовки фахівців має на меті виявлення найбільш слабких сторін навчального процесу шляхом самооцінки діяльності ВНЗ, яка повинна проводитися систематично за критеріями, визначеними стандартами вищої освіти, та відповідно до вимог центральних органів управління освітою. Іншими складовими системи є проведення регулярних опитувань, тестування студентів, моніторинг залишкових знань студентів - випускників.

До ключових ланок такої системи відносяться: якість освітньої програми, рівень підготовки абітурієнтів, інформаційно-методичне забезпечення навчального процесу, кваліфікація викладацького складу, якість навчального процесу, рівень наукової роботи, що проводиться у закладі фахової передвищої освіти, рівень оснащення навчального процесу, рівень підготовки випускників (включаючи практичну підготовку і готовність виконувати професійні функції) та їх затребуваність на ринку праці [3].

Для забезпечення якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти встановлені чіткі вимоги до студентів, викладачів і критерії оцінки їхньої відповідності цим вимогам. Щодо рівня підготовки випускників, то висувуються відповідні вимоги до програмного результату діяльності, що передбачено освітньою програмою. Стосовно навчального процесу студентів, вимоги висувуються до циклових комісій, а саме до педагогічного складу, які забезпечують цей процес, включаючи цикли дисциплін гуманітарної та соціально-економічної, природничо-наукової та професійно-практичної підготовки.

З метою аналізу якості підготовки фахівців у закладі фахової передвищої освіти повинна працювати система щосеместрового директорського контролю якості підготовки фахівців за всіма спеціальностями (обов'язкові директорські роботи). Предметом моніторингу є також дослідження роботодавцями оцінок якості підготовки випускників за спеціальністю. Таким чином, щосеместровий комплексний моніторинг якості освіти на рівні навчального закладу, повинен враховувати як якість навчального процесу, так і оцінку випускників роботодавцями.

Робота викладацького складу при підготовці фахівців аграрного профілю спрямована на вдосконалення методики різноманітних форм контролю знань та вмінь як одного з найважливіших елементів навчального процесу; вдосконалення методики самостійної роботи студентів як фактора, що забезпечує високий рівень підготовленості майбутнього фахівця; формування мотивації професійних компетенцій при викладанні дисциплін професійної підготовки; активній роботі кабінетів навчальних дисциплін; здійснення педагогічної діяльності з підготовки молодших бакалаврів відповідно до стандартів вищої освіти в умовах інноваційного освітнього простору; а саме вдосконалення роботи на платформах дистанційного навчання Classroom, Moodle, відеоконференції Google Meet, Zoom; формування практичної спрямованості та професійно-педагогічної культури майбутніх фахівців; створення сайтів викладачів, що містять навчально-методичні комплекси з дисциплін агрономічного циклу; створення електронних підручників [4].

Основними завданнями як навчального закладу, так і окремо кожного викладача, є підвищення якості знань студентів, впровадження орієнтованого навчання, організації якісного процесу навчання як засобу професійної компетентності в умовах міжнародного співробітництва, активізація роботи з

обдарованою молоддю шляхом залучення її до дослідницьких пошуків, підвищення їх практичного рівня.

Добросовісне виконання та підпорядкованість чітким нормам та правилам усіх учасників освітнього процесу сприятимуть успішному засвоєнню програмного матеріалу дисциплін та дозволить підготувати компетентісно-орієнтованого фахівця [3].

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text)
2. Закон України «Про фахову передвищу освіту» від 06.06.2019 № 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
3. Карамішев Д.В. Стратегічні орієнтири розвитку моніторингу освітньої діяльності закладів вищої освіти як складової системи управління якістю. Актальні проблеми державного управління. 2019. № 2 (56). С. 8-19.
4. Мороз В.М., Садковий В.П., Бабаєв В.М., Мороз С.А. Онлайн опитування студентів у системі забезпечення якості вищої освіти. Інформаційні технології та засоби навчання. 2018. № 6. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2415>

**НОРМАТИВНЕ ТА ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО
УПРАВЛІННЯ ФАХОВОЮ ПЕРЕДВИЩОЮ ОСВІТОЮ**

*Тетяна Герасимик-Чернова,
заступник директора
з навчальної роботи ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ»,
викладач-методист
Оксана Шмаль,
викладач спецдисциплін
ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ»*

Забезпечення системи фахової передвищої освіти, інтегрованої в Європейський простір освіти та Європейський дослідницький простір, є однією із цілей реформування системи освіти в Україні. Формування та вдосконалення нормативного та правового регулювання сфери освіти в закладах фахової передвищої освіти, зокрема забезпечення якості освіти в Україні відповідно до європейських стандартів, є одним із пріоритетів діяльності як органів влади у сфері освіти, так і самих закладів фахової передвищої освіти. Стратегією реформування освіти в Україні передбачено створення системи забезпечення та постійного поліпшення якості надання освітніх послуг.

Нині існує багато думок щодо розвитку й регулювання організації освітнього простору на різних рівнях, її суб'єктів та її складових частин. Щодо розвитку закладів фахової передвищої освіти, то починати потрібно з вивчення законодавства, що регулює сучасну систему освіти. Якість освіти, яка відповідає рекомендаціям і стандартам Європейського простору вищої освіти (ЄПВО), враховує кращі світові практики й виступає головною технологією

досягнення відповідності освітньої системи вимогам і потребам суспільства й особистості.

Ключовими завданнями такої реформи є: інституціоналізація системи забезпечення якості освіти на національному, регіональному й локальному рівнях за участю державних, громадських і професійних організацій; залучення зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів до розроблення нових нормативно-правових актів і методичних розробок, що здатні гарантувати стійке функціонування та розвиток системи забезпечення якості освіти; апробація прозорості системи вступу на навчання.

Нормативно-правове регулювання сфери фахової перед вищої освіти в Україні – це сукупність правових засобів, за допомогою яких здійснюється правове регулювання суспільних відносин у сфері освіти. Правові норми, які здійснюють вказане регулювання суспільних відносин, формують систему з характерною для неї ієрархією рівнів зв'язків і структурою. Формування нормативно-правової бази відбувається з урахуванням європейських стандартів і міжнародного досвіду, насамперед щодо забезпечення якості освіти.

У сфері фахової передвищої освіти України в процесі реформування вже здійсненні перші кроки до вдосконалення нормативно-правового регулювання, серед яких прийняття Закону України «Про освіту», Закону України «Про фахову передвищу освіту». Але нині виникає потреба подальшої розробки й вдосконалення нормативно-правових актів відповідно до новоприйнятих законів у сфері фахової передвищої освіти.

Вагомими інструментами у нормативно-правовому регулюванні забезпечення якості освіти стали Закон України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 р. і Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 р. Законом України «Про освіту» передбачено ряд позитивних новел, серед яких є вдосконалення поняття якості освіти (п. 29 ст. 1) із внесенням змін до Закону України «Про вищу освіту» й коригування поняття якості вищої освіти.

Система забезпечення якості освіти в Україні складається із:

- 1) системи забезпечення закладами освіти якості освітньої діяльності та якості освіти (система внутрішнього забезпечення якості);
- 2) системи зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладів освіти та якості освіти.

Так, Законом України «Про освіту» додатково визначені такі процедури й заходи:

- 1) оприлюднені критерії, правила й процедури оцінювання педагогічної (науково-педагогічної) діяльності педагогічних і науково-педагогічних працівників;

- 2) оприлюднені критерії, правила й процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників закладу освіти.

Право та державне управління Законом України «Про освіту» окреслено одну з основних ролей ліцензування освітньої діяльності й акредитації освітніх

програм. Так, передбачено, що ліцензування освітньої діяльності й акредитації освітніх програм є одними з основних інструментів, процедур і заходів забезпечення та підвищення якості освіти. Саме такі євроінтеграційні положення Закону України «Про освіту» й, звичайно, політика впровадження європейських стандартів і міжнародного досвіду у сфері вищої освіти дозволять забезпечити якість вищої освіти на найвищому рівні.

Отже, державне управління реалізується внутрішніми й зовнішніми функціями держави через його органи. Проблема полягає в адаптації законодавства України в освітній сфері до нових умов розвитку суспільства, передусім пов'язаних із побудовою демократичної держави. Швидке оновлення законодавства у сфері освіти сприятиме міжнародному визнанню національної фахової передвищої освіти в Україні. Також, важливо зберегти кращі традиції та практики технікумів і коледжів, сформовані багаторічною попередньою діяльністю, створити умови для поєднання освіти з виробництвом із метою підготовки конкурентоспроможних фахівців для забезпечення потреб суспільства, ринку праці й держави.

Список використаної літератури:

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки / Міністерство освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>.
2. Суліма Є.М. Вища освіта в контексті Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. Вища школа. 2012. № 3. С. 7–10.
3. Громадсько-активні школи в Україні: кроки до дій : посібник зі створення та управління громадсько-активною школою. ВФ «Крок за кроком». 2-ге вид. Київ : СПД- ФО Парашин К.С., 2008. 164 с.
4. Довбиш І.А. Модель державно-громадського управління ЗНЗ. Директор школи, ліцею, гімназії. 2006. № 1. С. 69–75.
5. Про фахову передвищу освіту : Закон України від 06 червня 2019 р. № 2745-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>.

СТРАТЕГІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

*Неля Геращенко,
старший викладач фахових дисциплін
ВСП «Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського НПУ ім. О. Довженка»*

У нашій роботі було і залишається ключовим питанням якість освіти, якість підготовки спеціалістів. Перш за все, чим же визначається ця кінцева якість? Ми готуємо наших спеціалістів для ринку праці. Якщо розглядати узагальнено, існують система праці і система освіти, а те, що їх поєднує, – рамка кваліфікації.

Якість освіти розглядається в якості важливої характеристики, що визначає конкурентоспроможність освітньої організації. Звідси задача

забезпечення якості займає одне з центральних місць освітніх реформ в Україні.

Досягнення традиційно високого рівня якості підготовки кваліфікованих бакалаврів базується на неперервному удосконаленні процесу навчання, що поєднує традиційні і інноваційні моделі підготовки спеціалістів, постійної модернізації діяльності, враховуючи зміни соціуму.

Складові якості будуються на основі трикутника знань «освіта – наука – інновації». Якість – це комплексна характеристика, основні показники якої – абітурієнти і студенти. Але без якісних абітурієнтів і підготовлених до сприйняття знань здобувачів освіти ми не зможемо говорити про якісну освіту. Далі – якість кадрового складу, навчальних програм, матеріально-фінансове забезпечення і незалежна оцінка знань, так як ми повинні об'єктивно оцінювати, що ж ми все-таки даємо нашим студентам. І все це, на базі трикутника знань, який обов'язково пропонує інноваційну складову в усіх компонентах навчального процесу [1].

Забезпечення якості освіти передбачає впровадження об'єктивних процедур оцінювання рівня знань і вмінь випускників, компетенцій майбутніх фахівців.

Оцінка рівня знань здобувачів освіти здійснюється в рамках оцінювання внутрішньої системи оцінки якості освіти, що включає оцінювання освітніх компонентів якості освітнього процесу на різних рівнях підготовки.

Система підтримки здобувачів освіти здійснює безпосередній вплив на стан і ефективність системи якості освіти і складається із двох основних компонентів: системи підтримки студентів при опануванні ними основної освітньої програми, розвитку його інтелектуальних, творчих здібностей, особистісних якостей і системи інформаційної підтримки студентів.

Аналогічні вимоги до рівнів вищої освіти ставить і остання редакція Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти [2].

Широке впровадження дистанційного навчання у підготовці майбутніх педагогів (в т.ч. майстрів виробничого навчання) є актуальним і сучасним, так як здобувачі освіти мають можливість завдяки дистанційним технологіям підтримувати діалог завдяки телекомунікацій та комп'ютерних мереж.

При цьому використовуються автоматизовані системи контролю знань, а також консультування також при допомозі сучасних комп'ютерних технологій, що дозволяє досягти більш ефективного процесу оцінювання якості освіти. Ефективність оцінювання рівня засвоєння навчального матеріалу в великій мірі залежить від програмного забезпечення[3].

На сучасному етапі широко використовуються наступні дистанційні технології:

- з використанням друкованих матеріалів та матеріалів на електронних носіях;
- з використанням комп'ютерних мереж (комп'ютерне тестування і контроль знань, новітні засоби мультимедіа).

- відео-конференції – розвинуті засоби телекомунікації по аудіо-каналах, відео-каналах та комп'ютерних мережах.

Положення про забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти розробляється відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII (стаття 16. Система забезпечення якості вищої освіти) [4].

Список використаних джерел:

1. Бахрушин В. Що таке якість вищої освіти і як її вимірюють? <http://www.education-ua.org/ua/articles/100-shcho-take-yakist-vishchoji-osviti-i-yak-jiji-vimiryuyut>.
2. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG-2005). http://osvita.kpi.ua/files/downloads/Standart_EPVO.pdf
3. Підкасистий П.І., Тищенко О.Б. Комп'ютерні технології в системі дистанційного навчання. Педагогіка. 2000. № 5. С. 7-12.
4. Закон України «Про вищу освіту», 2002 р. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2984-14/ed20020117>.

ДУАЛЬНА ФОРМА ОСВІТИ ЯК МОЖЛИВІСТЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Лариса Гончар,

*аспірант II курсу Інституту ПТО НАПН України
викладач, ДНЗ ОБПУ МТС, м. Одеса*

Входження України в цивілізоване світове товариство неможливе без структурної реформи національної системи освіти, спрямованої на збереження мобільності, сприяння працевлаштуванню випускників на внутрішньому та зовнішньому ринках праці в умовах високої конкурентності.

Трансформаційні процеси, пов'язані з європейською інтеграцією, позитивні результати реформ, підвищення конкурентоспроможності економіки передбачають створення відповідної національної системи освіти та підготовки кадрів.

Одним із кроків покращення професійної освіти держава вбачає в провадженні дуальної форми здобуття освіти, як спосіб навчання, за яким теоретичний матеріал опановується в закладі з педагогом, а практичне навчання проходить на виробництві. Такий підхід суттєво відрізняється від «практичних відпрацювань», оскільки в його основі не тільки закріплення теорії на практиці, а саме навчання в умовах виробництва.

Результати навчання, об'єднавши процедури забезпечення якості з національною рамкою кваліфікацій та Рамкою кваліфікацій Європейського простору освіти, знаходяться у центрі процесів забезпечення якості. Забезпечення якості освіти стосується як можливостей навчальних закладів з метою покращення освітньої діяльності, так і процесів оцінювання та присвоєння кваліфікацій.

В якості провідного практичного чинника актуальності ми враховуємо те, що в системах професійної освіти провідних європейських держав, в першу чергу в Німеччині, концепція дуальної освіти повною мірою реалізована. І важливо те, що в усіх країнах дуальна освіта як система і модель професійної освіти показала свою ефективність в забезпеченні якості підготовки кадрів для різних сфер виробництва [3].

Про ефективність дуальної системи навчання також свідчать приклади розвитку систем професійної освіти Європейські держави – Австрія, Греція, Італії, Іспанії, Швеції, Румунії та ін.

Вона покликана налагодити ефективне співробітництво навчальних закладів з ринком праці та створити реальні можливості для впливу фахівцями ринку на зміст освітніх навчальних програм.

Системі дуальної освіти України властиві ті самі проблеми, як і іншим країнам – недостатня розробленість нормативно-правової бази, швидке старіння освітніх стандартів, недостатність інвестицій в освіту з боку підприємців та інші.

Але навіть за наявних проблем і недоліків система дуальної освіти фахівців різних напрямів та профілів в освітніх організаціях та на виробництві більшою мірою гарантує підготовку професійних кадрів з урахуванням економічних особливостей регіонів, з урахуванням зацікавленості регіонів та окремих підприємств у кадрах з високою якістю професійної підготовки.

Аналізуючи особливості дуальних освітніх моделей у різних країнах світу та позитивний досвід їх функціонування, можна сформулювати теоретичні основи підвищення конкурентоспроможності системи вищої освіти:

1. Інтеграція теоретичної (формальної) складової освітнього процесу в закладах освіти та практичної (неформальної), що відбувається на підприємстві. Удосконалення інноваційної діяльності навчальних закладів шляхом впровадження елементів дуальної форми освіти;

2. Оптимізація структури та діяльності закладів освіти відповідно до вимог ринку праці та його динамічних змін;

3. Оцінка компетенцій випускників відповідно до вимог потенційних роботодавців;

4. Удосконалення фінансово-економічних механізмів у закладах освіти;

5. Забезпечення постійного професійного саморозвитку та самовдосконалення спеціалістів підприємства шляхом міждисциплінарних зв'язків.

Таким чином, можна зробити висновок про високий рівень актуальності проблеми підвищення якості професійної освіти та розвитку особистості спеціалістів різних напрямків та профілів підготовки в рамках практико-орієнтованої моделі дуальної освіти.

Завдання робити підготовку висококваліфікованих працівників якісною та не відірваною від виробництва - це національна потреба, одна з головних умов

значного підвищення продуктивності праці, і це одне з ключових завдань розвитку. Результатом запровадження дуальної форми освіти є підвищення якості підготовки фахівців відповідно до реальних вимог ринку праці та забезпечення підготовки кваліфікованих фахівців для національної економіки;

Запровадження дуальної форми освіти формує та покращує продуктивні сили суспільства, забезпечує розвиток системи освіти, експорт освітніх послуг, оновлює накопичення знань та умінь здобувачів освіти.

Список використаних джерел:

1. Міністерство освіти і науки України, 2015. *Дуальна освіта*. [online] (Останнє оновлення 2 Березень 2021) Доступно: <<https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnicna-osvita/dualna-osvita>> [Дата звернення 19 Листопад 2021].
2. Rravchenko O., Starova B, Nykyforov R. World models of dual education and features of their functioning. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2021. №2(41). P. 87-90.
3. Беликов Владимир Александрович, Романов Петр Юрьевич, Павленко Дмитрий Иванович, and Филиппов Александр Михайлович. "Влияние дуальной системы профессионального образования на качество подготовки обучающихся организаций СПО" *Вестник Южно-Уральского государственного университета. Серия: Образование. Педагогические науки*, vol. 12, no. 1, 2020, pp. 20-34.

СИСТЕМА ОЦІНКИ ЯКОСТІ ФАХОВОЇ ОСВІТИ В КОЛЕДЖІ

Микола Денисенко,

викладач-спеціаліст

кандидат технічних наук, доцент

Леонід Лісовський,

викладач першої кваліфікаційної категорії

відділення «Експлуатація та технічний сервіс машин і обладнання»

ВСП «Немішайвський фаховий коледж НУБіП України»

Бажання досягти більш повної відповідності між трансформацією в системі освіти, соціально-економічними реаліями і потребами особистості – головне джерело забезпечення якісних освітніх послуг. Про це, зокрема, свідчать положення нормативного документу «Закон України Про фахову передвищу освіту» [1], де підкреслюється, що ХХІ століття для нашої держави повинно стати сторіччям якості у всьому, починаючи з виробництва продукції і послуг необхідної якості до забезпечення гідної якості життя людей.

Мета статті – дослідження якості фахової освіти в коледжі за різними критеріями та визначення сутності поняття «якість освіти».

Питання якості фахової перед вищої освіти – наскрізна у Болонському процесі, в царині положень котрого відповідальність за забезпечення якості освіти покладається на самі учбові заклади, що диктує необхідність реалізації механізмів гарантії високої якості освіти, що включають планування якості, забезпечення якості, управління якістю, покращення якості, оцінювання якості. У Болонській декларації розвиток європейського співробітництва в царині

контролю якості оголошено як мету, що має першорядну важливість для створення освітнього простору в Європі.

Болонський процес передбачає реформування національних систем вищої освіти, зміну та вдосконалення освітніх програм і необхідні інституціональні перетворення у вищих учбових закладах. Оцінювання якості освіти важливо проводити за різними критеріями, такими як: 1) незалежність (плани оцінювання, ухвалення критеріїв усіма суб'єктами освітнього процесу в коледжі; неупередженість оцінки експертів та опублікування результатів оцінювання; 2) справедливість (узгодження між завідувачами відділень і директором коледжу право на участь і підтримку; гарантія викладачам незалежного оцінювання слабких та позитивних рис їхньої діяльності; безперечна участь студентів в процесі оцінювання; 3) корисність (впровадження моніторингу; 4) використання результатів оцінювання

Тільки таким чином, оцінка якості є суттєвою характеристикою комплексної системи його гарантії в коледжі. З цією метою учбові заклади визначають механізми взаємодії з зацікавленими соціальними партнерами, внутрішні компоненти цієї системи здійснюють постійний моніторинг освітнього процесу, спрямованого на встановлення невідповідності вимогам стандартів і своєчасне проведення корегуючих заходів. В сучасних умовах, коли підвищення якості освіти є проблемою державного значення, зростає інтерес вчених та дослідників до питань побудови системи якості освіти і оцінюванню якості як вагомому елементу даної системи.

Представляють інтерес праці в царині дослідження оцінки стану, змін і тенденцій в освіті, модернізація комплексу головних принципів оцінювання якості навчання, аналізу проблем якості освіти з точки зору теорії педагогічних вимірів (наприклад, праці А.А. Каленського та інші) [2]. Аналіз стану проблеми оцінки якості вітчизняної освіти на основі наукових публікацій дозволяє відзначити, що вона представлена на міждисциплінарному рівні, та інтегрує філософські, економічні і економічні знання у двох напрямках:

а) за внутрішньою інституціональною якістю (як оцінка якості освіти у конкретному закладі) – індикатори якості підготовки випускників, кадрового потенціалу, матеріально-технічної бази, показники стану здоров'я та інше.

б) за зовнішньою соціальною якістю (як галузь, що відтворює інтелектуальні ресурси) використовуються індикатори освітнього цензу населення, масовості, доступності та державності освіти, освітньо-інтелектуальної якості населення, показник «відсіву» студентів, які навчаються та інше. Інтенсивно розвивається новітній науковий напрямок для педагогіки – квалітологія (теорія якості), складовою частиною якої є кваліметрія (теорія оцінки якості), котра характеризується як наукова дисципліна, що вивчає питання і методологію кількісного та якісного оцінювання об'єктів різного походження. В її межах формується та розвивається система методів вимірювання властивостей продукції, і оцінка її якості. З точки зору кваліметрії,

«щоби оцінити, треба виміряти». Цей напрямок у розумінні оцінки якості освіти займає все більш міцні теоретичні та практичні позиції.

Призначення оцінки в освіті нерозривно поєднано з безперервними змінами, розвитком, котрі вона зазнає. Та проблема, що освіта як явище соціального життя розвивається, в теперішній час не підлягає сумніву. Але природа цього процесу, його механізми, засоби та можливості керування залишаються поки що мало вивченими. У педагогічній теорії освіти співіснують близькі за означенням визначення «еволюція», «вдосконалення», «перетворення», «розвиток» та інше. В залежності від дослідницьких завдань, специфіки об'єкту вивчення, належності до тієї чи іншої наукової школи використовуються різні поняття. Ми спираємося на найбільш прийнятне педагогічною теорією визначення «розвиток».

Одним з найважливіших елементів системи оцінки якості в коледжі являється рейтингова система оцінки результатів діяльності окремих викладачів і відділень, всього колективу науково-педагогічних працівників, які здійснюють учбовий процес. Рейтингова оцінка використовує метод вимірювання порівняльних переваг одного об'єкту перед іншим. Головне завдання рейтингової оцінки полягає в тому, щоби дати необхідну і достовірну інформацію для потенційних споживачів освітніх послуг в особі абітурієнтів, їх батьків, а також роботодавців та інших учасників ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про фахову передвищу освіту» Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, №30, ст. 119. Документ 2745 – VIII.
2. Каленський, А.А., Лузан, П.Г., Ваніна, Н.В., Пашенко, Т.М., Стандартизація професійної освіти: теорія і практика; монографія, Житомир: «Полісся», 2018

ГОТОВНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗФПО: РЕЗУЛЬТАТИ ФОРМУВАЛЬНОГО ЕТАПУ ЕКСПЕРИМЕНТУ

*Андрій Каленський,
завідувач лабораторії науково-методичного супроводу
підготовки фахівців у коледжах і технікумах
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України,
доктор педагогічних наук, професор*

Якість освіти, зокрема і фахової передвищої – це комплекс характеристик освітнього процесу, що визначають послідовне та практично ефективне формування компетентності та професійної свідомості. Це певний рівень знань і вмінь, розумового, фізичного й морального розвитку, якого досягли випускники освітнього закладу відповідно до запланованих цілей навчання і виховання. Вона має контролюватися через процедуру стандартизації.

Якість підготовки майбутніх фахівців у коледжах і технікумах аграрної,

будівельної та машинобудівної галузей підвищиться шляхом впровадження в освітній процес закладів фахової передвищої освіти методичної системи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти, яка структурно і функціонально спрямована на розвиток готовності педагогічних працівників здійснювати ефективну діагностику компетентнісних досягнень студентів на всіх етапах опанування ними освітньо-професійної програми [1; 2; 3].

На констатувальному етапі дослідження проведено опитування педагогічних працівників для з'ясування сучасних особливостей оцінювання якості підготовки фахівців у технікумах і коледжах. Відповіді кваліфікованих педагогів на питання анкети дозволили обґрунтувати критерії та розробити інноваційні технології об'єктивного оцінювання компетентнісних досягнень майбутніх молодших спеціалістів.

Дослідженням було охоплено заклади вищої (передвищої) освіти аграрних, будівельних та машинобудівних галузей (50 навчальних закладів з усієї України).

Педагогічні працівники, що брали участь в анкетуванні, викладають різні навчальні дисципліни циклу гуманітарної підготовки, циклу природничо-наукової та загальноекономічної підготовки та циклу професійної підготовки.

Під час проведеного анкетування 67% викладачів постійно орієнтуються на освітньо-професійну програму (ОПП) підготовки молодшого спеціаліста при розробленні методик оцінювання результатів навчання студентів з дисципліни, яку викладають; 29 % викладачів використовують ОПП лише при підготовці робочої навчальної програми; 3% – знайомі з цими нормативними документами, але використовують вкрай рідко; при розробленні навчально-методичної документації не використовують ОПП взагалі лише 1 % викладачів технікумів і коледжів.

Проведені дослідження щодо обізнаності викладачів про термін, яким позначається відповідність умов освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам фахової передвищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам зацікавлених сторін і суспільства показали, що 24 % респондентів знають правильну відповідь (якість фахової передвищої освіти), 14 % викладачів визначили, що це «якість вищої освіти», 10 % – «якість освіти», а 62 % респондентів не знайомі зі змістом Закону «Про фахову передвищу освіту».

Важливим етапом у ході дослідження було виявлення розуміння респондентами суті того, у якому державному нормативному документі подаються вимоги до атестації здобувачів фахової передвищої освіти. Як показали результати опитування, 79 % викладачів вважають, що вимоги до атестації здобувачів фахової передвищої освіти подаються у Законі «Про фахову передвищу освіту», 9,8 % викладачів вважають, що ці вимоги подаються в Освітньо-професійній програмі у сфері фахової передвищої освіти, 6,2 % – у

Законі України «Про вищу освіту».

У результаті проведеного анкетування в коледжах і технікумах аграрної, будівельної та машинобудівної галузей, викладачі вважають, що у їхньому навчальному закладі потребують першочергової модернізації технології навчання (23,7 %), засоби навчання (22,7 %), зміст освіти (18,6 % респондентів), навчально-пізнавальна діяльність студентів (18,6 %), форми організації навчання (6,2 %), контроль успішності навчання (4,6 %), педагогічна діяльність викладача (3,6 %) і методи навчання (2,1%).

У результаті анкетування виявлено, що до методів об'єктивного оцінювання навчальних досягнень студентів з точки зору викладачів належать: практичний контроль (вважають 64,4 % викладачів), письмовий контроль і усне опитування (61,9 %); тестовий контроль (56 %); спостереження за навчальною діяльністю студентів (25,8 %) та графічна перевірка (16,5 %).

Таким чином, на можна зробити висновок про те, що сучасні особливості оцінювання якості підготовки фахівців у технікумах і коледжах характеризується системою організаційних деструктивних факторів, що обумовлюють гостру необхідність у розробці комплексу заходів щодо раціоналізації оцінювання якості підготовки фахівців у цих навчальних закладах, обґрунтування критеріїв та розроблення інноваційних технологій об'єктивного оцінювання компетентнісних досягнень майбутніх молодших спеціалістів.

На формувальному етапі експерименту було запровадження розробленої методичної системи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти і проведено опитування педагогічних працівників для з'ясування сучасних особливостей оцінювання якості підготовки фахівців.

Відповіді кваліфікованих педагогів на питання анкети дозволили зробити висновки про результативність застосування методичної системи оцінювання якості компетентнісних досягнень майбутніх фахових молодших бакалаврів.

З метою дослідження готовності педагогічних працівників до оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти був розроблений пакет інструментарію, який містив анкети для визначення мотиваційного, особистісного, когнітивного і діяльнісного компонентів.

Порівняльний аналіз результатів впровадження дослідно-експериментальної методики на кінець експерименту засвідчив, що, в порівнянні з результатами на початку експерименту, частка викладачів з високим рівнем сформованості готовності до оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти за мотиваційним компонентом збільшилася на 30 %; в той же час зменшилась частка викладачів з достатнім – на 1 %; з середнім – на 10 %; з базовим – на 19 %. На кінець експерименту 51 % респондентів демонстрували високий, 35 % – достатній і тільки 1 % базовий рівні сформованості мотиваційного компонента. Дієві позитивні зрушення було констатовано і в сформованості решти компонентів готовності до оцінювання

якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти. Так динаміка у рівнях сформованості готовності педагогічних працівників до оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти за особистісним компонентом становить: збільшення частки викладачів з високим рівнем готовності на 35 %, відповідно зменшення частки викладачів з достатнім (на 19 %), середнім (на 11 %) і базовим (на 5 %). Схожі результати відмічено і у динаміці сформованості готовності педагогічних працівників до оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти за діяльнісним компонентом.

Що стосується когнітивного компонента, то в кінці експерименту констатовано найбільші зрушення в рівнях сформованості готовності викладачів до оцінювання за цим компонентом, а саме: на 41 % зросла частка викладачів з високим рівнем сформованості і відповідно зменшилася частка викладачів з достатнім – на 27 %; з середнім – на 12 %; з базовим – на 2 %. На кінець експерименту 67 % респондентів демонстрували високий, 20 % – достатній, 8 % - середній і тільки 2 % базовий рівні сформованості когнітивного компонента готовності до оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти. Результати проведеного експерименту, їх аналіз свідчать про дієвість розробленої методичної системи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вашої школи : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 484 с.
2. Лузан П.Г., Каленський А.А. Методи і форми організації навчання фахівців аграрної галузі : навчальний посібник. Київ : Логос, 2014. 280 с.
3. Методичні основи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти: методичний посібник / П.Г. Лузан, А.А. Каленський, Т. М. Пащенко, І.А. Мося, О. Ю. Ямковий. Житомир: «Полісся», 2021. 308 с.

ТЕСТУВАННЯ ЯК МЕТОД ОБ'ЄКТИВНОГО ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У КОЛЕДЖАХ

*Ірина Мося',
старший науковий співробітник
лабораторії науково-методичного супроводу підготовки
фахівців у коледжах і технікумах
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України,
кандидат педагогічних наук*

Основним критерієм результативності фахової передвищої освіти є її якість – відповідність умов освітньої діяльності та результатів навчання до вимог законодавства та стандартів фахової передвищої освіти, професійних

та/або міжнародних стандартів (за наявності), а також до потреб зацікавлених сторін і суспільства (*Закон України «Про фахову передвищу освіту»*). У свою чергу, під якістю професійної підготовки фахівців у коледжах слід розуміти відповідність результатів навчання до вимог кваліфікаційних стандартів (за наявності), освітньо-професійних програм, запитів суспільства, ринку праці, роботодавців та самої особистості.

Відтак, щоб забезпечити якісну професійну підготовку фахівців варто, передусім, дати відповідь на питання: як оцінити якість такої підготовки студентів у коледжі? Сьогодні поряд із вже існуючою традиційною системою оцінювання і контролю результатів навчання студентів почала складатися нова система контролю, заснована на використанні тестових технологій. Застосування тестів для вимірювання навчальних досягнень студентів є інновацією. Тому поряд із проблемою вивчення нового педагогічного явища постає питання розробки та застосування педагогічної технології тестового контролю навчальних досягнень студентів [2].

Відзначимо, що застосування тестової технології дає змогу:

- організувати систематичний контроль, який допоможе і студентіві, і викладачеві стежити за процесом засвоєння навчального матеріалу, отримуючи точні й об'єктивні показники успішності та використовувати здобуті дані для подальшого коригування цього процесу;
- стимулювати та підтримувати інтерес студентів до вивченого матеріалу;
- одночасно перевіряти всіх студентів групи, які під час виконання тесту перебувають в рівних умовах;
- проводити тести на будь-якому занятті, адже їх виконання потребує небагато часу.

Тестування як метод передбачає процедуру вимірювання – тестування, в якій у якості інструменту вимірювання використовується тест – сукупність тестових завдань, підібраних за певними правилами і призначених для вимірювання певного кількісного показника.

Як відзначає М.Б. Челишкова, поняття «вимірювання» передбачає вирішення «трьох взаємопов'язаних завдань: для чого, що і чим вимірювати» [3, с. 13]. Відповідь на перше питання пов'язане з постановкою мети вимірювання. І якщо метою є визначення якості підготовки студентів в ході атестації, то головна увага приділяється виявленню обсягу засвоєних знань або вмінь та їх відповідності нормативам (вимогам державних освітніх стандартів). Відповідь на друге питання поєднане з визначенням предмета вимірювання, а на третє – з інструментом, який використовується в ході вимірювання. Вимірювання ступеня відповідності якості підготовки студентів вимогам освітніх стандартів є лише першим кроком на шляху створення системи управління якістю підготовки випускників усіх освітніх рівнів.

Нагадаємо, що тест – це метод педагогічного вимірювання, що складається із системи тестових завдань зростаючої складності. Така система

дозволяє оцінити структуру знань і якісно виміряти рівень підготовленості студентів. Оптимально складений тест – це тест з мінімальною кількістю завдань, за допомогою якого за короткий час, швидко, якісно та з найменшими витратами можна виміряти знання якомога більшої кількості студентів.

Оцінюючи знання студентів, викладач має використовувати тільки якісні тести. На підставі аналізу і узагальнення психолого-педагогічних джерел зазначимо, що серед вимог, що висувуються до тестів, більшість дослідників виділяють наступні:

- 1) адекватність (валідність);
- 2) надійність;
- 3) визначеність (загальнозрозумілість);
- 4) доступність;
- 5) однозначність.

Зазначимо, що ці вимоги стосуються тесту як інструменту вимірювання, а саме тестування – як методу вимірювання та методу оцінювання. Найважливішими серед цих вимог є *валідність та надійність*. Чітке і зрозуміле визначення валідності тесту дає А. Анастасі: валідність тесту – «...це поняття, котре вказує нам на те, *що* тест вимірює та *наскільки добре* він це робить» [1]. Валідність тестування є комплексним поняттям, яке складається з валідності інструментарію (валідність тестових завдань, валідність тесту), валідності методу (валідність змісту, валідність відповідності), валідності процедури тестування та валідності процедури оцінювання.

При конструюванні тестових завдань варто дотримуватися таких основних вимог:

- зміст, що перевірятиметься у процесі тестування, має бути добре впорядкованим за ознаками: обсяг інформації; рівень засвоєння; структура знань;
- завдання має бути сформульовано так, щоб воно продукувало в студентів правильну відповідь;
- зміст завдання має бути обмеженим 7-2 порціями інформації, тому що в короткочасній пам'яті людина може утримувати саме таку її кількість;
- формулювання змісту тестового завдання повинно сприйматися студентами вже після першого читання;
- в основі тестового завдання має бути істинне ствердження. Не рекомендується запитувати про те, що не використовується, не робиться, не відноситься тощо. Тестове завдання повинно бути семантично осмисленим, тому воно завжди конструюється у вигляді ствердження, а не питання;
- у змісті завдання не повинно бути суперечливих думок, положень;
- загальний час на усвідомлення змісту та на виконання одного завдання не повинен перевищувати час, необхідний на його прочитування (визначається експериментально). Варто уникати складних обчислень під час тестування – бажано застосовувати лише усний рахунок;

- тестове завдання повинно мати задалегідь визначений рівень складності.

Застосування тестів як методу об'єктивного оцінювання якості підготовки фахівців дає можливість викладачу отримати інформацію про успішність або неуспішність організації навчання та своєчасно скоригувати навчальну діяльність як студентів, так і власну діяльність щодо забезпечення навчального процесу.

Список використаних джерел:

1. Анастаси А. Психологическое тестирование / А. Анастаси, С. Урбина. – СПб. : Питер, 2007. 686 с.
2. Методичні основи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти: методичний посібник / П.Г. Лузан, А.А. Каленський, Т. М. Пащенко, І.А. Мося, О. Ю. Ямковий. Житомир: «Полісся», 2021. 308 с.
3. Чельшкова М.Б. Теория и практика конструирования педагогических тестов / М.Б. Чельшкова. – М. : Логос, 2002. 432 с.

ПОРТФОЛІО ЯК СУЧАСНА ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У КОЛЕДЖАХ

*Тетяна Пащенко,
старший науковий співробітник
лабораторії науково-методичного супроводу підготовки
фахівців у коледжах і технікумах
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України,
кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник*

Сьогодні в українській освітній практиці зростає розуміння того, що стандартна процедура оцінювання результатів діяльності студентів не дозволяє оцінити індивідуальні можливості і схильності кожного з них, необхідні для успішної реалізації життєвих і професійних стратегій після закінчення навчального закладу. У зв'язку з цим виникла необхідність розробки нових форм діагностики освітніх результатів, за допомогою яких можна оцінювати індивідуальний профіль досягнень студентів, отриманих ними під час навчальної, творчої, соціальної та інших видів діяльності. Ефективним інструментом вирішення подібних освітніх завдань є портфоліо студента. Ідея використання портфоліо в навчальному закладі з'явилася в 80-х рр. минулого століття в США. Потім портфоліо стало популярним в Європі та Японії. У 90-х рр. на портфоліо звернули свою увагу експерти української системи освіти [1]. Стали з'являтися публікації і книги, присвячені створенню і застосуванню портфоліо в вищих і середніх навчальних закладах.

Портфоліо – це набір документів, які доводять індивідуальні досягнення студентів з різних аспектів діяльності. Також під терміном «портфоліо» розуміється спосіб фіксування, накопичення та оцінки індивідуальних досягнень [2]. Створення портфоліо є творчою роботою, що дозволяє студенту

реально представити свій освітній рівень, побачити резерви, визначити траєкторію професійного вдосконалення. Вивчення портфоліо дає уявлення про те, наскільки змінилася мотивація студентів до навчальної (професійної) діяльності після досягнення продемонстрованих в портфоліо результатів.

Мета портфоліо – це відстеження та оцінювання формування загальних і професійних компетентностей в рамках освоєння освітньої програми професійної освіти. Портфоліо вирішує важливі завдання:

- підтримує високу навчальну мотивацію студентів, заохочуючи їх активність, самостійність в освоєнні загальних і професійних компетентностей, стимулює до самоосвіти;
- розвиває навички рефлексивної та оціночної (самооціночної) діяльності студентів;
- формує вміння вчитися, ставити цілі, планувати і організовувати власну навчальну діяльність.

Краще всього портфоліо може використовуватися для оцінювання готовності студента до професійної діяльності, тобто оцінювання його компетентності, здатності студента: діяти в професійних ситуаціях; адекватно і швидко сприймати інформацію; відчувати соціально-психологічні особливості професійної діяльності; розуміти запити споживачів і роботодавців, усвідомлювати відповідальність перед суспільством; досягати професійну майстерність, роздумувати над невирішеними проблемами, міркувати і планувати напрями вдосконалення [3; 4].

Разом з тим слід зазначити і деякі труднощі введення портфоліо [5]:

- високий рівень суб'єктивності оцінки, пов'язаної з труднощами формалізації критеріїв оцінювання ряду матеріалів портфоліо;
- неготовність викладачів навчальних закладів схвалити і прийняти цю інновацію в зв'язку з розширенням їх функціоналу;
- необхідність систематичної роботи з підвищення кваліфікації викладачів;
- мотивація студентів для ефективного ведення портфоліо.

Студенти повинні бути вмотивовані складати, формулювати і представляти різноманітні типи матеріалів, файлів і документів. Тоді портфоліо буде найбільш ефективним як виховний і оціночний інструмент. Залежно від характеру і структури виділяють наступні типи портфоліо: портфоліо документів або «Робочий портфоліо», портфоліо процесу, показовий портфоліо, портфоліо розвитку, портфоліо працевлаштування і ряд інших. Традиційний портфоліо являє собою добірку, колекцію робіт, метою якої є демонстрація освітніх досягнень студентів.

Матеріали, записи (файли) для включення в портфоліо повинні відбиратися студентами спільно із викладачами, так як в процесі навчання обидві сторони мають свою частку праці і відповідальності. Незважаючи на реальні труднощі і протиріччя реалізації даної інновації в навчальному процесі,

слід зазначити, що введення портфоліо для оцінки індивідуальних досягнень студентів є одним з напрямків оновлення традиційної системи оцінювання освітнього результату, який формує нове розуміння самого процесу навчання.

Таким чином, портфоліо є сучасною результативною формою оцінювання якості підготовки фахівців у коледжах, сприяє підвищенню мотивації до освітніх досягнень, збільшення значущості цінності професійної освіти, аргументованої реалізації самоосвіти для розвитку професійних і загальних компетентностей, підвищення конкурентоспроможності майбутнього фахівця. Виходячи з усього вищесказаного, можна зробити висновок про те, що портфоліо як сучасна форма оцінювання якості підготовки фахівців у коледжах є популярною і затребуваною інноваційною педагогічною технологією. Ця технологія суттєво розширить простір і форми своєї реалізації, оскільки відповідає різноманітним запитам сучасного життя.

Список використаних джерел:

1. Пейп С. Дж. Чошанов М.А. Учніське портфоліо – нова форма контролю та оцінки досягнень учнів. *Директор школи*. 1998. С. 71-79.
2. Онопрієнко О.В. Портфоліо як засіб контролю результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань : ПП Жовтий, 2010. № 34. С. 121.
3. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вашої школи : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 484 с.
4. Лузан П.Г., Каленський А.А. Методи і форми організації навчання фахівців аграрної галузі : навчальний посібник. Київ : Логос, 2014. 280 с.
5. Методичні основи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти: методичний посібник / П.Г. Лузан, А.А. Каленський, Т. М. Пашенко, І.А. Мося, О. Ю. Ямковий. Житомир: «Полісся», 2021. 308 с.

ПРОВІДНІ ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Людмила Радченко,
кандидат історичних наук,
викладач-методист Боярського фахового коледжу
Національного університету біоресурсів
та природокористування України

Надія Олексенко,
студентка Боярського фахового коледжу
Національного університету біоресурсів
та природокористування України

Модернізація вищої освіти України вимагає змін у системі законодавчого і нормативно-правового регулювання вищої освіти з урахуванням вимог європейської системи стандартів та сертифікації, які сприятимуть розвитку

національних культурних цінностей, демократії і гуманізму як основних чинників функціонування громадянського суспільства [7].

Реформування освіти в Україні, яке розпочалося після проголошення нею незалежності, зумовлено відразу трьома причинами: значними соціально-економічними трансформаціями в країні, зміною векторів у політичному, соціальному та економічному розвитку держави; поширенням глобалізаційних та інтеграційних процесів у світі, бурхливим розвитком інформаційно-комунікаційних технологій. Обравши європейський вектор розвитку, практично через невеликий історичний проміжок часу від проголошення незалежності, Україна приєдналася до Болонського процесу, що також викликало не лише значні зміни у змісті й організації вищої освіти, а й вплинуло на усі інші ланки освіти [5, с. 38].

Одним із ключових завдань модернізації вищої освіти є забезпечення її якості, побудова ефективної освітньої системи вищих навчальних закладів з дієвою економікою та управлінням, яка відповідала б як запитам сучасного життя, потребам розвитку країни, суспільства, держави, так і потребам і інтересам особистості [5, с. 44].

Трансформацію освіти мають забезпечити радикальна гуманізація освіти, орієнтація на людину, фундаментальні цінності, рішуча демократизація освіти. Стратегічні завдання модернізації освіти і науки: утвердити в суспільстві розуміння абсолютної пріоритетності науки як сфери, що продукує нові знання, і освіти, що долучає до знань суспільство загалом і кожна людину зокрема; готувати людину, здатну до ефективної життєдіяльності у ХХІ ст.; здатну сприймати змінність як суттєву складову власного способу життя; готувати розвинену, самостійну, самодостатню особистість, яка б керувалася у житті власними поглядами і переконаннями і була здатна на самостійні свідомі дії; переведення матеріально-технічної бази навчального процесу на сучасний рівень; здійсненні мовного прориву в освіті шляхом забезпечення знання державної мови та вивчення іноземних мов, адже в сучасному глобалізованому світі людина не може діяти максимально ефективно, не може підтримувати на високому рівні свою професійну компетентність без широкого спілкування зі світом [2, с. 4-7].

Євроінтеграційні процеси стимулюють до інтенсивнішого розвитку вищої освіти, яка виступає одним із визначальних чинників відтворення інтелектуальних і продуктивних сил суспільства, розвитку духовної культури українського народу, запорукою майбутніх успіхів у зміцненні й утвердженні авторитету України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної та правової держави [6, с. 23-24].

Пріоритетними напрямками державної політики України щодо розвитку вищої освіти є: особистісна орієнтація вищої освіти; формування національних і загальнолюдських цінностей; створення для громадян рівних можливостей у

здобутті вищої освіти; постійне підвищення якості освіти, оновлення її змісту та форм організації навчально-виховного процесу; запровадження освітніх інновацій та інформаційних технологій; формування в системі освіти нормативно-правових і організаційно-економічних механізмів залучення і використання позабюджетних коштів; підвищення соціального статусу і професіоналізму працівників освіти, посилення їх державної і суспільної підтримки; розвиток освіти, як відкритої державно-суспільної системи; інтеграція вітчизняної вищої освіти до європейського та світового освітніх просторів [1, с. 106].

При цьому особливо важливим є перехід України на євроінтеграційний шлях розвитку. Для успішного здійснення процесів модернізації освітньої сфери важливого значення набуває правове регулювання цієї сфери, яке стає дійсним інструментом розвитку вітчизняної освіти [3].

Отже, на сьогодні першочерговим завданням української вищої освіти є якнайшвидша адаптація до єдиних європейських освітніх критеріїв і стандартів. Розвиток України на сучасному етапі визначається в загальному контексті європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні загальнолюдські цінності: права людини, права національних меншин, лібералізацію, свободу пересування, свободу отримання освіти будь-якого рівня тощо, що є атрибутом громадянського демократичного суспільства [4].

Список використаних джерел

1. Гришук Ю. Розвиток сучасної вищої освіти в Україні: Євроінтеграційний контекст // Матеріали XVII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»: зб. наук.праць. Переяслав-Хмельницький, 2015. Вип. 17. 361 с.
2. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. – К.: Грамота, 2005. 448 с.
3. Поступна О. В. Нормативно-правове забезпечення вищої освіти в Україні в контексті європейської інтеграції // Державне будівництво. 2007. № 2. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2007-2/index.html>
4. Сидорчук Н. Г. Університетська педагогічна освіта в контексті євроінтеграційних процесів. URL: <http://studentam.net.ua/content/view/7539/97/>
5. Сисоєва С. Освітні реформи: осв-чний контекст// Освітологія. 2013. Вип. 2. С. 36-45
6. Чвириова О. Є. Специфіка інноваційного розвитку вищої освіти у філософському аспекті // Гуманітарний часопис. 2011. № 3. С. 23-29.
7. Шинкарук В. Основні напрями модернізації структури вищої освіти України // Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. URL: <http://www.mon.gov.ua>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

*Людмила Радченко,
кандидат історичних наук,
асистент кафедри міжнародних відносин та суспільних наук
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
Аміна Сколота,
студентка НУБІП України*

Сьогодні високорозвинені держави світу переконливо демонструють наскільки важлива система вищої освіти для здійснення структурних перетворень та інноваційного розвитку [1].

Вища освіта як явище соціокультурної реальності має надвеликі можливості щодо збереження та накопичення знань, духовних цінностей і надбань національної культури, вона відіграє провідну роль в ідентифікації суспільства та є рушійною силою економічного розвитку держави.

Забезпечення якості української освіти – це одне з основних завдань її реформування. Але саме поняття якості освіти є багатозначним і має різні значення в різних контекстах. Це зумовлює складність створення нормативної бази, що стосується забезпечення якості

«Якість вищої освіти – здобуття випускниками освітньої програми необхідних їм для досягнення успіху після закінчення навчання компетентностей, які визначаються освітньою програмою, відповідно до стандартів вищої освіти, професійних стандартів, міжнародних стандартів та/або договорів на надання освітніх послуг» [2].

До ключових складників системи забезпечення якості освіти належать: Європейська рамка кваліфікацій та Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти. Вони є основою для Національної рамки кваліфікацій, вимоги якої мають бути враховані в стандартах вищої освіти та освітніх програмах. На жаль, деякі проекти суттєво завищують або занижують ці вимоги, у порівнянні з НРК. Ще більше невідповідностей цим рамкам містять розроблені на сьогодні освітні програми багатьох закладів вищої освіти.

Сьогодні загострюється проблема акредитації нових освітніх програм, необхідна для отримання випускниками дипломів державного зразка. Тимчасові продовження дії старих норм, що містять багато концептуальних розбіжностей з новим Законом і змінами, які відбуваються в Європейському просторі вищої освіти», не повинні бути занадто тривалими.

Модернізація вищої освіти в Україні вимагає подолання низки проблем, серед яких найбільш актуальними є: невідповідність структури підготовки спеціалістів реальним потребам бізнесу та економіки; зниження якості освіти; корупція у системі вищої освіти; відірваність освітніх програм та навчальних планів від сучасних наукових досліджень; повільні темпи інтеграції

у європейській і світовий інтелектуальний простір. У даному контексті вважаємо за потрібне здійснити порівняльний аналіз болонської та української моделей вищої освіти і представити їх в узагальненому вигляді у таблиці 1 [3].

Таблиця 1.

Порівняння болонської та української моделей вищої освіти

№	Характеристики моделей освіти	Болонська модель вищої освіти	Українська модель вищої освіти
1	Задоволення потреб	Орієнтована на потреби особистості	Орієнтована на потреби суспільства
2	Філософія	Задоволення потреб / бажань особи для того, щоб вона поєднувала власний добробут зі служінням суспільству; формування фахівців, конкурентоспроможних на світовому ринку праці	Задоволення потреб розвитку суспільства шляхом цілеспрямованого добробуту та підготовки «гвинтиків державної машини»; «виробництво» робочої сили
3	Структура	Множинність вибору на всіх рівнях навчання	Цілеспрямоване тренування з обмеженими варіантами в межах обраної спеціалізації
4	Тривалість	Впродовж усього життя з численними можливостями перекваліфікації / зміни сфери діяльності	Вікові обмеження обґрунтовані суспільною доцільністю, певні можливості підвищення кваліфікації чи зміни сфери діяльності
5	Фінансування	Різноманітні джерела, у тому числі приватні та публічні /державні фонди для всіх ВЗО, в т.ч. приватних; підтримка окремих осіб, а не інституцій	Державний бюджет / спец. фонд; підтримка інституцій, а не окремих осіб
6	Управління	Автономність університетів і партнерство з контрольними органами; «правила гри» ВЗО розробляються академічною громадою спільно з професійною адміністрацією; різноманіття й гнучкість методів управління з орієнтацією на задоволення запитів студента	Сильний регуляторний / контролюючий тиск із боку вищих управлінських органів; «правила гри» ВЗО регламентуються відповідними державними органами; взаємодія на основі здебільшого класичних методів
7	Освітні програми і навчальні плани	Формуються структурними підрозділами ВЗО з орієнтацією на задоволення потреб студента з певною кількістю обов'язкових програм	Визначаються і стандартизуються вищими керівними органами з орієнтацією на задоволення встановлених потреб суспільства
8	Контекст	Плюралістичне суспільство з високорозвиненими демократичними інституціями; традиції вільного фундаментального навчання; доступ до світових інформаційних, фізичних і людських ресурсів	Покладання надій на владу: демократичні інституції недостатньо розвинуті; перевага традиційного стилю викладання, де запам'ятовування переважає над критичним мисленням; обмежений доступ до світових ресурсів

Помилковим є намагання окремих розробників встановлювати відповідність «один результат навчання – одна дисципліна». Зв'язок між дисциплінами та результатами навчання має бути складнішим. Приміром, здатність застосовувати математичні методи для розв'язування професійних інженерних задач має передбачати не лише певні знання і розуміння з основних розділів математики алгебри, геометрії, аналізу, теорії ймовірностей, диференціальних рівнянь тощо. Вона також має передбачати знання і вміння використовувати на практиці специфічні для предметної області конкретні методи, основні алгоритми їх програмної реалізації, використання спеціалізованого програмного забезпечення для розв'язання відповідних задач тощо. Ці результати навчання можуть формуватися при вивченні багатьох спеціальних курсів, а також під час практик, виконання курсових і дипломних робіт.

Список використаних джерел

1. <http://education-ua.org/ru/articles/1238-sistema-zabezpechennya-yakosti-osviti-v-novomu-osvitnomu-zakonodavstvi>
2. https://www.google.com/url?q=http://ir.nusta.edu.ua/bitstream/123456789/2355/1/2539_IR.pdf&sa=D&source=editors&ust=1618333897068000&usg=AOvVaw12JutiM7N56G2351oL39r
3. https://www.google.com/url?q=http://business-inform.net/export_pdf/business-inform-2015-7_0-pages-54_61.pdf&sa=D&source=editors&ust=1618333897068000&usg=AOvVaw1YzUjKIEvcDWQZgVMRbl4t

ВПРОВАДЖЕННЯ ONLINE ТЕСТУВАННЯ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

*Філіпська Інна Анатоліївна,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, викладач спецдисциплін,
заступник директора з навчальної роботи ВСП «Вінницький фаховий коледж НУХТ»*
*Бартельова Алла Анатоліївна,
спеціаліст вищої категорії, старший викладач,
викладач економічних дисциплін ВСП «Вінницький фаховий коледж НУХТ»*

Сьогодні неможливо уявити життя без нових інформаційних технологій, які допомагають якісніше передавати, засвоювати й перевіряти матеріал, тому питання розробки і впровадження електронної форми підсумкового та тестового контролю є актуальним при підвищенні ефективності та якості навчання.

На даний час в Україні триває процес стрімкого наповнення вищої освіти новими засобами інформаційних технологій, які призводять до необхідності якісної оцінки знань, використовуючи всі наявні сучасні методи освітнього процесу.

У зв'язку з цим постає питання трансформації методики підсумкового та

тестового контролю на використання більш ефективніших, цікавіших засобів, а це – online тестування та контролю знань, що нам дають новітні технології. Також важливим фактором є використання мобільних пристроїв в роботі із здобувачами вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що дана тема не є новою, певні дослідження є висвітлені в працях С. Воскерч'яна, Т. Ільїної, Д. Кучми, Т. Лукіної, А. Мандрики, І. Рапопорта, Н. Розенберга, І. Роберт та багатьох інших науковців, які активно працюють над тематикою розробки і впровадження в освітній процес підсумкового та тестового контролю.

Одним із найважливіших методів дидактичних вимірювань є тест. Тести повинні задовольняти вимогам відносної короткочасності виконання кожного завдання; однозначності і стислості відповіді; можливості співвіднесення кількісної оцінки за виконання тесту з порядковою вимірювальною шкалою; зручності математико-статистичного опрацювання результатів перевірки. Нашою метою є розробка ефективної системи online тестового контролю знань при вивченні економічних дисциплін та сформувати достатній рівень компетенцій.

Необхідно відмітити, що саме для викладачів електронний online контроль має суттєвий перелік переваг перед традиційною формою контролю якості знань: надає можливість оперативної перевірки знань великої кількості здобувачів одночасно; звільняє викладача від виконання рутинної роботи та організації масового контролю, що додає більше часу на вдосконалення своєї професійної діяльності, на розробку та використання новітніх засобів; збільшується можливість реалізації індивідуальної роботи із здобувачами вищої освіти, яка в новій системі освіти є однією із основних компонентів.

В умовах дистанційної та змішаної форм навчання суттєво зросла актуальність online-платформ і сервісів, які сприяють взаємодії викладача із здобувачами вищої освіти за допомогою тестів. Хороша online-платформа повинна бути простою, здобувач нічого не повинно відволікати від процесу навчання. Інтерфейс повинен бути максимально простим та інтуїтивним.

Наведемо деякі приклади зручних, на наш погляд, online-платформ.

1. **Google Forms** – є одним із найпростіших і найзручніших сервісів. Користуватися ним може будь-хто, однак для цього потрібно відкрити обліковий запис у Gmail. Google Forms використовують самостійно чи як складник платформи Google Classroom. За його допомогою створюють різні типи завдань.

2. **Kahoot!** – це навчальна платформа, яка дає змогу проводити інтерактивні заняття та перевірку знань здобувачів освіти за допомогою online-тестування. Залучати можна до 50 здобувачів. Запитання викладач створює самостійно чи обирає вже готові з банку запитань. Платформа дає змогу будувати діаграми успішності академічної групи або дізнатися, як відповів на запитання кожен здобувач.

3. **Quizlet** – сервіс для розробки цікавих тестів і флеш-карт. Можна обрати

такі типи навчання: тест, написання, заучування, картки, правопис, гравітація чи підбір з наданого списку та завантажити для тестування відповідний матеріал.

4. CLASSMARKER – у ClassMarker можна робити опитування з різними форматами відповідей – крім звичних варіантів, є навіть есе.

5. KHAN ACADEMY – свого часу педагог Салман Хан вирішив створити ресурс, який дозволить людям з усього світу займатися самоосвітою, не виходячи з власного будинку. Ця система забезпечує ефективну перевірку та моніторинг навчальної діяльності як окремого здобувача, так і цілої групи, що ефективно використовувати для самостійної роботи та дистанційної форми навчання.

6. Moodle – система використовується для розробки, управління і розповсюдження навчальних online-матеріалів із забезпеченням сумісного доступу і належить до класу Learning Management System, в якій викладач може створювати курси, наповнюючи їх вмістом у вигляді текстів, допоміжних файлів, презентацій, опитувальників та ін.

7. Майстер-Тест – це Інтернет сервіс, що дозволяє створювати тести. В цьому сервісі можна створювати як online-тести так і скачати і проходити тест без підключення до Інтернету. І для цього Вам не потрібно встановлювати на комп'ютер додаткові програми.

Отже, online тестування хоча і нова, але прогресивна форма навчання в Україні. Її безупинний розвиток повинен призвести до полегшення отримання освіти та покращення ефективного і прозорого оцінювання. В рамках дистанційної освіти можливе створення такого освітнього середовища, в якому здобувач освіти відчуває себе більш комфортно, перетворюючись на активного учасника освітнього процесу. Сучасний викладач повинен бути готовим використовувати нові інформаційні засоби у своїй педагогічній діяльності аби досягти успіху та зробити навчання більш легким, цікавим, оперативним, якісним для здобувачів вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2025 року: Указ Президента України від 25 червня 2015 року № 344/2015 // Офіційний вісник України. 2015. № 50. С. 18; Урядовий кур'єр. 2015. № 155(29 серп.). С. 9-11.

2. Васильченко Л. В., Шевченко В. Л. Дистанційне навчання: науково-методичне забезпечення; інформаційний простір навчального закладу. Х.: Вид. група «Основа», 2009. 2008 с.

3. Дослідницькі онлайн панелі URL: <http://www.ankietki.com/onlaynpaneli.htm> (дата звернення 15.11.2021).

4. Сім платформ для створення тестів. URL: <http://osvita.ua/school/method/technol/45747/> (дата звернення 16.11.2021).

5. URL: <https://www.classmarker.com/a/> (дата звернення 15.11.2021).

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ НАВЧАННЯ

Олександр Ямковий

заступник директора з НВР

*ВСП «Фаховий коледж інформаційних технологій та землевпорядкування Національного авіаційного університету»,
кандидат педагогічних наук*

Одним із важливих завдань як традиційного, так і дистанційного навчання є організація контролю результатів навчання студентів. У системі дистанційного навчання контроль набуває особливого значення, так як взаємодія викладача та студентів проходить опосередковано, в умовах інформаційного середовища закладу освіти. У зв'язку з цим необхідно використовувати такі методи та форми контролю знань та умінь студентів, які, з одного боку, компенсували б відсутність особистого контакту з викладачем, а з іншого – представили б процедуру контролю сучасним технологічним процесом, привабливим для студентів.

Для організації дистанційного навчання більшість закладів освіти, зокрема заклади фахової передвищої освіти використовують платформу Google Classroom, оскільки цей сервіс дає можливість організувати і онлайн-навчання, і здійснювати контроль результатів навчання за допомогою тестування, систематизувати, оцінювати діяльність, переглядати результати виконання завдань, застосовувати різні форми оцінювання, коментувати й організувати ефективне спілкування в режимі реального часу за допомогою відеозустрічей в сервісі – Google Meet.

Розглянемо сутність і зміст деяких методів контролю навчальних досягнень студентів, які широко використовуються сьогодні в умовах дистанційного навчання. Звичайно, слід зазначити, що вибір викладачем того чи іншого методу чи форми контролю залежить від мети контролю, характеру дисципліни (тобто до якого циклу вона належить, особливостей навчального матеріалу тощо).

Також відмітимо, що в умовах дистанційного навчання ефективним є використання інноваційних методів оцінювання, а саме: тестування, методу проєктів, усних презентацій, вирішення практико-орієнтованих завдань тощо.

Однією з форм контролю, яка відповідає специфіці дистанційного навчання є метод тестування, основою якого є тест, що визначається як система завдань специфічної форми, певного змісту, зростаючої складності, що дозволяє якісно оцінити структуру і виміряти рівень підготовленості студентів [1]. Тести зручні насамперед і самим викладачам, адже їх можна багаторазово використовувати, а результати обробляються автоматично. В середовищі Classroom для контролю знань студентів можливе створення тесту з таких видів тестових завдань:

1. Тести відкритого типу:

– з короткими відповідями – передбачається, що відповіддю на запитання тесту є короткий текстовий рядок, який вводиться студентом з клавіатури;

– з довгими відповідями (абзац) – відповіддю на тестове запитання є довгий текстовий рядок (абзац), вводиться з клавіатури.

2. Тести закритого типу:

– з варіантами відповіді – надаються варіанти відповідей, з яких можна вибрати лише одну (відповідно правильною є лише одна відповідь);

– прапорці – надаються варіанти відповідей, з яких можна вибрати кілька (правильними можуть бути кілька відповідей);

– лінійна шкала – варіанти відповідей розміщені над горизонтальним рядом перемикачів (зручно використовувати при великій кількості варіантів відповідей та коли вони подаються у вигляді малюнків або кількох символів);

– таблиця з варіантами відповіді – варіанти відповідей подаються у вигляді таблиці, що складається з перемикачів, у кожному рядку може бути лише одна правильна відповідь;

– сітка прапорців – варіанти відповідей подаються у вигляді таблиці, що складається з прапорців, у кожному рядку може бути кілька правильних відповідей.

В умовах дистанційного навчання для контролю рівня навчальних досягнень студентів широко застосовуються практико-орієнтовані завдання (задачі). Адже вони дають можливість об'єктивніше визначати рівень знань та готовність студента до практичної діяльності, сформованість таких важливих інтелектуальних умінь як аналіз і синтез, узагальнення, порівняння, використання знань у нестандартних умовах. Впровадження в навчальний процес практико-орієнтованих завдань спонукає студентів до активного вивчення дисциплін, розвиває навички свідомого і раціонального використання спеціальних знань та умінь у вивченні дисциплін професійного та практичного спрямування, а пізніше і у продуктивній професійній діяльності.

У традиційній системі контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів одним з найпоширеніших методів контролю є усне опитування. В дистанційному навчанні завдяки сервісу Google Meet усне опитування можна проводити у форматі відеоконференцій і це дозволяє вирішити проблему особистісного контролю знань, адже при дистанційному навчанні може виникнути ситуація, що за студента вирішує завдання інша людина. Під час дистанційного навчання за характером усне опитування може бути також індивідуальним і фронтальним. Зокрема, поширеною формою контролю в дистанційному навчанні стала усна презентація – метод наочного представлення короткої доповіді з конкретного питання (теми) з використанням аудіовізуальних і мультимедійних засобів. Сьогодні інформаційні технології дозволяють створювати презентації з використанням аудіо- та відеовставок,

робити презентації динамічними та інтерактивними, застосовувати в них гіпертекстові посилання.

Під час усної презентації викладач може оцінити і рівень сформованості професійних компетентностей у студента, а також і визначити широкий спектр таких вмінь, як публічна презентація роботи, здатність обґрунтувати та довести свою точку зору, логічність та аргументованість викладення матеріалу, спроможність до представлення матеріалу у стислому вигляді, ефективність використання графічних схем, рисунків тощо.

Ефективним методом контролю навчальної діяльності студентів є і есе. Есе визначають як самостійну письмову роботу студента на тему, запропоновану викладачем (тема може бути запропонована також студентом, але обов'язково повинна бути погоджена з викладачем). Завдання на контрольний твір може бути сформульоване у вигляді теми-питання або теми-інструкції, а може і у вигляді переліку взаємозалежних питань-тез, які треба розкрити. Звичайний обсяг такого твору для рубіжного контролю – 2-3 сторінки, підсумкового – 6-7. В інструкції повинні бути чітко сформульовані вимоги до твору і критерії його оцінки (вони подібні до тих, що використовуються при оцінюванні виконання дискусійних завдань) [2].

Есе є завданнями із відкритими відповідями і використовуються для перевірки рівня здатності проаналізувати, інтегрувати, оцінити або висловити ідеї, тобто рівня продуктивної, творчої складової пізнавальної діяльності студентів. У своїх відповідях вони вільні вирішувати, як підійти до поставленої проблеми, який фактологічний матеріал використати, як побудувати відповідь та якою мірою акцентувати кожен аспект відповіді [3; 4].

Таким чином, використання у дистанційному навчанні різноманітних методів, засобів, форм контролю навчальної діяльності студентів (тестування, усні презентації, есе, практико-орієнтовані завдання, відповіді на проблемні ситуації, виконання різних схем та таблиць, підготовка різних звітів, рефератів тощо) дозволяє оперативно відстежувати навчальні досягнення та успіхи студентів, мотивувати їх до подальшої навчальної роботи. Важливо, щоб ці засоби та інструменти були найбільш адекватними для оцінки відповідного освітнього результату (професійних знань, умінь, навичок, ставлень, особистісно-професійних якостей тощо).

Список використаних джерел:

1. Аванесов В.С. Основы научной организации педагогического контроля в высшей школе / В.С.Аванесов – Москва: МИСиС, 1989 – 176 с.
2. Богачков Ю.М., Організація середовища дистанційного навчання в середніх загальноосвітніх навчальних закладах: посібник / Ю.М. Богачков, В.Ю. Биков, О.П. Пінчук, А.Ф. Манако, О.І. Вольневич, В.О. Царенко, П.С. Ухань, І.В. Мушка – К.: Педагогічна думка, 2012. – 160 с.
3. Євтух М. Б. Інноваційні методи оцінювання навчальних досягнень: монографія / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Л. М. Дибкова. К. : КНЕУ, 2010. – 248 с.
4. Методичні основи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти: методичний посібник / П.Г. Лузан, А.А. Каленський, Т. М. Пашенко, І.А. Мося, О. Ю. Ямковий. Житомир: «Полісся», 2021. 308 с.

Розділ 2. КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

СПІВПРАЦЯ ВИКЛАДАЧА І СТУДЕНТА – ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙ В ОСВІТІ

Оксана Бабенко

*методист коледжу,
Відокремлений структурний підрозділ
«Чигиринський економіко - правовий
фаховий коледж Уманського національного
університету садівництва»,
м. Чигирин, Україна*

Відповідно до Державної національної програми «Освіта» («Україна ХХІ століття») відродження і розбудова національної системи освіти як найважливішої ланки виховання свідомих громадян, формування освіченої, творчої особистості, забезпечення пріоритетного розвитку людини є стратегічним завданням реформування освіти України [1].

На відміну від традиційної педагогіки, що ґрунтувалася переважно на репродуктивній навчальній діяльності студентів, сучасна педагогіка будує взаємини між викладачем і студентом на засадах партнерства, інтерактивного пошукового діалогу та співтворчості. Такий діалог визнає самоцінність студентського «я», здатного до свідомої і цілеспрямованої навчальної дії, самостійної творчо-пошукової діяльності. Основоположник вітчизняної педагогічної теорії К.Ушинський писав: «Поставте наді мною сто талановитих учителів, і якщо я не захочу, ніхто з них нічому мене не навчить» [2]. Саме тому сьогодні викладач мусить усвідомити свої реальні можливості власного впливу на навчально-освітній процес, бо без цієї якості не можна говорити про формування інноваційних якостей майбутніх спеціалістів. На цьому етапі, власне, і постає проблема професійної компетентності викладача вищої школи; базовими характеристиками праці викладача стають професійна компетентність та емоційно-психологічна гнучкість. В їх єдності та взаємодії досягається максимальна самореалізація та самоактуалізація викладача.

Професійна компетентність викладача по формуванню інноваційних якостей студентів включає такі види діяльності:

- конструктивна діяльність – полягає у навичках відбору та умінні будувати навчальний матеріал, проектуючи елементи інноваційних рис студента, забезпечуючи його професійний та особистісний розвиток;

- організаторська діяльність – уміння організувати свою і студентську роботу як у навчальний, так і в позанавчальний час, створюючи тісний та постійний зв'язок із студентами;

- комунікативна діяльність – полягає на розвитку міжособистісної взаємодії, взаємовпливу викладача і студента, як рівноправних суб'єктів навчально-освітнього процесу;

- рефлексивна діяльність – здатність викладача активізувати свою професійну діяльність, видозмінити і збагатити її, розвивати критичну самосвідомість (самопізнання, самооцінку, саморегулювання). Це прагнення особистісного і професійного зростання, спрямованість на самовираження і самореалізацію.

Національна доктрина розвитку освіти України в XXI столітті очікує від випускника ВУЗу високої освіченості і культури; високої кваліфікованості спеціаліста; здатності до творчої праці; здатності до професійного розвитку впродовж життя; мобільності і результативності у швидкому освоєнні та впровадженні новітніх науково-містких інформаційних технологій [1].

Для реалізації цих завдань у майбутніх спеціалістів мають бути сформовані такі компетентності :

- особистісні – фахівець повинен розвивати в собі такі риси, як впевненість, гнучкість, креативність, чесність;

- комунікативні – це навички спілкування і рішучість в прийнятті рішень;

- результативні – це наявність навичок і вмінь розв'язувати проблеми, володіти аналітичними і організаційними здібностями, мати абстрактне мислення;

- цілеспрямованість і орієнтованість на потреби клієнта – це уміле і якісне застосування методик і прийомів в управлінні установою, фірмою, організацією, компанією.

Розвиток науки і техніки пропонує педагогам і студентам нові форми комунікації, нові типи розв'язання абстрактних і конкретних завдань, перетворюючи викладача з авторитарного транслятора готових ідей на натхненника інтелектуального і творчого потенціалу студента.

Реалізація цих завдань в нашому коледжі базується на застосуванні у навчально-виховному процесі таких інноваційних форм та методів: інтегративний модуль, діяльність малих груп, презентація навчання, рольове навчання, випереджувальні завдання інформаційного та проблемного характеру, дерево рішень, моделювання різних фахових ситуацій і ролей.

Таким чином викладач переконує студентів власною педагогічною і їх навчальною діяльністю, що «освіта – сфера розвитку свободи особистості», що «свобода настає лише з пізнанням власного «я», коли долаються ті перешкоди, які свідомість будує для самозахисту» [3].

Лише за перерахованих вище умов можна говорити про успішне застосування інноваційних технологій навчання в освітньому процесі.

Список використаних джерел:

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 03 11.1993р. №896 Про державну національну програму «Освіта» («УкраїнаXXI століття»)
2. Рудницька О. Педагогіка: загальна та мистецька К. : ТОВ «Інтерпроф», 2002. 270 с.
3. Кучер У.В. Розвиток творчого потенціалу студентів. URL: http://tme.umo.edu.ua/docs/Dod/ 2_2010/kucher.pdf

**ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ПРАКТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ,
ЯК СКЛАДОВІ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ
В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ**

Євген Баршай,

*завідувач навчально-виробничої майстерні
ВСП «Запорізький фаховий коледж комп'ютерних
технологій НУ «Запорізька політехніка»,
викладач, спеціаліст вищої категорії*

Тарас Бужин,

*завідувач навчально-методичної лабораторії
ВСП «Запорізький фаховий коледж комп'ютерних
технологій НУ «Запорізька політехніка»,
викладач, спеціаліст вищої категорії*

Дуальна форма здобуття освіти передбачає поєднання здобувачами теоретичної підготовки у закладах освіти з практичною – на робочих місцях задля набуття відповідної професійної кваліфікації. Саме у цьому і полягає дуальність – обов'язкове доповнення та удосконалення здобутих теоретичних знань практичним досвідом їх реалізації.

Концепція дуальної освіти передбачає просторове і часове навчання у закладі освіти та стажування на підприємствах. Така форма навчання сприяє більшій інтеграції освіти, науки і бізнесу. Згідно з дуальним принципом навчання, студенти під час стажування, отримання практичної підготовки на підприємствах складають кваліфікаційні іспити, а фахівці, що працюють на підприємствах, беруть активну участь у формуванні переліку дисциплін та змісту і структури навчальних програм у закладах освіти. Зацікавленість роботодавців у такій співпраці полягає в бажанні отримати молодого висококваліфікованого працівника, який максимально мотивований до роботи на підприємстві одразу після закінчення навчання.

Наші партнери-роботодавці проявляють зацікавленість у співпраці з закладом освіти і це є величезним кроком до впровадження дуальності в методику викладання. Творчі ідеї, які висловлюють студенти під час зустрічей, викликають значний інтерес потенційних роботодавців, що досить часто призводить до подальшої співпраці підприємства із здобувачами освіти.

Практична підготовка посідає вагоме місце у формуванні професійних якостей майбутніх фахівців та є важливою ланкою між оволодінням ними новітніми технологіями навчання і майбутньою професійною діяльністю. Практика збільшує самореалізацію здобувачів освіти, мобілізує особистісний потенціал. Тому інтеграційні процеси в практичній підготовці, а саме подолання відриву теорії і практики, є одним із пріоритетних напрямків нашої діяльності.

Педагогічний колектив ВСП «ЗФККТ НУ «Запорізька політехніка» напрацював позитивний досвід практичної підготовки фахівців за принципом наскрізності. В чому вона полягає?

Практичне навчання в коледжі починається з другого курсу і триває до виконання курсових та дипломних проєктів. Вхідження у виробничий процес відбувається поступово: перехід від маломістких видів занять (лабораторні, практичні роботи) до складніших (навчальна та виробнича практики). Зокрема, під час навчальних практик відпрацьовуються вміння та навички, здобуті здобувачами освіти під час вивчення спецдисциплін. На третьому курсі одним із завдань практики передбачено знайомство здобувачів освіти з робочим місцем на виробництві.

Надзвичайно ефективним щодо підвищення пізнавальних можливостей практичного навчання здобувачів освіти є використання машин, механізмів, сучасного програмного забезпечення, наявних на підприємствах та в організаціях, з якими укладено угоди про співпрацю. Сьогодення вимагає впровадження ефективних форм організації виробничої практики. Це підштовхнуло нас до пошуків потужних, сучасних баз практик.

Сучасні роботодавці вимагають від випускників закладів освіти розвинутих комунікаційних навичок (так званих «soft skills») – зокрема уміння працювати в команді. Однією з можливостей у вирішенні таких проблем, підвищення якості підготовки фахівців із урахуванням вимог роботодавців є запровадження дуальної форми здобуття освіти.

Надзвичайно актуальними є низка питань, зокрема: чи задоволені роботодавці підготовкою випускників коледжів; чи вирішить кадрове питання дуальна освіта в Україні; чи можлива якісна практична підготовка фахівців без належного матеріального забезпечення закладів освіти; якими є шляхи заохочення випускників закладів освіти, аби залишитися в Україні; що заважає підприємству брати здобувачів освіти на практику.

Педагогічний колектив ВСП «ЗФККТ НУ «Запорізька політехніка» перебуває в постійному пошуку відповідей на ці питання. Хочемо поділитися досвідом побудови моделі нового типу взаємодії освіти і виробництва, який ми напрацювали. Важлива деталь у стосунках «коледж-роботодавець» – зацікавленість один в одному. Вона дає можливість дуже швидко втілювати інновації на практиці і не менш швидко готувати фахівців, які здатні працювати за новітніми технологіями. Зміст і якість освіти значно зростають, коли партнери-роботодавці переходять з позиції сторонніх спостерігачів і винятково

споживачів освітніх послуг на позицію зацікавлених учасників освітніх та інноваційних процесів. За допомогою наших партнерів – АТ Мотор – Січ, ТОВ Infocom Ltd, ТОВ Triada Ltd со ми намагаємось практичну компетентнісну складову з підготовки фахівців поставити на більш високий рівень.

Позитивні моменти: для підприємства – можливість підготувати фахівців відповідно до своїх потреб і технологій виробництва; отримати найбільш вмотивованих і талановитих здобувачів освіти; зменшення часу на адаптацію молодого фахівця. Для здобувача освіти – можливість ознайомитися із особливостями роботи підприємства, зокрема роботою різних відділів, корпоративною культурою; виконувати завдання на основі реальних даних і реальних кейсів; мати доступ до даних, не описаних у підручниках; працювати на сучасному обладнанні; отримати грошові винагороди (заробітну плату) ще під час навчання та бути затребуваним на ринку праці в регіоні. Для закладу освіти – можливість корегувати освітні та навчальні програми, навчальні плани на основі інформації щодо нових технологій, які заклади освіти отримують внаслідок співпраці з підприємствами; підвищення фахового рівня науково-педагогічних працівників, поліпшення іміджу закладів освіти та привернення уваги абітурієнтів.

Можливість використання набутих студентами знань в площину практичного застосування - створення студентських R&D проєктів, реалізація яких забезпечує формування навичок самостійної роботи та командної взаємодії, набуття досвіду презентації себе і результатів роботи у групі.

R&D проєкти – Research and Development-проєкти – це сукупність робіт, спрямованих на отримання нових знань та їх практичне застосування при створенні нового виробу або технології. Реалізація таких проєктів дозволяє вирішити питання впровадження нової техніки та технології, захисту інформації та окремих об'єктів, зниження собівартості продукції, стимулює всіх учасників вдосконалюватися, шукати нові пропозиції, підвищувати свій рівень, сприяє народженню інноваційного продукту

Коледж є центром взаємодії всіх зацікавлених сторін при реалізації проєктів, а саме:

- ІТ-галузі, інших підприємств, органів державної влади і місцевого самоврядування, що виступають замовниками та ініціаторами тем проєктних робіт;

- провідних фахівців з ІТ-галузі, які залучені до проєктної роботи у ролі керівників і наставників;

- студентів, які прагнуть отримати найактуальніші та найпотрібніші знання і здобути практичний досвід виконання реальних ІТ-проєктів.

Здобувачі освіти виконують проєкти під керівництвом досвідчених наставників, які мають стаж роботи в ІТ-компаніях за спеціалізацією і мають досвід викладання в коледжі. Крім цього студент може спробувати різні ролі на проєкті. Зокрема, побути розробником ПЗ, бізнес аналітиком, дизайнером,

проектним менеджером тощо. Найосновніше – студент може здобути нові та удосконалити існуючі технічні і «м'які» навички.

Основні типи проектів, над якими працюватимуть студенти – це веб-розробка, розробка застосунків для мобільних пристроїв, розробка систем машинного навчання, комп'ютерного зору, Інтернету речей, опрацювання великих даних та інші. Тривалість проектної роботи – один навчальний рік. За необхідності термін проектної роботи може бути продовжений на наступний навчальний рік. Студентів випускних курсів залучають за бажанням та при наявності вакантних місць у командах без виставлення фінальної оцінки. Натомість, свій вклад вони можуть використати під час підготовки диплому.

Протягом навчального року здобувачами освіти коледжу були реалізовані такі проекти: «Моделювання випробувань безпілотних літальних апаратів в системах САД» (Проект на базі АТ «Мотор Січ» з симуляціями випробувань: статичне напруження моделі, модальні частоти моделі, симуляція потоків), «Розробка мобільного роботизованого комплексу з системою маніпуляторів» (Проект на базі департаменту безпілотних технологій компанії «Інфоком ЛТД»), «Модернізація малогабаритного настільного фрезерного верстата з ЧПУ» (Робота виконана для ТОВ «RepSystem» з метою подальшого використання).

Тобто, відразу після закінчення навчання здобувачі освіти будуть готовими до реальної роботи над проектами без адаптаційного періоду і додаткового навчання.

Тому, в наших планах подальше розширення співпраці з компаніями в контексті спільних проектних робіт і аж до запуску реального дуального навчання, при якому здобувач освіти навчається і в коледжі, і паралельно здобуває та розширює набір своїх компетентностей безпосередньо в компанії. Це є звичайною практикою у розвинених країнах, зокрема, в Канаді, Німеччині та ін. І саме впровадження реального дуального навчання є одним з пріоритетів розвитку коледжу на найближчу перспективу.

Список використаних джерел:

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти» № 660-р від 19.09.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Бойчевська І. Роль системи дуальної освіти у професійній підготовці молоді Німеччини. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2009.
3. Матеріали вебінару: Студентський R&D проект – практичні навички для студентів без відриву від навчання. GlobalLogic, компанія групи Hitach.

ПРАКТИЧНЕ НАВЧАННЯ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

*Тетяна Герасимик-Чернова,
заступник директора з НР,
викладач спеціальних дисциплін
ВСП «Любешівський ТФК Луцького НТУ»*

Професійна компетентність майбутнього фахового молодшого бакалавра формується на засадах теоретичних знань, практичних умінь, значущих особистісних якостей, що зумовлює готовність фахівця до виконання професійних обов'язків та забезпечує високий рівень його самоорганізації.

Сьогодні однією з головних умов підготовки висококваліфікованих фахівців є практична підготовка здобувачів освіти, що в педагогічній літературі трактується як обов'язковий компонент освітньо-професійної програми для здобуття освітньо-професійного ступеня, що має на меті розвитку у здобувачів професійних навичок та умінь; як складова частина професійної освіти, що відображає закономірності, зміст, методи і форми організації процесу формування умінь і навичок, які спрямовані на формування здатності здобувачів освіти до кваліфікаційної виробничої праці за обраною спеціальністю [1].

Практична підготовка майбутніх фахівців здійснюється через лабораторно-практичні заняття, виконання курсових робіт з фахових дисциплін, навчальну, виробничу та переддипломну практики. Зазначені види занять та практики відображають послідовні етапи професійної підготовки здобувачів освіти, що забезпечують поступове збільшення обсягу їх професійних знань та практичних умінь. Кожен етап практичного навчання має чітко визначену мету і вирішує конкретні завдання.

Відомо, що практична підготовка здобувачів започатковується в процесі теоретичного навчання, коли проводяться лабораторно-практичні заняття з окремих фахових дисциплін, вирішуються завдання певного виробничого змісту. Відзначимо, що правильно організовані практичні заняття мають важливе виховне та практичне значення (реалізують дидактичний принцип зв'язку теорії з практикою) і орієнтовані на вирішення наступних завдань: поглиблення, закріплення і конкретизацію знань, отриманих на лекціях і в процесі самостійної роботи; формування практичних умінь і навичок, необхідних в майбутній професійній діяльності; розвитку умінь спостерігати та пояснювати явища, що вивчаються; розвитку самостійності тощо [2].

Практичні навички та вміння, отримані студентами на практичних заняттях закріплюються під час навчальної та виробничої практик. Завданням навчальної практики є ознайомлення здобувачів освіти із специфікою майбутньої спеціальності (освітньо-професійної програми), отримання первинних професійних умінь і навичок із професійних і спеціальних

дисциплін, професій, передбачених навчальним планом відповідної спеціальності (ОПП). Як правило в коледжах навчальну практику проводять на II-III курсах на базі навчального закладу.

Виробнича практика проводиться на старших курсах з метою узагальнення й удосконалення знань, практичних умінь та навичок на базі конкретного суб'єкта господарювання, оволодіння професійним досвідом та готовності майбутнього фахівця до самостійної трудової діяльності. Відзначимо, що виробнича практика здобувачу освіти можливість реалізовувати функції фахівця на робочому місці, де він виконує весь цикл обов'язків за своєю спеціальністю (ОПП), усвідомлює механізм дії підрозділу, в якому проводиться виробнича практика, загальну картину всього об'єкта практики. Також, під час практики реалізуються специфічні методи навчання та форми активізації пізнавальної діяльності: реальне включення здобувача освіти у виробниче середовище, діалогова форма спілкування з фахівцями, самостійна постановка пошукових задач, консультації з підготовки звіту про практику, захист звітів (участь у конференції практикантів).

Важливою умовою формування вмінь і навиків у процесі навчально-виробничої практики є розроблення й упровадження навчально-методичного забезпечення практичного навчання, його оновлення на засадах компетентнісного підходу.

До складу навчально-методичного забезпечення входить: наскрізна програма практики; робоча навчальна програма кожного виду практики; освітньо-кваліфікаційна характеристика; критерії оцінювання навчальних досягнень практикантів; навчально-методичні матеріали (навчальні посібники, методичні вказівки, робочі зошити, щоденники - звіти тощо).

Основним навчально-методичним документом практики є наскрізна програма, яка розробляється з метою регулювання подальшого процесу розробки робочих програм практик і забезпечує єдиний комплексний підхід до організації практик майбутніх фахівців, їх системність, неперервність і послідовність.

Також зазначимо, що важливу роль у практичній підготовці майбутніх фахівців відіграє залучення здобувачів освіти до науково-практичної роботи. Участь в різноманітних фахових та предметних олімпіадах, круглих столах, форумах, науково-практичних конференціях сприяє підвищенню їхньої фахової майстерності.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про фахову передвищу освіту» від 06.06.2019 р. № 2745-VIII
2. Професійна освіта. Словник: навчальний посібник / укладач С.У. Гончаренко та інші / за редакцією Н.Г. Ничкало. К. : Вища школа, 2000. 380 с.
3. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / за ред. З. Н. Курлянд К. : Знання, 2007. 495 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ

*Микола Денисенко,
викладач - спеціаліст*

кандидат технічних наук, доцент

Леонід Лісовський,

викладач першої кваліфікаційної категорії

відділення «Експлуатація та технічний сервіс машин і обладнання»

ВСП «Немішаївський фаховий коледж НУБіП України»

В умовах сьогодення фахова перед вища освіта вимагає від науково - педагогічних працівників опанування та впровадження інноваційних методів навчання й викладання, заснованих на мультимедійних, інформаційних програмах, системах передання знань. Професійна освіта не може залишатися в незмінному стані при тому, що все довкола змінюється: стрімкий розвиток науки і техніки, комп'ютеризація та інформатизація суспільства, мобільність світового ринку праці – це ті виклики сучасності, з якими повинні впоратися майбутні фахівці [1, с.113].

Закон України «Про вищу освіту» серед пріоритетних завдань вищих навчальних закладів передбачає «забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності». Крім того, більшість законодавчих документів стосовно фахової перед вищої освіти наголошує на недопущенні зниження якості освіти, падіння рівня знань, моральному старінні методів і методик навчання.

Саме розуміння того, що освіта – це один з головних факторів інноваційного розвитку держави, дає суспільству поштовх до стратегічного виконання завдань та забезпечення системного реформування перед вищої і професійної освіти, її модернізації та інтеграції до європейського економічного та культурного простору.

Мета статті. Дослідження і впровадження інноваційних педагогічних технологій при підготовці фахових молодших бакалаврів. Сутність впровадження інноваційних педагогічних технологій і методів у вищу освіту стали об'єктом дослідження як закордонних, так і вітчизняних вчених. Наукові дослідження Г.П. Клімової, С.О. Нікітчиної, В.Г. Кременя, М.В. Лисенка, П.Ю. Сауха та ін. присвячені теоретичним і науково-практичним питанням інноваційних технологій у вищій школі, сучасним формам і технологіям навчання, досвіду та перспективам їх впровадження в освітній практиці. Згідно Закону України «Про інноваційну діяльність» інновації – це створені нові або вдосконалені технології, види продукції або послуги, а також рішення виробничого, адміністративного, фінансового, юридичного, комерційного або іншого характеру, що є результатом їх впровадження і наступного практичного використання. Поняття «освітньо - навчальні інновації» використовується в

різноманітних педагогічних процесах для визначення механізмів впливу, яка охоплює всі напрямки трансформації української освіти.

У навчальному аспекті інноваційними технологіями треба вважати новаторські і оригінальні способи та методи педагогічних дій і засобів. Нині в освітньому процесі розповсюджені педагогічні технології, які найбільш часто використовуються. Для організації освітнього процесу викладачі коледжу використовують різноманітні типи дистанційного навчання:

Комп'ютерне дистанційне навчання – це заняття з фіксованим часом, зазвичай у комп'ютерному класі. Такий вид навчання найбільш поширений в закладах, які вже мають доступ до необхідних пристроїв.

Відкриті он-лайн - курси надають високий рівень гнучкості. Такий тип дистанційного навчання підходить для студентів з особливими вимогами по часу, таких як зайняті працівники, або студенти, що перебувають у декретній відпустці. Викладачі коледжу постійно у контакті зі студентами за допомогою програм Zoom, Viber, Telegram. [2].

Он-лайн - курси з фіксованим часом – це інноваційний тип занять, який вимагає, щоби усі он-лайн - користувачі відвідували певне віртуальне місце розташування в певний час і в певному місці (наприклад, вебінар). Це дозволяє студентам з будь-якої точки світу (Європа, США, Азія, Австралія) підключатися і вести діалог через мережу Інтернет.

Відеоконференція – це звичайний спосіб для викладачів безпосередньо взаємодіяти зі студентами на заняттях у реальному часі. Це може бути заняття один на один, або урок, подібний частині аудиторії, в якому декілька студентів підключаються до викладача в режимі он-лайн.

Синхронне навчання – усі студенти навчаються разом (і часто навіть в одному класі), але викладач знаходиться в іншому місці. Для цього використовуються відео конференції, які поєднують викладачів і студентів у цифровій формі.

Асинхронне навчання є менш пов'язаним, але й менш обмеженим форматом. Замість реальних он-лайн-занять, студентам дають навчальні завдання у встановлені терміни. Вони самостійно вивчають теоретичний матеріал, потрібний для виконання завдань. Спілкування з викладачем відбувається у форматі консультацій, що створені у вигляді форуму або переписки.

Види занять у коледжі: лабораторні роботи, семінари (теоретичний, науковий, практичний), практичні заняття, виробниче навчання у навчальних майстернях і на виробництві, стажування/практика, елементи он-лайн навчання, самостійна робота, консультації з викладачами, розрахунково-графічні роботи, заняття за ланковою системою. Обов'язковою складовою освітньої програми є проходження навчальної, технологічної та педагогічної практики.

Список використаних джерел:

1. Маланюк Н.М. Інноваційні педагогічні технології у професійній освіті / Н.М.Маланюк. – Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітніх школах. Київ: №70, 2020. Т.3. – С.113-118.
2. Антонова О.Є. Педагогічні технології та їх класифікація як наукова проблема. Сучасні технології в освіті. Ч.1. Сучасні технології навчання. Київ.2015. С.8-15.

**ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ
ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИНАМІЧНОГО
РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ**

*Марина Задорожна,
викладач I категорії*

Фахового коледжу ОНУ імені І.І.Мечникова

Ольга Нікогосян,

канд. політ. наук, доцент, директор

Фахового коледжу ОНУ імені І.І.Мечникова

Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна» надає бачення орієнтирів досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку (ЦСР), які були затверджені на Саміті ООН зі сталого розвитку у 2015 році, та визначає базові показники для їх досягнення. В рамках забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх завданням 4.5 визначено до 2030 року істотно збільшити число молодих і дорослих людей у віці від 15 до 70 років, які володіють затребуваними компетентностями для працевлаштування, отримання гідної роботи та занять підприємницькою діяльністю [1, с. 34].

Важливість нинішнього етапу модернізації освітньої сфери пов'язана з ухваленням та імплементацією базових законодавчих актів. У 2017 році набрав чинності новий Закон України «Про освіту», що регулює суспільні відносини в процесі реалізації конституційного права людини на освіту та повинен визначати поступальний розвиток вітчизняної освіти щонайменше на наступне десятиліття, забезпечити належні умови для вирішення ключової проблеми системи освіти в Україні – невідповідності змісту і форм освіти вимогам ХХІ ст. 2019 року набрав чинності Закон України «Про фахову передвищу освіту», яким встановлено основні правові, організаційні, фінансові засади функціонування системи фахової передвищої освіти, що створює умови для поєднання освіти з виробництвом з метою підготовки конкурентоспроможних фахівців для забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави.

Зростає значення якості людського капіталу та рівня освіти громадян для забезпечення конкурентоспроможності держави. Освіта, наука і пов'язані з ними технології дедалі більше стають основами зростання продуктивності праці. Інвестиції приносять значно вищі результати за наявності в галузях висококваліфікованих працівників і сучасної технологічної бази.

Економічне зростання взаємопов'язане з конкурентоспроможністю держави на світовому ринку товарів і послуг, що вимагає як дедалі вищої кваліфікації працівників, так і чимдалі вищих їхніх здатностей швидко опановувати нові знання й навички, пристосовуючись до динамічного розвитку економіки.

За період з 1990 до 2018 року значення Індексу людського розвитку (ІЛР) України збільшилося з 0,705 до 0,750, тобто на 6,3% [2]. Високий сукупний рейтинг України зумовлений високими показниками параметрів, що пов'язані з освітньою сферою. Зокрема, в Україні 100 % населення здобуває початкову освіту, а за рівнем здобуття середньої освіти ми перебуваємо в першій десятці.

За даними Державної служби зайнятості станом на 1 березня 2021 року у загальній кількості 490 тис. зареєстрованих безробітних 47% мали вищу освіту, 36% – професійно-технічну, 17% – загальну середню освіту [3]. Така ситуація зберігається досить тривалий час.

Нова ланка освіти має можливість коригувати структуру підготовки та перепідготовки кадрів з метою забезпечення її відповідності потребам національної економіки. Саме підготовка фахових молодших бакалаврів дозволяє навчання організованих груп, створених роботодавцем, за однією освітньо-професійною програмою за кошти роботодавця. Також законодавчо визначено право вдруге безоплатно здобувати фахову передвищу освіту особам, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста за кошти державного або місцевого бюджету більш ніж вісім років тому.

Людський капітал і система освіти повинні стати рушіями позитивних змін у соціально-економічній сфері. Фахова передвища освіта має зберігати всі досягнення підготовки за рівнем молодшого спеціаліста, а реформи в цій галузі повинні бути чітко продуманими, економічно й соціально обґрунтованими та спиратися на підтримку освітян і широкої громадськості.

Список використаних джерел

1. Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна». Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2017. 176 с.
2. Доповідь ПРООН про стан людського розвитку за 2019 рік. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/presscenter/pressreleases/2019/ukraine-ranks-mid-table-in-undps-2019-human-development-report.html> (дата звернення: 14.04.2021).
3. Ситуація на ринку праці та діяльність Державної служби зайнятості у січні-лютому 2021 року. URL: <https://www.dcz.gov.ua/analytics/67> (дата звернення: 14.04.2021).

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ АВТОМЕХАНІКІВ

*Олексій Макієвський,
здобувач вищої освіти
ступеня магістра II року навчання,
спеціальність «Педагогіка вищої школи»,
курс – група М-2021/2022,
Інститут професійно-технічної освіти НАПН України*

Слід зазначити, що сучасний випускник закладу фахової передвищої освіти, зокрема автотранспортного коледжу, має не тільки продуктивно розв'язувати чітко визначене коло технічних завдань, а й бути творчою особистістю, відзначатися розвинутими технічними здібностями, екологічною свідомістю, соціальною відповідальністю. З огляду на це, у педагогічній науці сьогодні набуває важливого значення проблема виявлення й обґрунтування найбільш доцільних та ефективних факторів і педагогічних умов формування та розвитку творчого потенціалу особистості студента, зокрема, автотранспортного коледжу.

Природно, для виконання своїх функцій техніки-автомеханіки мають володіти продуктивними технічними знаннями та уміннями, технічними здібностями, гнучким, нелінійним мисленням і розвинутою уявою, здатностями цілеспрямовано генерувати нестандартні ідеї. Мова про те, що у випускників автотранспортного коледжу мусимо ґрунтовно розвинути особистісний творчий потенціал. Нами обґрунтовано характерні ознаки (риси) творчого потенціалу, зокрема це:

- властивість особистості, що має інтегрований характер, внутрішній ресурс людини щодо розв'язання нестандартних завдань;
- здатність виконувати творчу діяльність, органічно притаманна кожній людині;
- творчий потенціал як міра можливостей людини здійснювати творчу діяльність крім здатності, характеризується готовністю до творчого самоздійснення (потреби, мотиви, ціннісні орієнтації);
- феномен має системний характер, володіє усіма атрибутами цілеспрямованої системи, що саморозвивається, самоорганізується;
- ядром творчого потенціалу є здатність особистості створювати оригінальне, нове, що ґрунтується на методологічних знаннях.

Дослідники проблем творчості людини одностайно стверджують, що творчі якості, здібності, зокрема майбутнього технолога чи техника, необхідно цілеспрямовано формувати, розвивати. Проте для забезпечення необхідного науково-методичного супроводу означеного процесу варто теоретично обґрунтувати ті провідні умови, які маємо першочергово врахувати й забезпечити.

На думку експертів, найбільш вагомими умовами цілеспрямованого формування творчого потенціалу майбутніх автомеханіків є:

- мотивація студентів в опануванні майбутнім фахом;
- застосування в освітньому процесі особистісно-розвивальних педагогічних технологій;
- цілеспрямоване формування здатностей самоосвітньої діяльності студентів;
- створення продуктивного інформаційно-освітнього середовища автотранспортного коледжу;
- організація інтелектуальної позааудиторної діяльності студентів (факультативи, секції, гуртки, клуби, олімпіади, студії тощо).

Варто відмітити, що впливовість названих чинників досить значна. Оволодіння навчальним матеріалом, розвиток особистості здійснюється лише за умови її продуктивної активності в пізнавальній діяльності. Студент тоді тягнеться до знань, коли ним рухають пізнавальні мотиви й інтереси, коли він має потребу у систематичному навчанні. А для цього викладач має створити такі педагогічні ситуації, які б стимулювали прагнення студентів оволодівати знаннями, активізували їх навчально-пізнавальну діяльність організацією педагогічного процесу, продукували творчу педагогічну взаємодію. Додамо, що випускник освітньо-професійної програми за спеціальністю 274 «Автомобільний транспорт» повинен бути здатним «...вирішувати проблеми у нових і нестандартних професійних ситуаціях з урахуванням стану та розвитку автомобільного транспорту, соціальної і етичної відповідальності за прийняті рішення» [ОПП].

Отже, **першою педагогічною умовою** формування творчого потенціалу майбутніх автомеханіків виділяємо *опанування студентами професійною діяльністю на засадах проблемно-розвивального навчання*.

Варто наголосити на тому, що провідним психічним утворенням для творчості є потреби. Тому саме з формування потреб, бажання творити, створювати щось нове, необхідне людям, має розпочинатися розвиток творчих здібностей. Без бажання творити людину практично неможливо спонукати до творчості. Наявність такої потреби в творенні є основою креативності. Таким чином, *цілеспрямоване формування мотивації студентів у творчій технічній діяльності* виокремлюємо **другою педагогічною умовою** розвитку творчого потенціалу майбутніх автомеханіків.

Третьою педагогічною умовою цілеспрямованого розвитку творчого потенціалу майбутніх автомеханіків виділяємо *створення сприятливого інформаційно-освітнього середовища*, яке не обмежується наявними можливостями автотранспортного коледжу і забезпечує широкий доступ учасників педагогічної взаємодії до найсучаснішої інформації у глобальних масштабах. Творче освітнє середовище здатне забезпечити ефективне поєднання академічної свободи студента з вимогами високого рівня якості його

професійно-технічної підготовки та домінування самоосвітньої діяльності в особистісно-творчому розвитку майбутнього автомеханіка при умові готовності студентів і викладачів до продуктивної педагогічної взаємодії.

ТЕХНОЛОГІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ-ПРОЄКТУВАЛЬНИКІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

*Тетяна Ольшевська,
викладач архітектурних дисциплін
I категорії*

Харківського фахового коледжу будівництва, архітектури та дизайну

Підготовка фахівця-проектувальника у рамках фахової передвищої освіти має виконувати ряд задач, які охоплюють весь обсяг матеріалу для досягнення кінцевої мети.

Для формування професійних компетентностей освітньо-професійною програмою передбачено вивчення предметів професійного спрямування в галузі архітектурного проектування: креслення та основи нарисної геометрії, архітектурна графіка та будівельне креслення, рисунок і живопис, кольороведення, історія архітектури, архітектурне проектування, комп'ютерне проектування, конструкції будівель і споруд, архітектурне матеріалознавство, макетування, основи типології будівель, планування та благоустрій населених місць, архітектурні деталі та обладнання інтер'єрів, теорія та методологія дизайну, дизайн архітектурного середовища, основи реконструкції та реставрації.

У результаті вивчення повного циклу предметів професійного спрямування здобувачі освіти отримують сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих ними у процесі навчання, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти, а саме:

- вміти застосовувати на практиці знання та компетенції в предметній галузі та розуміння потреб професії;
- знати основні методи проектування житлових і громадських будівель і споруд, їх інтер'єрів, особливостей використання сучасних конструктивних схем у проектуванні будівель і споруд, вміти використовувати креслення на різних стадіях проектування;
- знати головні положення діючих будівельних норм і стандартів; зміст та структуру проектної документації; правила компоновки та оформлення будівельних креслень;
- вміти аналізувати та використовувати будівельні норми і правила, міжнародні стандарти будівельної галузі, вміти підбирати відповідні конструктивні елементи за каталогом, демонструвати вміння ефективного застосування сучасних будівельних конструкцій;
- вміти аналізувати і використовувати спеціальну і довідкову літературу;

- вміти користуватися мультимедійними засобами та застосовувати для розробки та оформлення креслень та документації актуальні на даний час комп'ютерні програми та технології.

Основними завданнями повного курсу предметів професійного спрямування мають бути вивчення загальних принципів архітектурних і конструктивних рішень з проектуванням основних конструктивних схем, вміння володіти художніми засобами, мати розвинутий кругозір, об'ємно-просторове уявлення та особистий смак та стиль.

З метою закріплення теоретичних знань здобувачі освіти мають виконувати поточні практичні роботи для отримання навичок виконання ескізів, рисунків, макетів, креслень на різних стадіях проектування. Закріплення отриманих знань, умінь, навичок та інших компетентностей має відбуватись в процесі проходження спеціалізованих практик: ознайомчої, спеціалізації за фахом, практики з рисунку, макетної, технологічної та переддипломної.

Здобувачі освіти повинні вміти виконувати за ескізом архітектурні креслення, самостійно розробляти окремі нескладні елементи будівель, пов'язуючи архітектурне рішення проєкту з його конструктивною частиною, вміти застосовувати в кресленнях сучасні конструкції і опоряджувальні матеріали.

Послідовність викладання матеріалу курсу має передбачати тематичну погодженість зі всіма предметами професійного спрямування і налагодженість міждисциплінарних зв'язків.

При викладанні предметів професійного спрямування необхідно пов'язувати історичні основи з сучасними тенденціями і технологіями в архітектурі та будівництві та розвивати об'ємно-просторове уявлення у здобувачів освіти. Такий розвиток можливий при організації оглядових екскурсій на об'єкти будівництва та до пам'яток архітектури міста.

Велике бажання викладачів надати якісні знання не можуть стати реальністю без бажань здобувачів освіти бути зацікавленими в отриманні них. Особи, які отримують освітньо-професійний ступень фахового молодшого бакалавра, мають стати не тільки зацікавленими у вибраному фаху, але також бути професійно орієнтованими та відчувати гордість за свою майбутню професію. Викладачі предметів професійного спрямування мають навчати здобувачів освіти цьому, з розкриттям потенціалу та заохоченням здобувачів освіти до участі у науково-практичних конференціях, конкурсах для набуття та обміну досвідом в галузі архітектури.

Відкриття та використання внутрішніх, особистих якостей здобувачів освіти буде сприяти підвищенню ефективності навчання та майбутньої професійної діяльності на благо Батьківщини.

Список використаних джерел:

1. Методичний комплекс циклової комісії архітектурно-дизайнерських дисциплін Харківського фахового коледжу будівництва, архітектури та дизайну.

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ У ВСП ЗМФК ЗНУ

*Юлія Островська,
заступник директора з НР коледжу,
Людмила Шипіш,
методист*

В умовах трансформації в системі освіти визначено порядок, умови, форми та особливості здобуття фахової передвищої освіти та врегульовано суспільні відносини, що виникають у процесі реалізації конституційного права людини на освіту.

Законом встановлено основні правові, організаційні, фінансові засади функціонування системи фахової передвищої освіти, створено умови для поєднання освіти з виробництвом (дуальна освіта) з метою підготовки конкурентоспроможних фахівців для забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави [1].

Така форма навчання як дуальна освіта успішно зарекомендувала себе і функціонує, наприклад, в Німеччині вже понад п'ятдесят років та в інших країнах Європи. Переваги такої системи підготовки кадрів полягають у тому, що теоретичні знання отримані в аудиторії здобувач має можливість майже відразу застосовувати на практиці. Як-то кажуть, теорія без практики мертва. Дуальна форма навчання дозволяє дотриматись цього правила. Звичайно Німеччина не єдиний приклад [4].

Відокремлений структурний підрозділ «Запорізький металургійний фаховий коледж Запорізького національного університету», спираючись на власний досвід відносно впровадження дуальної форми здобуття освіти констатує, що дуальна освіта є запорукою підвищення якості підготовки фахівців з урахуванням вимог роботодавців. Практичне навчання передбачає безперервність та послідовність його проведення на основі достатнього для засвоєння практичних умінь та теоретичних знань відповідно до освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра [2].

Під час практики на робочих місцях студенти коледжу отримують тарифний розряд і опановують такі професії: електромонтер, горновий доменної печі, машиніст розливної машини, слюсар-ремонтник, розливальник сталі, шихтувальник, оператор поста управління стана гарячої прокатки, вальцювальник стана холодної прокатки, мийник-сушитель металу, електрослюсар з ремонту електричних машин, слюсар з ремонту рухомого складу, контролер у виробництві чорних металів, агент комерційний, сталевар мартенівської печі, помічник машиніста тепловоза, машиніст тепловоза.

Дуальна освіта позитивно впливає на професійну самосвідомість студентів, сприяє формуванню у них стійких позитивних установок на роботу за фахом, дозволяє апробувати отримані в коледжі знання в реальних умовах сучасного виробництва, дозволяє оцінити власний професійний і особистісний

потенціал, адаптуватися до сучасних виробничих вимог і зарекомендувати себе.

Таким чином, наш коледж підвищує свою конкурентоздатність на ринку освітніх послуг, адже під час організації дуальної освіти відбувається оновлення навчальних планів, освітньо-професійних програм, наскрізних програм практичної підготовки, які пристосовані до потреб суб'єктів господарювання. Промислові підприємства та організації відповідних галузей виробництва і сфери послуг, що співпрацюють із коледжем в межах дуальної форми навчання, в свою чергу, підвищують свій імідж та рейтинг серед споживачів, як передові осередки, що підтримують прогресивні форми навчання [3].

Між коледжем та провідними підприємствами міста Запоріжжя укладені довгострокові угоди про цільову підготовку здобувачів фахової передвищої освіти, згідно з якими ведеться підготовка, розподіл і працевлаштування випускників.

Слід відзначити плідну, тісну та довготривалу співпрацю з металургійним підприємством м. Запоріжжя – ПАТ «Запоріжсталь», на який щорічно направляється близько 90% студентів для проходження виробничої технологічної практики. Розподіл студентів на майбутні місця працевлаштування, робота на штатних місцях з оплатою праці, виконання курсових і дипломних проєктів за місцем майбутньої роботи сприяє швидкій адаптації випускників та їхньому кар'єрному зростанню. Стейкхолдери активно долучаються до освітнього процесу – надають рецензії на освітньо-професійні програми за відповідними спеціальностями та входять до складу Наглядової ради коледжу. Кращим студентам II-IV курсів окрім академічної стипендії призначаються іменні стипендії ПАТ «Запоріжсталь». Після закінчення коледжу здобувачі освіти продовжують подальше навчання у ЗВО, поєднуючи з трудовою діяльністю на підприємствах [2].

Отже, дуальна освіта є ефективним засобом поєднання теорії та практики, дозволяє створювати нові робочі місця, змінювати ринок праці, допомагає реформувати освіту, а найголовніше, створює передумови, мотивує молодь вчитись і працювати не заробітчанином за кордоном, а в своїй країні.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про фахову передвищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
2. Положення про дуальну форму здобуття фахової перед вищої освіти у ВСП ЗМФК ЗНУ, ухвалене рішенням Педагогічної ради, протокол №5 від 21.04.2021р.
3. Дуальна освіта. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. 2018. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnicna-osvita/dualna-osvita>
4. Бойчевська І. Дуальна система Німеччини. Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Сумській області: сайт. 04.2017. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20184\(132\)/sep20184\(132\)090KorkunaO,KorkunaI,TsilnykO.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20184(132)/sep20184(132)090KorkunaO,KorkunaI,TsilnykO.pdf)

ТЕХНОЛОГІЯ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Валентина Сєврюкова,

старший викладач

ВСП «Професійно-педагогічного коледжу

Глухівського національного

педагогічного університету ім. О. Довженка»

Під особистісно-орієнтованим навчанням розуміється навчання, що забезпечує розвиток і саморозвиток особистості студента, виходячи з його індивідуальних особливостей. Технологія проведення особистісно-орієнтованих занять – одна з основних технологій особистісно-орієнтованого навчання, яка перетворює в життя гуманістичний напрям педагогічної науки і практики.

Технологія особистісного орієнтованого освітнього процесу припускає спеціальне конструювання навчального тексту, дидактичного матеріалу, методичних рекомендацій до його використання, типів навчального діалогу, форм контролю за особистим розвитком студента під час оволодіння знаннями.

Тільки за наявності дидактичного забезпечення, що реалізовує принцип суб'єктної освіти, можна говорити про побудову особистісного орієнтованого процесу.

Цілі й завдання особистісно-орієнтованого навчання мають розвивати індивідуальні та пізнавальні здібності кожної особистості; максимально виявляти, ініціювати, використовувати індивідуальний (суб'єктивний) досвід студента; допомогти особистості пізнати себе, самовизначитися і самореалізуватися, а не формувати заздалегідь задані якості.

Основними вимоги до розробки дидактичного забезпечення особистісного орієнтованого розвиваючого процесу є навчальний матеріал, який повинен забезпечувати виявлення змісту суб'єктного досвіду студента, включаючи досвід його попереднього навчання;

виклад знань у підручнику викладачем повинен бути направлений не лише на розширення їх обсягу, структуризацію, інтеграцію, узагальнення предметного змісту, але й на перетворення наявного досвіду кожного студента.

Під час навчання необхідно постійно узгоджувати досвід студента з науковим змістом знань, які пропонуються та активно стимулювати студента до самооцінної освітньої діяльності, забезпечувати йому можливість самоосвіти, саморозвитку, самовираження під час оволодіння знаннями.

Активне стимулювання студента до самооцінної освітньої діяльності повинне забезпечувати йому можливість самоосвіти, саморозвитку, самовираження під час оволодіння знаннями. Навчальний матеріал повинен бути організований так, щоб студент мав можливість вибору при виконанні завдань, розв'язанні задач також необхідно стимулювати студентів до самостійного вибору і використанню найбільш значущих для них способів

опрацювання навчального матеріалу.

При введенні знань про прийоми виконання навчальних дій необхідно виділяти загальнологічні і специфічні предметні прийоми навчальної роботи з урахуванням їх функцій в особистісному розвитку також забезпечувати контроль і оцінку не тільки результату, але головним чином процесу навчання, тобто тих трансформацій, які здійснює студент, засвоюючи навчальний матеріал.

Освітній матеріал повинен забезпечувати побудову, реалізацію, рефлексію, оцінку навчання як суб'єктної діяльності.

Позиція викладача:

- ініціювання суб'єктного досвіду навчання;
- розвиток індивідуальності;
- визнання індивідуальності, самотності, самоцінності кожної людини.

Позиція студента:

- вільний вибір елементів навчально-виховного процесу;
- самопізнання, самовизначення, самореалізація.

Технологічним потенціалом викладача є комплекс його особистих фахових досягнень, що включає:

- Інтелектуальний компонент: поінформованість у технологіях здійснення певного виду освітньої діяльності, розуміння із концептуальних та процесуальних особливостей.

- Дієво-практичний компонент: володіння набором дидактичних методів, прийомів та організаційних форм, які складають основу професійної майстерності; надбання власної педагогічної техніки, ті засоби і прийоми, що виробились в індивідуальній професійній діяльності і стали змістовими характеристиками особистого досвіду; навчально-методичний супровід викладання предмета, підготовлений власноруч, або авторські способи використання традиційного оснащення.

- Емоційно-особистісний компонент: способи пристосування своїх професійних можливостей до контингенту студентів, урахування їх Функціональне призначення технологічного потенціалу має подвійне значення і має застосовувати прийняті досвідом викладача структурні компоненти у нових педагогічних ситуаціях, шляхом їх доцільних модифікацій, актуальних на даний час; освоювати нові дидактичні складові, необхідні для реалізації ідей реформи, та ввести їх у особистий досвід викладача.

Принципи особистісно-орієнтованого навчання:

- Вибір індивідуальної освітньої траєкторії;
- Продуктивність навчання;
- Первинність освітньої продукції студента;
- Ситуативність навчання.

Методи особистісно-орієнтованого навчання:

- Пасивний (розповідь, пояснення, бесіда, лекція);
- Активний (імітаційні, не імітаційні).

Технологія проведення особистісно-орієнтованих занять — одна з основних технологій особистісно-орієнтованого навчання, яка перетворює в життя гуманістичний напрям педагогічної науки і практики.

В основі технології проведення особистісно-орієнтованих занять у закладах перед вищої освіти лежить ідея створення інноваційного середовища, в якому успішно відбувається особистісне становлення студентів.

Концептуальні орієнтири дій і об'єктивізація особистісної цінності знань, умінь, обґрунтування навчання на концептуальних позиціях, а не лише на емпіричному навчальному матеріалі створює сприятливі умови для досягнення основних цілей особистісно-орієнтованого навчання.

Список використаних джерел:

1. Батышев С.А. Основы профессиональной педагогики. Москва, Высшая школа, 1997.
2. Коваленко О. Методика професійного навчання: підручник. Харків, 2005.
3. Коваленко О. Методика професійного навчання. Тестові завдання для самостійної роботи: навчальний посібник. Харків, 2005.
4. Макиенко Н.И. Педагогический процесс в училищах профессионально-технического образования. Москва: Высш. шк., 1983. 344 с.
5. Ничкало Н.Г., Зайчук В.О., Розенберг Н.М.; за ред. Н.Г. Ничкало. Педагогічна книга майстра виробничого навчання: навч.-метод. посібник. Київ: Вища шк., 1994. 383 с.

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА: ОСОБЛИВОСТІ ЯКІСНОЇ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОФІЛЮ

Едуард Сулов,
студент спеціальності Професійна освіта. Будівництво
ВСП «Класичний фаховий коледж СумДУ»

Тетяна Волосюк,
Голова циклової комісії «Професійна освіта», викладач
ВСП «Класичний фаховий коледж СумДУ», кандидат педагогічних наук

Віктор Лук'яненко,
викладач ВСП «Класичний фаховий коледж СумДУ»

Сучасний світ спонукає освітян до розв'язання нових, нестандартних завдань, зокрема у сфері фахової підготовки майстра виробничого навчання як фундаментальної одиниці забезпечення якості професійної освіти в Україні. Невідпрацьовані алгоритми дій в умовах нестабільного розвитку нині потребують невідкладних рішень у питаннях забезпечення якості освіти майбутніх фахівців, розпочинаючи з їх професійної орієнтованості та особливостей фахової підготовки.

Професійна зорієнтованість молоді ґрунтується на пріоритетних соціальних положеннях з огляду на необхідність їх залучення до новітніх

виробничих та технічних інноваційних процесів як рушійної сили розвитку. Безперечно, передумовою якості професійної освіти є здійснення ґрунтовної професійної орієнтації молоді, як одного з найважливіших факторів високої продуктивності праці, сталості кадрів та ставлення до роботи з цікавістю, любов'ю, відчуттям морального задоволення.

Нові вимоги інформаційного суспільства не лише впливають на розвиток виробництва і науки, а й передбачають суттєві якісні зміни в професійній підготовці майбутніх фахівців особливо технічних галузей. «Вимога – це потреби, запити, які хто-, що-небудь має або ставить до когось, чогось; офіційний документ з проханням видати що-небудь або направити кого-небудь у чиєсь розпорядження» [1, с. 97]. Як влучно зауважує Т. Пятничук, нині в будівельній галузі наявні зміни у змісті й характері праці, а саме: поява нових виробництв, постійне оновлення будівельних матеріалів, інструментів, технологій, поява нових зразків продукції, збільшення потреби у висококваліфікованих робітниках, інтеграція наявних професій, збільшення частки розумової праці, органічне поєднання функцій фізичної й розумової праці, підвищення культурного рівня працівника [2].

Вивчаючи діяльність майстрів виробничого навчання, В. Олійник наголошує на тому, що майстер виробничого навчання – це «ключова одиниця навчально-виробничої роботи професійно-технічного навчального закладу, зокрема, вони забезпечують необхідні умови для продуктивної праці та виробничого навчання учнів. При цьому від них очікують виявлення педагогічного такту в спілкуванні з учнями, вимогливості, об'єктивності, дбання про розвиток здібностей та талантів учнів, підготовки до самостійного трудового життя в мінливих соціально-економічних умовах» [3, с. 10].

Майстер виробничого навчання будівельного профілю насамперед має володіти необхідними знаннями щодо технології здійснення робіт, специфіки використання будівельних матеріалів, засобів механізації та технічних засобів навчання. Проте сучасна освіта має зорієнтувати особистість на постійний процес здобуття нових знань, навичок і вмінь. Тому вартий уваги розвиток установки на особистісно орієнтоване професійне самовдосконалення майбутніх фахівців, якого можна досягти під час створення певних умов пізнання студентами своїх мотивів, цілей і можливостей реалізації особистісних властивостей та якостей.

Згідно з Галузевим стандартом вищої освіти України, майстер виробничого навчання будівельного профілю має бути здатним обіймати такі посади: «майстер виробничого навчання, викладач-стажист, вихователь професійно-технічного навчального закладу, інструктор виробничого навчання; а також може обіймати первинні посади доглядача будови, техніка-доглядача, техніка-лаборанта (будівництво), техніка-проектувальника, техніка з нормування праці, техніка з підготовки виробництва» [1, с. 3]. Тому вагомою особливістю їх фахової підготовки є забезпечення вміння прогнозувати,

організовувати, оцінювати, аналізувати, коригувати власну професійну діяльність; ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки; мати аналітичні, концептуальні та діагностичні фахові здібності. Особливо важливим вважаємо розуміння і внутрішнє прийняття фахівцем цілей і завдань професійної діяльності, а також співзвучних із нею інтересів, настанов, переконань і поглядів.

Оскільки майстер виробничого навчання забезпечує високу якість виготовлення учнями продукції, виконання ними норм часу й виробітку, дотримання технологічної дисципліни й безпеки праці, тому, безумовно, рівень його професійних умінь має бути високим. Його можна досягти, залучаючи майбутніх майстрів виробничого навчання до педагогічних, виробничих практик та стажування на будівельному майданчику. Запорукою підвищення рівня готовності майбутніх фахівців до здійснення їх професійної діяльності є стимулювання соціальної активності студентів в руслі реалізації педагогічних та виробничих умінь. Подальших наукових розвідок потребують технології та методики інноваційного навчання майстрів виробничого навчання будівельного профілю.

Список використаних джерел:

1. ГСВО МОНУ. Галузевий стандарт вищої освіти України. Освітньо-кваліфікаційна характеристика молодшого спеціаліста спеціальності 5.010104 «Професійне навчання. Промислове, громадське та сільськогосподарське будівництво» на пряму підготовки «Педагогічна освіта». – Вид. офіц. тимчас. – Київ, 2005. – 72 с.
2. Пятничук Т. В. Особливості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників будівельного профілю. *Народна освіта*. 2014. Вип. 3 (24). URL: http://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2533.
3. Олійник В. В. Теоретико-методологічні засади управління підвищення кваліфікації педагогічних працівників профтехосвіти : дис. на здобуття науков. ступеня д-ра пед. наук : 13.00.01. Київ, 2004. 489 с.

РОЛЬ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН У КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕД ВИЩОЇ ОСВІТИ

Хажевська Є.

викладач англійської мови,

Харківський фаховий коледж будівництва, архітектури та дизайну

Лахматова Н.

викладач англійської мови,

Харківський фаховий коледж будівництва, архітектури та дизайну

Стрімкі зміни – це одна з основних характеристик сучасного суспільства. Інтенсивне впровадження прогресивних інформаційних і комунікативних технологій в усі сфери життя зумовило безупинне вдосконалення людської діяльності. Навчальні заклади не повинні відставати від часу. Знання без виховання – це меч в руках божевільного. А гуманітарні знання, перший погляд

не видимі, насправді роблять велику і важливу справу: оберігають людські душі від зла, жорстокості, насильства, ворожнечі. Вчать: як бути справжнім, як удосконалитись, як жити, як любити, як захищати? Чим збагачується людина духовно? Що набуває? Що втрачає? Чи можуть прожити люди без книги, без мистецтва, без пісні?

В усі часи система освіти була і залишається основним соціальним інститутом, який забезпечує навчально-виховний процес, об'єднує зусилля всіх, хто не байдужий до проблеми молоді, особливо тих, кого навчаємо і виховуємо до майбутнього нашого держави. Сьогоднішнє навчання і виховання молодого покоління мають закладати основи суспільних ідеалів і цінностей, постійно оживляти їх та перетворювати на дієву силу людського життя. Вони мають вселяти віру в життя і допомагати в кризових і конфліктних ситуаціях.

Однією з необхідних умов цілісного розвитку студентів є впровадження інноваційних і комунікаційних технологій навчання і виховання, що забезпечують успіх та реалізацію їх очікувань. Залучення молоді до соціальної діяльності сприяє набуттю нею позитивного життєвого досвіду, забезпечує теоретичну та практичну реалізацію заходів та компетенцій спрямованих на формування успішності особистості з активною життєвою позицією, запобігає росту асоціальних проявів у молодіжному середовищі, відсутності злочинності серед студентської молоді коледжу.

Запорукою цього є формування активної життєвої та громадянської позиції, визнання унікальності та неповторності кожного здобувача освіти, розширення можливостей безпосереднього оточення студентської сфери, публічності, вільного обговорення актуальних проблем, свободу висловлювань у всіх її проявах та дієздатності студентського самоврядування та виховання лідерів.

Розвиток творчості студента-це, в першу чергу запорука його успішної професійної діяльності в майбутньому. Тому педагогічний колектив спільно зі студентським самоврядуванням надає широкий спектр для самореалізації талановитої молоді. Студенти працюють над проектами, які становляться традиційними і улюбленими. Необхідно підкреслити, що важливо в навчальних закладах, сформувати людину інтелектуально розвинену, духовно і морально зрілу особистість, готову протистояти асоціальним впливам, долати особисті проблеми, творити себе й оточення, виховувати справжнього громадянина нашої держави на засадах загальнолюдських цінностей та духовних скарбів нашого народу, здатного забезпечити країні гідне місце в цивілізованому світі.

Такий підхід у навчально-виховній роботі допоможе виконати поставлену мету і завдання:

- формувати потреби у здоровому способі життя;
- формувати необхідні соціальні навички, що сприяють успішній адаптації у суспільстві;
- створити морально й емоційно сприятливе середовище для розвитку

особистості;

- сприяти розвитку пізнавальних інтересів та підтримувати творчі прагнення;

- створювати умови для самовираження і самореалізації.

Соціально-гуманітарні дисципліни виконують важливу ідеологічну і моральну функцію в суспільстві: сприяють професійному становленню майбутніх фахівців, визначають життєздатність людини, молодого громадянина, який буде формувати та розвивати своє майбутнє та майбутнє своєї держави. До європейської спільноти потрібно привести покоління розумних, освічених, професійно й духовно розвинених особистостей. Навчаючи, ми стверджуємо людину, світ і її місце у цьому світі, розвиваємо логічне й образне мислення, виховуємо найкращі якості, почуття власної гідності й активну життєву позицію, а ще спонукаємо до того, щоб молоді люди вчилися любити свою країну, свою Батьківщину, свою родину і ту стежину, що веде до дому, любити життя, кожен його мить і кожен хвилину. Це головна мета навчального закладу.

Список використаних джерел:

1. Малюга Н. Розвиток креативної особистості на уроках. *Всесвітня література в сучасній школі. Освіта України*, 2013, №11-12, с.80.
2. Москаленко А. Інноваційні технології – вимога часу. *Всесвітня література в сучасній школі. Освіта України*, 2013, № 9, с.64.
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року.

ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ-ЕЛЕКТРИКІВ У КОЛЕДЖАХ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ

*Любов Ярош,
аспірант,*

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України

У даний час електроенергетична галузь перебуває у процесі широкомасштабного реформування, що стосується практично всіх аспектів діяльності організацій електроенергетики, і разом із цим продовжуються процеси зносу, старіння обладнання. Праця електротехнічного персоналу всіх рівнів супроводжується серйозними психоемоційними навантаженнями та відрізняється високою відповідальністю за прийняті рішення, значною напруженістю роботи, обробкою великого обсягу інформації. Майбутнім технікам-електрикам доведеться постійно освоювати нові види електрообладнання та прогресивні електромонтажні технології. При цьому вони, згідно з посадовими інструкціями, повною мірою відповідають за безпеку роботи електрообладнання як у штатних режимах, так і при виникненні технологічних порушень в енергосистемах.

Проблема формування професійної компетентності майбутніх фахівців різних галузей завжди була в центрі уваги дослідників. На сьогодні в науці

значна кількість наукових праць, що розкривають різноманітні підходи та аспекти формування професійної компетентності як однієї з найважливіших складових професіоналізму [1]. Натомість вкрай мало досліджень, присвячених формуванню компетентностей фахівців електротехнічних спеціальностей. Безпосередньо проблему компетентнісного підходу у підготовці техніків-електриків в коледжах досліджували В. Давискиба, Л. Колодійчук, Д. Костюк, Н. Моторіна, Ю. Олійник, І. Солошин, О. Філімонова, А. Подозьорова, В. Ягупов та ін.

Формування фахової компетентності майбутніх техніків-електриків представлено нами як важлива складова професійної підготовки за умов аграрного вузу. Аналіз вимог до професійної діяльності техника-електрика, його особистісних якостей, результатів щодо тлумачення досліджуваного феномену дозволили сформулювати власне атрибутивно-реляційне визначення – через найближчий рід і видові ознаки. У нашому дослідженні *фахову компетентність майбутнього техника-електрика* визначаємо як інтегративну властивість особистості, що як домінантний складник його професійної компетентності системно поєднує здатності ефективно виконувати проектно-конструкторську, технологічну, виробничо-технічну, монтажну-налагоджувальну, ремонтно-експлуатаційну професійні функції за рахунок збалансованого комплексу знань і умінь в галузі електротехніки та електромеханіки, потреб, мотивів, цінностей професійної самореалізації та важливих особистісних якостей (відповідальність, дисциплінованість, організованість, наполегливість, розвинене технічне мислення, швидка реакція, хороший зір з правильним кольоросприйняттям, акуратність, обережність, завбачливість, холонокровність, ясність думки, хороша зорова пам'ять, добрий нюх і слух, спритність рук та ін.).

Аналіз наявних досліджень свідчить про різні підходи учених до характеристики структури фахової компетентності техника-електрика. Зокрема, Д. Костюк фахову компетентність техника-електрика сільського господарства визначає «як інтегральне фахове утворення, яке включає сукупність компонентів – ціннісно-мотиваційного, когнітивного, праксеологічного, суб'єктного і професійно важливих якостей, необхідних для успішного здійснення діяльності на підприємствах сільськогосподарського виробництва» [2, с. 9]. Дослідження робіт, присвячених структурі компетентності дозволяє зробити висновок, що автори насамперед виділяють такі її компоненти: мотиваційний аспект; когнітивний аспект; поведінковий, діяльнісний аспект; ціннісно-смысловий аспект; емоційно-вольова регуляція процесу та результату прояву компетентності.

Послугуючись результатами досліджень учених, власного наукового пошуку у роботі фахову компетентність техніка-електрика розглядаємо як конструкт п'яти взаємозалежних компонентів: мотиваційного, когнітивного, діяльнісного, особистісно-рефлексивного та емоційно-вольового.

У нашому дослідженні *мотиваційний компонент* фахової компетентності техніка-електрика включає в себе усвідомлене емоційне ставлення до професійної діяльності.

Когнітивний компонент фахової компетентності характеризується оволодінням системою теоретичних знань та уявлень в галузі електротехніки та електромеханіки, здатністю актуалізувати їх у практичній площині, вирішувати навчально-професійні завдання, усвідомлено використовуючи розумові операції, що дозволяють розвивати навички управління своєю професійною діяльністю на основі вибору адекватних та конструктивних рішень, об'єктивно оцінювати власні дії, спрямовані на досягнення високої якості професійної освіти як зони особистої відповідальності.

Діяльнісний компонент відображає діялісну складову фахової компетентності, яка включає в себе володіння загальнонауковими і конкретно технічними навиками професійної діяльності (електротехнічними та електромеханічними).

Особистісно-рефлексивний компонент фахової компетентності техніка-електрика передбачає наявність сформованого світогляду, громадянську активність, самосвідомість, морально-етичні якості, вимогливість до себе, уважність та спостережливість, відповідальність за результати своєї праці та здатність до рефлексії, самоаналіз і самооцінка власної професійної діяльності; уміння визначати недоліки і переваги і своєї власної професійної компетентності; уміння визначати резерви свого подальшого кар'єрного і особистісного зростання; уміння регулювати свою життєдіяльність.

Емоційно-вольовий компонент фахової компетентності техніка-електрика передбачає здатність до розуміння власного емоційного стану, цілеспрямованість при виконанні професійних обов'язків, наполегливість, неконфліктність, емоційну стійкість у стресових ситуаціях, почуття власної гідності та готовність долати труднощі. Вольовий компонент забезпечується змістом вольової сфери особистості, рівнем розвитку вольових якостей, вольовими процесами, рівнем самоконтролю та здатністю до саморегуляції. До найбільш значних властивостей особистості зазвичай відносять: самостійність, цілеспрямованість, рішучість, наполегливість, витримку, самовладання.

Варто підкреслити, що розподіл за вказаними вище компонентами досить умовний. Вони тісно пов'язані між собою та складають єдиний інтеграційний

конструкт, зображений на наступній схемі (рис. 1.).

Рис. 1 Структура фахової компетентності техника-електрика

Список використаних джерел:

1. Методичні основи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти: методичний посібник / П.Г. Лузан, А.А. Каленський, Т. М. Пащенко, І.А. Мося, О. Ю. Ямковий. Житомир: «Полісся», 2021. 308 с.
2. Костюк Д. А. Формування фахової компетентності майбутніх техніків-електриків сільського господарства у процесі вивчення спеціальних дисциплін: автореф. дис. ... канд. пед. наук. України. Київ, 2012. 22 с.

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

*Ксенія Яцина,
аспірантка
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України*

Синергетичний підхід у професійній освіті – це порівняно новий напрям в педагогіці, що розглядає всю систему освіти як відкриту, динамічну, нелінійну

систему, що самоорганізовується. Його прихильники (О.В. Вознюк, В.С. Кремень, Т.П. Дяк, Л.І. Ткаченко та ін.) підкреслюють, що саме ці ознаки системи освіти і відрізняють цей підхід від системного.

Так, систему освіти можна вважати відкритою і динамічною, оскільки в ній постійно йде процес обміну інформацією, емоціями, ідеями, прагненнями до дії між педагогами, учнями, їх батьками, іншими суб'єктами освіти. Під час цього процесу з'являються нові цілі, методи і засоби навчання та виховання. Процес професійного становлення відбувається під впливом різноманітних чинників: економічних, соціальних, правових. Це динамічна система, зміст якої не залишається постійним, а залежить від рівня розвитку особистості як суб'єкта праці [1].

Якщо при системному підході розвиток системи передбачає чергування (повторення) певних типів порядку, то для синергетичного підходу в розвитку системи характерно чергування порядку і хаосу. Ця різниця і визначає принципи синергетичного підходу в професійній освіті. Саме тому професійна освіта на основі синергетичного підходу забезпечується створенням на базі освітнього закладу ймовірнісної системи відкритого типу, педагоги якої вміють переводити природний розвиток в стрибкоподібне зростання, і тим самим викликати перехід системи в якісно новий стан.

Синергетична концепція може сприяти глибшому пізнанню таких складних, нелінійних, відкритих систем, як суспільство, людина та її діяльність, в тому числі, й професійна. Окремі аспекти теорії самоорганізації з педагогічної точки зору знайшли відображення в роботах О.А. Коваленко, А.М. Коломійця, Е.В. Лузика, Л.В. Штефана, О.М. Іонової, О.В. Вознюка та ін.

Авторами розкриваються синергетичні закономірності освітньої діяльності, показано, що синергетичний підхід ґрунтується на домінуванні в освітній діяльності самоосвіти, самоорганізації, самоврядування і полягає в стимулюючому чи спонукаючому впливі на суб'єкта з метою його саморозкриття і самовдосконалення, самоактуалізації в процесі співпраці з іншими людьми і з самим собою.

Виникла нова галузь педагогічного знання «педагогічна синергетика», яка ґрунтується на законах і закономірностях самоорганізації і саморозвитку освітніх систем. Педагогічна синергетика дає можливість по-новому підійти до розробки проблем самовизначення і розвитку особистості, розглядаючи насамперед їх з позиції відкритості, співтворчості і орієнтації на саморозвиток [2]. Синергетика і нова педагогіка діють в рамках відкритого діалогу, прямого і зворотного зв'язку, стимулюючи людину на розвиток власних можливостей.

В процесі навчання нова педагогіка, по-перше, діє за принципами механізму самоорганізації, самодобудовування, тобто за принципами креативного мислення. По-друге, на базі збільшення різноманітності,

переоцінки цінностей відбувається відбір, відсікання всього «непотрібного» для успішного особистісного і професійного розвитку. По-третє, в процесі самоорганізації і самовизначення відбувається заповнення саме тих «ланок», самодобудовування особистісних характеристик, необхідних для майбутньої успішної професійної діяльності. По-четверте, надається можливість відрефлексувати те, що особа створює з більш високою позиції. І, по-п'яте, особистість, що самовизначається, отримує можливість вийти на новий рівень розвитку, а також отримати готовий «продукт» у вигляді реально здійсненого плану професійного майбутнього, витрачаючи на його складання мінімум зусиль.

У синергетичному контексті процедура професійної орієнтації – це не мовлення, просвітництво і вручення готових професіографічних знань учневі, це ситуація пошуку, збільшення власних знань, пошуку власних способів побудови життєвої та професійної перспективи розвитку [1].

Тому завдання педагога полягає в тому, щоб сприяти особистості, що самовизначається, яка переживає кризу, в її виході з кризового стану, попаданні на оптимальний атрактор, атрактор особистісного зростання, розвитку, самоактуалізації. З педагогічних позицій сенс педагогічної підтримки – виявити і організувати умови, при яких може бути спонтанний перехід особистості – через точку біфуркації – на сприятливу траєкторію розвитку.

Отже, синергетичний підхід дозволяє розглядати і викладача як «відкриту систему, що само розвивається, не знаходиться в рівновазі, але має стійкість за рахунок самоорганізації хаосу потенційних станів в певні структури і володіє великими власними можливостями для саморозвитку при взаємодії з навколишнім середовищем» [3].

Організація освітнього процесу при такому підході вимагає нових принципів структурування, що відбивають системно-цілісну єдність людини і світу. Очевидно, що вона повинна в більшій мірі спиратися на інтеграцію і в меншій – на введення нових дисциплін у викладання. При цьому студент переводиться з рангу об'єкта в ранг суб'єкта творчості (креативності), а традиційний навчальний матеріал – з предмета освоєння – в засіб досягнення певної творчої мети.

Список використаних джерел:

1. Євтушенко Ю.О. Синергетична концепція сучасної освіти // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.- 2011.- № 8.- Частина І.- С. 35.
2. Вознюк О. В. Педагогічна синергетика: генеза, теорія і практика: монографія.// Житомир: вид-во ЖДУ імені Івана Франка.- 2012.- С. 18.
3. Тараненко Т. М. Синергетичний підхід в організації навчально-виховного процесу.// Таврійський вісник освіти.- 2014.- №1.- С. 12.

ДО ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПРІОРИТЕТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Микола Яцков,
директор, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, професор,
Андрій Калько,
доктор географічних наук, кандидат технічних наук, професор,
Микола Шевчук,
аспірант ВСП «Рівненський технічний фаховий коледж НУВГП»

Сучасні євроінтеграційні процеси, поширення інформаційних свобод, розвиток демократії і гуманістичних цінностей, активізація міжкультурної взаємодії є головними особливостями «креатогенної епохи» (С. Арієті, М. Чиксентміхаї, Д. Саймонтон) та впливають на вектор передвищої освіти України. Відповідно до законів «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.) та «Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (2013 р.), одним із пріоритетних завдань професійної освіти є формування креативної особистості, здатної здійснювати інноваційну діяльність, забезпечувати потреби суспільства та ринку праці. Реформи, що відбуваються у системі середньої освіти, також, визначають основні вимоги до підготовки кваліфікованих кадрів згідно з ключовим компонентом Концепції Нової української школи (2016 р.).

Нині креативність є міждисциплінарним феноменом і широко досліджується у філософському (О. Гагаріна, С. Гольдентріхт, В. Яковлев), психологічному (Д. Богоявленська, М. Воллах, Дж. Гілфорд, Н. Коган, А. Маслоу, В. Моляко, О. Музика, В. Рибалка, Р. Стернберг, Є. Торренс), педагогічному (Н. Гузій, О. Дубасенюк, Н. Кічук, О. Отич, А. Сологуб, В. Фрицюк, А. Хуторської) дискурсах.

Креативність у науковій літературі [1] розглядається як універсальна, інтеграційна здатність до творчості, необхідна для якоїсь сфери діяльності особистості. І. Глотова зосереджує увагу на універсальності цієї якості та зазначає, що розвиток креативності в якомусь одному виді діяльності тягне за собою перенесення творчих якостей на будь-яку іншу сферу людини (соціальну, виробничу, комунікативну, побутову і т. д.) [2]. Усе більше науковців (К. Кречетніков, Л. Мороз, В. Утемов, Л. Харченко, А. Хуторської) розглядають креативність як інтегральну якість особистості. Креативними здібностями є уява, асоціативність, фантазія, мрійливість [3]. Т. Амабаїл виділяє три компоненти, що становлять основу креативності: мотивацію, здібності в конкретній галузі і процеси, пов'язані з творчістю [4]. Креативна здатність

складається із взаємопов'язаних частин: креативна мета; креативне прагнення; креативна конструкція; креативний напрямок; акт креативного самовираження; креативний самоконтроль; креативна діяльність; ступінь креативного прагнення [4].

У світовій науці креативність часто пов'язують із генеруванням нових ідей чи створенням нових продуктів. Тому Д. Боровинська зазначає, що «загальне, що об'єднує сьогодні більшу частину досліджень креативності у світі, – це націленість на практичне вирішення проблемних ситуацій сучасного суспільства» [5]. Т. Любарт визначає креативність як здатність генерувати нові результати, в рамках тематики. Ці результати повинні бути новими в тому сенсі, що вони будуть виходити за рамки «пізнання існуючого» [6]. Д. Леонард і В. Свеп у роботі «Вирощування креативності» говорять, що «креативність» - це процес розвитку і вираження нових ідей, які, також, можуть бути корисними [7]. М. Боден зазначає, що передумовою генерування нових ідей є здатність до синтезу. Результатом креативного синтезу може бути винахід будь-якого пристрою, розробка теорії, розуміння проблеми, що веде до її вирішення, або створення визначного твору мистецтва [8]. Представники ж багатофакторного підходу досліджують креативність з точки зору поєднання когнітивних (інтелект, знання), конативних (когнітивний стиль, особистісні риси, мотивація), емоційних факторів і факторів середовища [6]. Ч. Лендрі в поняття креативності вкладає здатність створювати продукт, який володіє новизною, є необхідним з точки зору потреб суспільства і, при цьому, відповідає духові часу. Більше того, креативність не завжди пов'язана з відкриттям нового, це ще й пошук нового застосування для старих речей [9].

Об'єднуючи існуючі підходи до дослідження креативності, Р. Халлмен відзначав, що творчий акт міг бути проаналізований з точки зору п'яти головних компонентів: як цілий акт, одиничний випадок поведінки; як завершальна стадія формування об'єктів або форм існування, які є відмінними один від одного; розвитку креативності сприяє розумова діяльність; креативність формується залежно від певних перетворень індивідуальності; творчий акт відбувається під впливом навколишнього середовища [10].

Ми погоджуємося із твердженням низки вчених (Дж. Гілфорд, О.Л. Яковлева), що креативність може бути виражена у двох формах: потенційній (творчий потенціал) і актуальній (творча активність) формі. Значення поняття «креативність» є ширшим за поняття «творчий потенціал». Креативну поведінку індивіда можна розглядати як «творче руйнування» [10].

Отже, здійснений нами понятійно-термінологічний аналіз креативності показав неоднозначність існуючих підходів до її тлумачення сутності, змісту. Під цим поняттям ми розуміємо динамічну інтегральну особистісну якість, що виявляється у здатності здійснювати перетворювальну діяльність, реалізовувати креативні потенції у різні сфери соціального буття, накопиченні творчого досвіду і подальшого розвитку творчих здібностей. Творчий потенціал розуміємо як потенційну креативність особистості.

Список використаних джерел:

1. Лукановська А. В. Творчий потенціал особистості: структурні компоненти. Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. Проблеми сучасної психології. 2010. Вип. 8. С. 630–644.
2. Глотова І. В. Розвиток креативності в системі сучасної освіти. Гілея: науковий вісник. 2019. Вип. 144(2). С. 7–9.
3. Хуторской А. В. Дидактическая эвристика. Теория и технология креативного обучения. М. : Изд-во МГУ, 2003. 416 с.
4. Amabile T. M. Social psychology of creativity: A consensual assessment technique. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1982. Vol. 43(5). P. 997–1013.
5. Боровинская Д. Н. Зарубежный опыт исследований креативности в XX в. *Вестник Томского государственного университета*, №348. 2011. С. 42–46.
6. Lubart, T. Creativity across cultures, In R. Sternberg (Ed.), *New York: Cambridge University Press*, 10. 1999.
7. Csikszentmihalyi M. Implications of a systems perspective for the study of creativity', 1999. In R. J. Sternberg (Ed), *Handbook of creativity*, New York: Cambridge University Press, 3, P.313.
8. Boden M. A. *The creative mind: Myths and mechanisms*, second edition. Routledge Taylor and Francis Group London and New York, 2004. 344 p.
9. Лэндри Ч. Креативный город: Пер. с англ. М.: Классика-XXI, 2006. 399 с.
10. Hallman R. J. *The Necessary and Sufficient Conditions of Creativity. Torrance Creativity Its Educational Implications*. John Wiley and Sons, Inc. N. Y., 1967. P. 18.

Розділ 3. ПРОЄКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО - ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

СТВОРЕННЯ «ВІДКРИТОЇ ЛАБОРАТОРІЇ ЕЛЕКТРОНІКИ», ЯК СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Ольга Баршай,

директор коледжу

*ВСП «Запорізький фаховий коледж комп'ютерних технологій НУ «Запорізька політехніка»,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист*

Олександр Теремінов,

завідувач навчальної лабораторії

*ВСП «Запорізький фаховий коледж комп'ютерних технологій НУ «Запорізька політехніка»,
викладач, спеціаліст вищої категорії*

Постановка проблеми. Досягнення основної мети, а саме: підвищення якості освітньої діяльності, застосування інноваційних технологій, широке використання комп'ютеризованих ресурсів та інформатизація освіти потребує значної модернізації усієї матеріальної бази навчального закладу. В деякий момент виникає потреба створення новітнього підрозділу, оснащеного найсучаснішими засобами електронної техніки для забезпечення викладання нових дисциплін, покликаних замінити ті, що вже втрачають актуальність, з метою підтримання якості викладання на високому рівні.

Виклад основного матеріалу. Проблема залучення молоді до технічної творчості і високих технологій є особливо актуальною для Запорізького регіону як високотехнологічного та наукоємного.

З метою вирішення даної проблеми у рамках нашого навчального закладу групою активних викладачів та співробітників було розроблено проект лабораторії електроніки, основною ідеєю якої є створення сучасного освітнього простору, оснащеного засобами електронної техніки і спеціалізованим програмним забезпеченням. Проект був втілений у життя колективними зусиллями як колективу коледжу, так і сторонніми партнерами.

Лабораторія створена на грантові кошти, отримані в конкурсі соціальних ініціатив «Ми – це місто» організаторами якого є підприємства Метінвест ПАТ «Запоріжсталь», ПАТ «Запоріжжкокс» та ПАТ «Запоріжвогнетрив». Було подано 287 заявок. Бюджет конкурсу становив 5,3 млн. грн.

Наш проект став одним із 73 переможців і отримав на свою реалізацію 90000 грн.

Що придбано на грантові кошти:

- 4 комп'ютери та мережеве обладнання для доукомплектування лабораторії;
- 14 наборів Arduino з різноманітними датчиками;
- 15 макетних плат для розробки схем та 8 ультразвукових запасних датчика;
- 4 комплекти FPGA плат електроніки Mojo v3;
- 4 комплекти повнопривідної роботизованої платформи 4WD;
- 2 осцилографи-приставки для ПК;
- 2 лабораторні блоки живлення.

Принципи та задачі лабораторії:

- допомога талановитій молоді у реалізації ідей;
- вивчення сучасної електроніки;
- виготовлення прототипів розробок та винаходів;
- проведення інженерних змагань та турнірів;
- вивчення апаратно-програмних засобів Arduino та Mojo V3.

Найбільш виразно принципи лабораторії проявляються під час дипломного проектування як найскладнішого і найвідповідальнішого етапу навчання здобувачів освіти. Студенти мають змогу як провести повне теоретичне обґрунтування своєї розробки, так і створити розроблений пристрій за допомогою наявної апаратної бази. Із виконаних розробок можна відмітити пристрій бездротового оптичного атмосферного зв'язку, що дозволяє передавати інформацію за допомогою лазерного променя, а також охоронний пристрій, що використовує у своїй роботі сканер відбитка пальців. Всі проекти, розроблені у лабораторії, оснащуються пластиковими корпусами, роздрукованими на 3D-принтерах кластеру тривимірного моделювання, який тісно співпрацює з «Відкритою лабораторією».

Наразі у «Відкритій лабораторії електроніки» проводяться практичні та лабораторні роботи для здобувачів освіти з таких дисциплін, як: «Електроніка та мікросхемотехніка», «Основи схемотехніки», «Архітектура комп'ютера та комп'ютерна схемотехніка». Оснащення лабораторії дозволяє проводити як комп'ютерне моделювання електронних схем, так і здійснювати збірку схем з наявних електронних компонентів. Таким чином, здобувачі отримують практичні навички, необхідні для подальшої роботи за обраною спеціальністю у високотехнологічному освітньому просторі.

Також лабораторія забезпечує проведення навчальної практики з проектування мікроконтролерних пристроїв. Для проведення занять використовуються придбані за грантові кошти сучасні комплекти на базі мікроконтролера ATmega 328. Ця практика спрямована на надання здобувачам освіти практичних навичок проектування та програмування в електронних пристроях на базі мікроконтролерів, що є актуальним спеціалістів технічного напрямку і користується великим попитом у роботодавців.

Лабораторія широко використовується при проведенні профорієнтаційної

роботи, як безпосередньо у самій лабораторії, так і за її межами. Співробітники лабораторії на чолі з її завідувачем постійно беруть участь у профорієнтаційних інноваційних заходах міста Запоріжжя та області, таких як «IT-Forum», «Ярмарок освіти», «Книголісся», «IT BABY FEST 3.0» та інші. У самій лабораторії проходить практична частина масового профорієнтаційного заходу «Profi forum», де завідувачем лабораторією та студентами-ентузіастами проводиться майстер-клас зі збору електронних схем та програмування мікроконтролерів.

«Відкриту лабораторію електроніки» відвідують школярі міста, які з цікавістю та натхненням слухають лекції «Перші кроки в електроніці з конструктором «Знаток». Отримані знання тут же використовуються на практиці для зборки схем радіоприймачів та механічних динамічних систем з світловою індикацією. Водночас проходить знайомство з основними напрямками діяльності лабораторії. Особливою «родзинкою» таких заходів стають матчі з робофутболу, які проводяться серед самих школярів з використанням їхніх власних електронних засобів (мобільних телефонів, планшетів тощо).

Висновки. Використання лабораторії в навчальному процесі підвищує якість освіти, дозволяє урізноманітнити методи та засоби навчання, поглибити навички студентів з профільних дисциплін. Не зайвим буде відмітити і той факт, що використання сучасної апаратної бази підвищує рівень кваліфікації і викладачів, що проводять як теоретичні, так і практичні навчання в даній лабораторії. Лабораторія відкрита для всіх бажаючих.

Список використаних джерел:

1. Закон України про фахову передвищу освіту URL: <https://xn--80aagahqwyibe8an.com/zakon-ukrajiny/zakon-ukrajini-pro-fahovu-peredvischu374343.html>
2. Інновації у вищій освіті: глосарій термінів і понять / за ред. І.В. Артёмова; уклад.: І.В. Артёмов, А.В. Шершун, С.В. П'ясецька-Устич. Ужгород: ПП «АУТДОР – ШАРК», 2015. 160 с.
3. Электроника. Сборник рецептов. Готовые решения на базе Arduino и Raspberry Pi. – Саймон Монк. Издательство «Вильямс», 2016. 480 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЄКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВИТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Тетяна Бикова,
доктор філософії, викладач
ВСП «Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського НПУ ім. О. Довженка»*

Підвищення рівня професійної підготовки у закладах фахової передвищої освіти в умовах цифровізації неминуче вимагає зміни якісних характеристик освітнього процесу, що залежать від стану ресурсного забезпечення

(інформаційного, матеріально-технічного, методичного, кадрового тощо), обставин та середовища (поєднання ресурсного забезпечення зі змістом, методами, технологіями й середовищем освітнього процесу), організаторської та управлінської позиції педагога (усвідомленість перспектив упровадження інновацій, відповідальності за якість, готовність до реалізації складних педагогічних завдань), ставлення до процесу тих, хто навчається (вмотивованість, ціннісно-смилова позиція щодо освіти, самостійність, самоорганізація тощо), особистісної (суб'єктної) спрямованості процесу (індивідуалізація, самоактуалізація, довіра та підтримка тощо) [1].

За цих умов особливого значення набирає процес проектування функціонального інформаційно-освітнього середовища, яке можуть спільно використовувати всі суб'єкти освітньої діяльності (педагогічні працівники, студенти, адміністрація), забезпечення його якісного наповнення (доцільного, достатнього за обсягом і формою представлення, доступного за змістом та способами доставки). Зазвичай ядром відповідного середовища є вільнопоширювана система організації навчання (LMS Moodle, Google Classroom тощо), що доповнюється сукупністю доступних інструментальних засобів (хмарні сервіси, месенджери, блоги, мобільні додатки, сайти чи вебсторінки закладу освіти, його структурних підрозділів). Таке поєднання дозволяє розширити можливості в наданні контенту, комунікації та організації спільної діяльності [2].

Функціональність інформаційно-освітнього середовища, на нашу думку, залежить від урахування у процесі його створення не лише системи цінностей, ідеалів, потреб, мотивів, установок здобувачів освіти, вимог забезпечення сприятливого психологічного клімату, безпеки, сучасності змісту освіти, ефективності технологій навчання, просторового оточення, можливостей для розвитку [3], а й визначених нижче принципів:

- класичних принципів дидактики (науковості, систематичності й послідовності, доступності, зв'язку навчання з життям, свідомості й активності, наочності);
- психологічної комфортності (відповідність рівня пізнавальної активності стану освітнього середовища, урахування неоднорідності студентської аудиторії за стилями пізнання, особливостями сприйняття і переробки інформації під час планування видів діяльності);
- інтерактивності (забезпечення атмосфери сприятливої педагогічної взаємодії для спільного визначення мети, змісту, методів і засобів розв'язання освітніх проблем [4, с. 94]);
- соціального конструктивізму (надання можливості суб'єктам навчання не тільки навчатися самим, а й навчати інших, створюючи нові знання [5, с. 107]);
- персоналізації (поєднання індивідуалізованих методів навчання та співпраці з іншими учасниками шляхом підсилення та розширення їх

можливостей дидактичним потенціалом цифрових технологій, взаємодіями в Інтернеті [6]);

- безперервності (передбачає постійність та регулярність освітніх процесів).

Безумовно, використання інформаційно-освітнього середовища в сучасних умовах функціонування закладів фахової передвищої освіти не буде ефективним без позитивної мотивації студентів до використання технологій цифрового навчання та готовності викладачів до їх застосування.

Підсумовуючи сказане, зазначимо, що проєктування функціонального інформаційно-освітнього середовища дозволяє вдосконалити процес професійної підготовки майбутніх фахових молодших бакалаврів в умовах цифрового суспільства.

Список використаних джерел:

1. Литвин А., Мацейко О. Методологічні засади поняття «педагогічні умови». *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2013. № 4. С.43–63.
2. Бикова Т. Б. Професійна підготовка майстрів виробничого навчання швейного профілю із застосуванням змішаного навчання: дис. ... д-ра філософії: 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). Глухів, 2021. 265 с.
3. Ковальчук В. І. Створення сприятливого освітнього середовища в закладі освіти. *Підготовка майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних технологій*: матеріали III всеукр. наук.-метод. семінару. Глухів, 2019. С. 13–18.
4. Психологічні аспекти професійної підготовки конкурентоздатних фахівців: монографія / Г. С. Дегтярьова та ін. Київ, 2012. 170 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/6818/1/MONOHRAFIJA.pdf> (дата звернення: 10.11.2021).
5. Воротникова І. П. Взаємодія суб'єктів у відкритому освітньому середовищі післядипломної педагогічної освіти для професійного розвитку вчителів на основі теорій конективізму та конструктивізму з використанням ІКТ. Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. URL: <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/40> (дата звернення: 10.11.2021).
6. Communication from the commission: Europe 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Brussels, 3.3.2010, Com (2010) 2020. URL: <https://cutt.ly/eTsWMUg> (date of access: 10.11.2021).

ПРОЄКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

*Олександра Гнатенко,
викладач машинобудівних спецдисциплін
Дніпрорудненський індустріальний фаховий коледж*

Прикметною ознакою сучасності є формування і розвиток інформаційного суспільства та перехід до інноваційних моделей розвитку у всіх соціальних сферах. Система освіти, як і навчальні заклади фахової передвищої освіти,

функціонують в інформаційному просторі сучасного суспільства, що розвивається багатовекторно, має багато назв і характеризується незчисленною множиною створених природою і людиною об'єктів і відношень між ними, та передбачає потенційну можливість для дослідників і практиків багатовекторності розгляду спектру різноманітних аспектів і вимірів із урахуванням саме специфіки розвитку. У сучасному суспільстві, в основі розвитку сучасної освіти, лежить система освіти, яка являє собою інформаційно-освітнє середовище за домінуванням. У зв'язку з цим існує необхідність розгляду та проектування інформаційно-освітнього середовища в навчальних закладах, визначення множини об'єктів і суб'єктів, суттєвих взаємозв'язків між ними, а також необхідність достатніх умов для забезпечення якості та результативності освітнього процесу, ефективного управління навчально-пізнавальною діяльністю його учасників. Отже, середовище «... визначально впливає на формування і розвиток особистості. В той же час, під впливом людини воно змінюється. У процесі цих перетворень змінюється і сама людина» [1, с. 5].

Суспільство розвивається багатовекторно, і тому в процесі розгляду феноменів і процесів у різних сферах суспільства, обґрунтування інноваційних концепцій і стратегій розвитку необхідно враховувати фактори впливу на них. До таких загально цивілізаційних феноменів належать суспільство, освіта й управління з притаманними для них характеристиками таких процесів, як масштабність і динамізм реформаційних і модернізаційних трансформацій, змістові, технічні та технологічні нововведення. Системна реалізація визначеного у державній освітній політиці «стратегічного набору» модернізації управління системою освіти в Україні можлива за умови обґрунтування, зміни та впровадження:

– інноваційних парадигм управління освітою, концепцій використання інформацій [5], полісуб'єктної взаємодії особистості з освітнім середовищем у навчальних закладах, адекватних сучасному етапу розвитку інформаційного суспільства;

– управлінських інформаційних систем (УІС) (Management Information System – MIS)», до різновидів яких належать «..інформаційні системи управління технологічними процесами, інформаційні системи організаційного управління...» (ІСОУ) [6, с. 55], стратегічні інформаційні системи, автоматизовані офіси, спеціалізовані комп'ютерні системи управління навчанням (LMS-системи – Learning Management Systems), системи управління навчальним контентом (LCMS-системи – Learning Content Management Systems), експертно-консультативні системи та ін.;

– технічних і технологічних нововведень, таких як новітні інформаційні технології, мережеві технології, програмне забезпечення, безкоштовні соціальні онлайн-інструменти, інструменти для освіти (Tools for Learning), сервіси [2; 3; 6; 7];

– проектування інформаційно-освітнього середовища у закладах фахової передвищої освіти та простору особистості, раціонального оптимуму їхнього ресурсного забезпечення [1; 4].

Таким чином, набутий зарубіжний досвід, напрацьовані компетенції та розроблений пакет організаційно-методичної документації можуть бути запроваджені фахівцями в системі освіти для проектування інформаційно-освітнього середовища та сучасних систем управління його розвитком у навчальних закладах нашої країни.

Комплексне розв'язання проблеми проектування інформаційно-освітнього середовища передбачає створення єдиної інформаційної системи навчальних закладів і мережі його підрозділів шляхом формування корпоративної комунікативної інфраструктури, використання сучасного цифрового обладнання, комп'ютерної техніки і програмних засобів із подальшою інтеграцією різних інформаційних систем до загального комплексу взаємопов'язаних програмних продуктів і технічних рішень та побудови системи управління його розвитком.

Список використаних джерел:

1. Кремень В. Г. Категорії «Простір» і «середовище»: особливості модельного подання та освітнього застосування / В. Г. Кремень, В. Ю. Биков // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2013. – № 2. – С. 3–16. Годин В. В. Управление информационными ресурсами: 17-модульная прогр. для менеджеров «Управление развитием организации» / В. В. Годин, И. К. Корнеев. – М. : Инфра, 1999. – Модуль 17. – С. 3–10. – С. 55. – С. 61. – 432 с.
2. Калинина Л. Н. Анализ и перспективы использования облачных технологий в процессе управления общеобразовательными учебными заведениями / Л. Н. Калинина, С. С. Петровский // Український педагогічний журнал. – 2015. – № 2. – С. 44–64.
3. Калініна Л. М. Google-сервіси для вчителя. Перші кроки новачка : навч. посіб. / Л. М. Калініна, М. В. Носкова. – Львів, ЗУКЦ, 2013. – 182 с.
4. Калініна Л. М. Автоматизована система управління «Школа»: моделювання і технологія використання / Л. М. Калініна // Науково-практичний журнал «Освіта і управління». – 2006. – Т. 9. – Ч. 1. – С. 61–70.
5. Калініна Л. М. Система інформаційного забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.06 «Теорія та методика управління освітою» / Л. М. Калініна ; наук. кер. В. І. Маслов ; Держ. вищ. навч. заклад «Ун-т менеджменту освіти». – К., 2008. – 41 с.
6. Годин В. В. Управление информационными ресурсами: 17-модульная прогр. для менеджеров «Управление развитием организации» / В. В. Годин, И. К. Корнеев. – М. : Инфра, 1999. – Модуль 17. – С. 3–10. – С. 55. – С. 61. – 432 с.
7. Топузов М. О. Розроблення змісту проектування інформаційно-освітнього середовища ВНЗ у системі організаційно-економічного механізму / М. О. Топузов // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. – К., 2012. – № 3 (65). – С. 210–215.

Розділ 4. ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ФАХОВИХ КОЛЕДЖІВ

Ольга Баршай,

директор коледжу

*ВСП «Запорізький фаховий коледж комп'ютерних технологій НУ «Запорізька політехніка»,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист*

Ірина Винокурова,

*заступник директора з навчально-виробничої роботи
ВСП «Запорізький фаховий коледж комп'ютерних технологій НУ «Запорізька політехніка»,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист*

Анотація. Підвищення якості освіти в коледжах є актуальною проблемою в сучасній освітній системі. Це пов'язано з інноваційними процесами, що відбуваються в соціумі. *Реальна дієвість* навчальних закладів *залежить від кожного конкретного викладача: його знань, умінь, компетенцій, розуміння стратегічних цілей діяльності та наявності дієвого інструментарію для практичної реалізації заявлених завдань.* В статті акцентується увага на підвищення рівня знань викладачів про сучасні вимоги до їх професійних й особистісних якостей, розкриваються методи корпоративного навчання дорослих, питання з формування професійної компетентності викладачів, спонукання їх до професійного й особистісного самовдосконалення. Зроблено висновки, що свідчать про те, що впровадження даних педагогічних умов сприяють більш ефективному освоєнню здобувачами освіти професійних компетенцій і, отже, підвищення якості освіти в коледжі.

Зміни, що відбуваються довкола, просто вражають: друк будь-яких предметів на 3D-принтері, клонування живих істот та неймовірні можливості у віртуальному світі. За прогнозами науковців, за чверть століття штучний інтелект перевершить людський. У всіх сферах відбудуться трансформації світового масштабу. Вчені довели, що знання й навички, які дають заклади освіти молодому поколінню сьогодні, через півстоліття стануть лише 5% сукупності знань людства.

Стає очевидним, що зміни акцентів у навчанні здобувачів освіти просто необхідні. Треба змінюватись і змінювати, треба вирватись на оперативний простір вільного розвитку для виховання справжнього фахівця.

Сучасний педагог має постійно працювати над собою, швидко вчитися, опановувати нові технології, миттєво змінюватися, щоб відповідати

швидкоплинним вимогам суспільства. Він поступово перестає бути джерелом знань, а має навчити молоде покоління організовувати процес засвоєння знань. Тому сьогодні Міністерство освіти і науки України ставить перед нами таке завдання.

Окрім того, серед вимог до професійних й особистісних якостей освітян нормативні документи визначають вмотивованість, компетентність, творчість, гнучке мислення, відповідальність за результати власної діяльності та здатність до саморозвитку. Чи важко відповідати цим вимогам? Так, непросто! Проте варто зусиль. Звернімося до досвіду передових країн світу: там вчитель постійно перебуває у творчому пошуку, відкритий для навчання та конструктивної критики. Так, у Японії, наприклад, звичною є спільна підготовка педагогів до уроків, а також взаємовідвідування заходів. Це дає можливість отримати конструктивну пораду колег, актуальний і якісний зворотній зв'язок. Учителі Естонії мають спеціально визначений проміжок часу у своєму робочому графіку для підвищення кваліфікації. А педагоги Сінгапуру на курси підвищення кваліфікації витрачають щорічно до 100 годин.

Український педагог теж повинен розуміти, що навчатися потрібно. Та й у новому Законі України «Про освіту» (ст.59) зазначено, що професійний розвиток педагогічних працівників передбачає «постійну самоосвіту, участь у програмах підвищення кваліфікації та будь-які інші види і форми професійного зростання»[5].

Також у документі зазначено, що «підвищення кваліфікації може здійснюватися за різними видами (*навчання за освітньою програмою, стажування, участь у сертифікаційних програмах, тренінгах, семінарах, семінарах-практикумах, семінарах-нарадах, семінарах-тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо*) та в різних формах (*інституційна, дуальна, на робочому місці (на виробництві) тощо*)» [5]. Окрім того, в Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників акцентовано, що загальна кількість годин для підвищення кваліфікації впродовж 5-ти років не може бути меншою за 120 годин.

Можливість самостійно обирати зміст і форму цих заходів змінить ставлення наших викладачів до післядипломної освіти та перетворить прикру вимушену необхідність на професійну потребу. А обирати зараз, справді, є з чого.

Цитата: «Покликання – це течія, якій корисно вчинити перешкоду в її джерелі для того, щоб побачити, річка це чи тільки струмочок» *Адріан Декурсель*.

Цікаво, що один із засновників українського «Прометеусу» 25-річний історик Іван Примаченко вважає, що саме онлайн-освіта дозволить «масштабувати» найкращих викладачів на всю країну й зробить навчання доступним кожному.

Як засвідчує світова практика, як освітня так і виробнича, для досягнення ефективності, гнучкості та своєчасності найбільш дієвим є корпоративне навчання кадрів. Пріоритетом такого навчання є не отримання великого обсягу «найкращих знань», а набуття актуальних знань, умінь і навичок для підвищення ефективності діяльності будь-якої установи, у нашому випадку – закладу освіти [1].

Метою корпоративного навчання є оперативне формування професійних компетентностей, що передбачає максимальну їх реалізацію в реальній освітній ситуації й виражається в зміні поведінки викладачів, підвищенні якості та продуктивності їх праці.

Є різноманітні методи навчання педагогів на робочих місцях. Баддінг, шедоуінг, менторство, коучінг, тьюторство та супервізія насправді є різновидами наставництва. Відрізняються ці методи позицією наставника.

Таблиця 1

Методи корпоративного навчання

Назва	Ключове слово	Трактування
Баддінг (budding)	партнер	Включення педагогічного працівника в процес діяльності іншого педагога
Шедоуінг (shadowing)	тінь	Спостереження за процесом роботи
Секондмент (secondment)	відрядження	Стажування, ротації
Менторінг (mentoring)	обмін	Цілеспрямована передача досвіду
Коучінг (coaching)	еврика	Розкриття потенціалу особистості педагога
Тьюторство (tutoring)	координація	Супровід процесу навчання, обговорення досвіду перенесення отриманих знань у реальну практику

Слід відзначити, що неформальна корпоративна освіта може реалізовуватися в очній формі (фізична присутність працівників) і в онлайн форматі: за допомогою різних форм віртуального спілкування та хмарних технологій.

Саме такі методи стали поширеними та мають назву фідбек (*зворотній зв'язок*). За даними світових аналітичних компаній із 2008 р. більше половини організацій США використовують той чи той вид соціальних медіа для навчання своїх співробітників й обміну знань між ними, у Великобританії цей метод розвитку використовують 52% компаній (дані Інституту розвитку персоналу (CIPD)).

Серед сучасних технологій і методів електронного навчання (*e-learning*) виокремлюють мобільне навчання (*m-learning*), соціальні мережі (*social networks*), онлайн коучинг (*e-coaching*), корпоративні блоги, корпоративні онлайн бібліотеки (*wikis*).

Результати досліджень дають підстави стверджувати, що 92% опитаних викладачів мають персональні комп'ютери; 38% – смартфони, 27% – власні планшети. 76% опитаних педагогів мають вільний доступ до мережі Інтернет. І хоча за твердженнями респондентів усесвітня мережа допомагає підвищувати професійну компетентність, сприяє саморозвитку та самовдосконаленню особистості. Ми маємо величезний ресурс і невичерпні можливості для підвищення професійної компетентності освітян.

В Україні є педагоги, які не чекають зовнішнього спонукання до дії. Вони ефективно працюють над собою, постійно в пошуку нових форм і методів навчання, створюють інноваційні освітні продукти. Серед таких педагогів – Пауль Пшенічка, учитель фізики й астрономії з Чернівців, що став переможцем премії *Global Teacher Prize Ukraine*, організованої навесні 2017 року громадською спілкою «Освіторія».

Досягнення педагога вражають. Він написав кілька підручників із фізики. Постійно бере участь у міжнародних конференціях із фізики та астрономії. Є головою журі секції інженерії «Міжнародної конференції молодих учених». У 1991 році учитель створив для обдарованих учнів наукове товариство «Квазар», яке і досі успішно діє. У 2005 році Масачусетський технологічний інститут присвоїв малій планеті № 21389 його ім'я – «Пшенічка» [3].

За результатами соціологічних досліджень психологічної служби більшість викладачів наших закладів освіти теоретично готові до інновацій, умотивовані на позитивну спільну діяльність.

Отже, керівникові залишилося зовсім небагато: правильно сформулювати єдину стратегічну мету діяльності навчального закладу, стимулювати педагогів професійно зростати й розвиватися, забезпечити ефективну систему контролю. Адже саме керівники, за словами Павла Хобзея, мають вести колектив до змін [13].

Цитата: «Кожна людина, на мою думку, є боржником своєї професії» *Френсіс Бекон*.

Організація працює так, як працює її керівник. І не кажіть, що педагоги нічого не хочуть робити... Неправда. Доведено наукою.

Якщо керівник захоче зробити навчальний заклад кращим, то його колектив підтримає ініціативу. Якщо директор винахідливий і не боїться пробувати щось нове, то й усі працівники шукають нові можливості. Якщо керівник ігнорує можливість саморозвитку, то і співробітники не будуть перейматися своєю професійною компетентністю.

Отже, відсидіти, перечекати цього разу не вдасться нікому: занадто багато навкруги критиків і спостерігачів, занадто багато докладено зусиль для руху вперед, занадто багато поставлено на кін.

Заклад освіти – маленьке дзеркало нашого життя. Тому мисліть позитивно, транслуйте впевненість у прогнозах, віру в професіоналів, любов і повагу до своєї професії. Це перша умова досягнення поставлених глобальних цілей. Давайте разом постараємося, щоб наша освіта справді стала українською і по-справжньому новою, бо це нам під силу.

Список використаних джерел:

1. Бабушко С. Р. Корпоративні університети – сучасний засіб навчання персоналу. URL: <http://qoo.by/3OFd>
2. Василенко Н. В. Компетентнісний підхід в освіті: реалізація теорії та практики. Харків: Основа, 2017 (Б-ка журналу «Управління школою» В. 9).
3. Вчитель з власною планетою. Як Паул Пшенічка закохує дітей у фізику і готує до міжнародних перемог. URL: <http://qoo.by/3OF5>
4. Вчитися з дому: онлайн-курси для вчителів. Школа. 2017. № 2. С.28–31
5. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19>
6. Кирилишин В. Компетентнісний підхід у розробленні професійних та освітніх стандартів. Управління освітою. 2017. № 9. С. 41–48.
7. Кирилишин В. Професійний стандарт нового покоління: Індикатори та вимоги професійних функцій. Управління освітою. 2017. № 9. С. 29–40.
8. Кішман М. В. Інноваційні технології розвитку професійної компетентності вчителів. *Завучу. Усе для роботи.* 2017. № 15м16. Серпень. С.27–44.
9. Олійникова С. Професійна компетентність педагогів: управління процесом удосконалення. *Школа.* 2017. № 7. С. 12–21.
10. Рекомендації для продуктивного й цікавого уроку. URL: <http://blog.ed-era.com/recomendacii/>
11. Самоосвіта вчителя, або Навіщо педагогу вчитися. *Школа.* 2017. № 7. С. 2–40.
12. Стойкова В. В. Організаційна модель неперервного навчання керівників мережевих освітніх організацій в освітньому середовищі закладу післядипломної педагогічної освіти. *ScienceRise: Pedagogical Education.* 2017. № 4 (12). С. 20–26. URL: http://journals.uran.ua/sr_edu/article/view/100180
13. Хобзей П. Професійна підготовка педагогічних кадрів в умовах змін. *Управління освітою.* 2016. № 12. С.36–39.

ДО ПИТАННЯ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА

Наталія Ваніна,
науковий співробітник
лабораторії науково-методичного супроводу
підготовки фахівців у коледжах і технікумах
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України
кандидат економічних наук, доцент

Проблема оцінки якості освіти не є новим завданням, що стоїть перед суспільством. Питання якості стосовно діяльності закладу фахової передвищої

освіти (далі ФПО) можуть розглядатися у двох аспектах: педагогічному, чи може освітня організація забезпечити навчальний процес кадрами, що володіють сучасними методами і технологіями навчання, що відповідають цим завданням матеріально-технічним та економічним забезпеченням. В останньому випадку якість підготовки студентів є вже конкурентною перевагою тієї чи іншої освітньої організації. Вона визначається затребуваністю випускників на ринку, готовністю вирішувати професійні завдання. Не випадково багато роботодавців практикують вхідне тестування вчорашніх студентів з погляду їхньої підготовленості до тієї чи іншої професійної діяльності.

Оцінка діяльності викладача – важливе питання в системі якості освіти. Викладач був і залишається головною фігурою в процесі підготовки студента. Сьогодні є безліч публікацій, автори яких пропонують розглядати діяльність через різні компоненти [1]. Звідси впливає варіативність у підходах до оцінки діяльності викладача. Це й алгоритмічний, структурний, системно-функціональний підходи, а також оцінка діяльності з точки зору кількісних критеріїв.

Найбільш опрацьований системно-функціональний підхід, який включає такі умови: мотивацію педагога, професійну майстерність, особисті якості. Все це може бути розглянуто через призму різноманітних показників: компетентність, участь у наукових дослідженнях, професійне зростання, особисті якості.

Системно-процесний підхід передбачає формування механізмів зацікавленості як педагогів, і керівників у підвищенні ефективності освітнього процесу. Виконується це за допомогою механізмів матеріального стимулювання, активізації потенціалу особистісного зростання, створення систем управління якістю на всіх етапах: планування, навчання та виховання. Критерії та значення показників підлягають обов'язковій розробці і можуть мати різноманітні варіації у закладах ФПО. Зокрема, застосований кількісний підхід враховує кількість аудиторних занять, написаних статей.

В останні роки намітилася тенденція суб'єктивної оцінки. Навчальні заклади практикують заповнення анкети «викладач очима студента». Безумовно, таке анкетування необхідне, оскільки оцінка якості відбувається з боку споживача освітніх послуг, якби не одне але. Студенти не завжди готові оцінити діяльність. А навчальні заклади за результатами таких тестувань не продовжують з викладачами контракт.

Розгляд діяльності викладача – це складний процес в силу багатофакторності аспектів праці. Необхідно враховувати професійну складову, методичну підготовку, комунікативні навички, науково-дослідну діяльність. Втім, критерії діяльності повинні враховувати і особистість викладача.

У деяких навчальних закладах прийнята рейтингова система оцінки викладачів. Мета – підтримати інтерес до ефективного виконання роботи.

Однак за умов відповідності вимогам часто переважає кількість наукових праць у виданнях, що входять до Scopus і Web of Science, інші публікації не цитованих у вище названих виданнях, не враховуються. Безумовно, що публікації у провідних світових наукових журналах піднімають рейтинг вузів, але не повинні бути єдиним критерієм. У разі відсутності таких публікацій викладач незалежно від отриманих результатів анкетування визнається неефективним і контракт з ним не продовжується. Навчальним закладам така ситуація вигідна, відбувається економія на фонді оплати праці.

Питання мотивації також необхідна складова якісної роботи викладача. Деякі заклади для стимулювання співробітників нараховують додаткові бонуси за написання статей, монографій, які підлягають оплаті, та інші види робіт. Мотиваційна сфера – це питання, яке потребує окремого розгляду. У той же час варто відзначити, що низька оплата праці – один з важливих факторів, що впливає на якість роботи.

В оцінці діяльності викладача все-таки необхідно враховувати, перш за все, професійно-педагогічну діяльність, і без анкетування студентів отримати інформацію дуже складно. Однак критерії оцінювання повинні бути чітко визначені. При формуванні питань анкети варто звернути увагу на наступні розділи. Перший – професійне володіння матеріалом. Методична підготовка – це особливості подачі матеріалу, використання активних та інтерактивних форм проведення занять, зацікавленість в предметі, грамотність, чіткість викладу, вміння враховувати реакцію аудиторії. Ефективність процесу навчання пов'язана зі знанням методики викладання, вміння донести знання до студентів, сформувати вміння та навички та виконання найважливішого показника діяльності освітньої організації [2; 3].

Важливий аспект – особистість викладача. Безумовно, кількість критеріїв може бути різним, і вузи самостійно вирішують, які питання необхідно включати в анкетування.

Контроль якості викладання необхідний для того, щоб позначити подальші точки зростання викладача та існуючі проблеми, спробувати їх вирішити спільними зусиллями. Вважаємо, що обов'язковий облік такого показника, як професійне зростання.

Показник науково-дослідницької діяльності може бути розглянутий за допомогою публікацій статей як власних, так і студентських, написаних під керівництвом викладача, виступів на конференціях, отриманих патентах, грантах, виграних конкурсах. Застосування стимулюючих виплат також має бути обґрунтовано, і критерії за сумлінне виконання своїх обов'язків неприпустимі.

Отже, в сучасній практиці оцінки діяльності викладача існують досить різноманітні підходи. Вони враховують ступінь відповідності встановленим критеріям. Їх значення розробляються кожною освітньою організацією самостійно. Важливо, щоб вони не призводили до гонитви за миттєвими результатами, а вели до прийняття таких управлінських рішень, які сприяли оперативному управлінню діяльністю викладача.

Список використаних джерел:

1. Гринько В. О. Особливості педагогічної діяльності викладача вищої школи у сучасну епоху / В. О. Гринько // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. - 2012. Вип. 17. С. 166-173. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apspp_2012_17_24
2. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник / За ред. проф. І.В. Зайченка. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 484 с.
3. Методичні основи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти: методичний посібник / П.Г. Лузан, А.А. Каленський, Т. М. Пашенко, І.А. Мося, О. Ю. Ямковий. Житомир: «Полісся», 2021. 308 с.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЕКОНОМІЧНИХ КОЛЕДЖІВ

Роман Курок

*молодший науковий співробітник
лабораторії науково-методичного супроводу
підготовки фахівців у коледжах і технікумах
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України,
кандидат юридичних наук, доцент*

Одним із основних завдань Національної програми правової освіти населення, затвердженої Указом Президента від 18 жовтня 2001 року № 992, визначено «підвищення рівня правової підготовки населення, насамперед учнівської та студентської молоді...» [1]. Виконання цього завдання покладається, передусім, на педагогічних працівників різних закладів освіти, які здійснюють просвітницьку діяльність, формуючи при цьому світогляд своїх вихованців, відповідний рівень правової культури та правосвідомості.

Водночас, для ефективного здійснення цієї діяльності, педагоги повинні постійно здійснювати заходи з розвитку своєї правової компетентності, актуалізації наявних знань та умінь з права, а також вільно володіти вимогами чинного законодавства, розпорядчих документів керівників закладів передвищої освіти в освітній сфері.

На сучасному етапі основним напрямом професійного розвитку

педагогів залишається система післядипломної освіти, яка відповідно до Закону України «Про освіту», є складником освіти дорослих, що передбачає набуття нових та вдосконалення раніше набутих компетентностей на основі здобутої вищої, професійної (професійно-технічної) або фахової передвищої освіти та практичного досвіду [2].

У педагогічній науці в контексті розвитку правової та інших компетентностей педагогічних працівників науковці оперують поняттям «післядипломна педагогічна освіта». У ній вбачають систему, яка найбільш оперативно може реагувати на зміни в освітньому середовищі, метою якої є підвищення кваліфікації вчителів на основі існуючих й перспективних тенденцій розвитку як освітньої, так і інших предметних галузей [3, с. 55].

Сформована в Україні система післядипломної педагогічної освіти має чітку структуру, ієрархію та охоплює розгалужену мережу суб'єктів надання освітніх послуг у цій сфері. Основною метою їх функціонування є задоволення потреб педагогічних працівників у формування й розвитку загальних та фахових компетентностей, підвищення рівня педагогічної майстерності, впровадження новітніх педагогічних ідей та технологій в освітній процес, забезпечення можливості неперервної освіти впродовж життя.

Можемо констатувати, що наразі післядипломна педагогічна освіта перебуває у трансформаційному періоді адаптації нових законодавчих положень до українських реалій. Незважаючи на суттєвий прогрес у реформуванні цього складника освіти, залишаються невирішеними окремі проблеми: законодавчого регулювання функціонування системи освіти дорослих; розробки відповідних освітніх стандартів та оновлення на їх основі освітньо-професійних програм; запровадження дуальної форми організації підвищення кваліфікації; джерел фінансування післядипломної освіти педагогічних працівників, в тому числі й закордоном; визнання закладами освіти результатів неформальної та інформальної освіти як заходів з підвищення кваліфікації тощо.

При цьому, останнім часом зростає роль інших напрямів розвитку правової компетентності педагогічних працівників економічних коледжів, а саме: самоосвіти, безперервного професійного розвитку, методичної роботи педагогів та їхньої участі в робочих групах з підготовки нормативно-правових актів у сфері освітньої діяльності, розробки стандартів та освітньо-професійних програм з економічних спеціальностей тощо.

Комплексна діяльність педагогічних працівників за цими напрямками спроможна забезпечити їм здатність успішно здійснювати педагогічну діяльність відповідно до вимог чинного законодавства та розпорядчих документів керівників закладів фахової передвищої освіти, що характеризується

наявністю в них правових знань, умінь, навичок, способів мислення, цінностей та відповідного рівня правосвідомості й проявляється в правомірній поведінці під час вирішення завдань професійної діяльності та готовності до забезпечення освіченості учнівської молоді в галузі економічних правовідносин.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження національної програми правової освіти населення. Указ Президента України від 18.10.2001 № 992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992/2001#Text> (дата звернення: 30.08.2021).
2. Про освіту. Закон України 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення: 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 31.01.2021).
3. Армейський О. С. Розвиток правової компетентності вчителів технологій вчителів технологій у післядипломній педагогічній освіті : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2018. 329 с.

МЕТОДИЧНА РОБОТА У КОЛЕДЖІ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Віта Литвиненко,

заступник директора з навчальної роботи

ВСП «Хорольський агропромисловий фаховий коледж ПДАУ»,

Лариса Бровка,

завідувач навчально-методичного кабінету

ВСП «Хорольський агропромисловий фаховий коледж ПДАУ»,

Надія Чишко,

методист навчально-методичного кабінету

ВСП «Хорольський агропромисловий фаховий коледж ПДАУ».

Методична робота – спеціально організована діяльність педагогічного колективу, що створює умови для підвищення майстерності педагога. Вона спонукає викладача до роботи над підвищенням свого фахового рівня, сприяє збагаченню педагогічного колективу педагогічними знахідками, допомагає молодим викладачам переймати майстерність у більш досвідчених колег.

Організація методичної роботи педагогічних працівників ВСП «Хорольський агропромисловий фаховий коледж ПДАУ» спрямована на забезпечення завдань концепції навчального закладу, постійне вдосконалення навчально-виховного процесу, задоволення освітніх потреб педагогічних працівників, створення умов щодо їхнього фахового функціонування і особистої самореалізації, оволодіння ними сучасним змістом і технологіями навчання і виховання, методами наукового аналізу спрямованих на розвиток особистості студента та його соціалізації. Організація методичної роботи у коледжі – це показник інноваційності освітнього закладу, який створений на основі системних нововведень щодо мети, змісту освіти, технологій, організації навчально-виховного процесу, організовує діяльність педагогів в освітньому просторі навчального закладу.

Методична робота педагогічних працівників ВП ХАФУ ПДАУ складається з таких компонентів: робота над методичним та дидактичним забезпеченням освітнього процесу; створення комплексів навчально-методичного забезпечення з дисциплін; робота по підвищенню педагогічної та фахової майстерності.

Структура системи методичної роботи в коледжі складається з наступних елементів: педагогічна рада, методична рада, навчально-методичний кабінет, вісім циклових комісій. Колектив коледжу працює над проблемою «Інноваційні напрямки формування особистості студента в сучасному інформаційно-комунікаційному середовищі».

Голови циклових комісій приділяють велику увагу аналізу роботи кожного викладача, вивченню та впровадженню елементів інноваційних технологій, нових форм і методів викладання, використанню різних форм контролю знань студентів. На засіданнях циклових комісій відбувається обмін досвідом з цих питань та з питань застосування інноваційних технологій при підготовці студентських конференцій, особливостей навчання в умовах змішаного навчання та ін.

Для забезпечення мотивації викладачів, з метою визначення їх професійного рівня та щорічної оцінки якості їх роботи і роботи циклових комісій, з 2009-2010 н.р. у коледжі запроваджено Положення про рейтингову систему оцінки діяльності викладачів. Рейтингова оцінка роботи викладачів проводиться один раз на рік, по завершенню навчального року. Результати рейтингової оцінки розглядаються і затверджуються на розширеному засіданні циклової комісії, де кожен викладач звітує про свою діяльність за всіма видами робіт. Рейтинг щодо проведеної роботи з усіх напрямів діяльності викладача подається у розгорнутому вигляді з наведенням конкретних інформаційних даних. Система рейтингових показників має стимулюючий характер, спрямований на підвищення мотивації викладачів до високопродуктивної праці в усіх видах діяльності, щорічно удосконалюється залежно від загальних завдань, що стоять перед колективом коледжу.

Сьогодні диктує необхідність самоосвіти педагогічного працівника. Цьому питанню у коледжі приділяють особливу увагу. Самоосвіта викладачів відбувається згідно індивідуального плану підвищення кваліфікації та педагогічної майстерності. Протягом року викладачі коледжу підвищують свій кваліфікаційний рівень шляхом стажування, самоосвіти, участі у роботі загальноколеджівських, міжвузівських, міських, регіональних, обласних науково-практичних семінарах та конференціях та ін..

Одним із напрямків методичної роботи є організація занять з різними категоріями педагогічних працівників. У коледжі працює «Школа молодого викладача», завдання якої – надання необхідної допомоги молодим спеціалістам в оволодінні методикою викладання навчальних дисциплін, розвиток вмінь використовувати у своїй роботі досягнення сучасної психолого-

педагогічної науки. Власним досвідом зі слухачами школи діляться досвідчені викладачі.

Одна із важливих складових підвищення педагогічної майстерності – це проведення відкритих занять, виховних та позааудиторних заходів. Викладачі коледжу залюбки діляться з колегами своїми інноваційними напрацюваннями та досвідом навчально-виховної роботи зі студентами. Систематично вивчається та узагальнюється досвід творчо працюючих викладачів коледжу.

Педагогічні працівники публікують свої власні напрацювання у науково-методичних журналах, посібниках та збірниках. З метою вивчення і поширення досвіду інноваційної педагогічної діяльності, сприяння зростанню професійної майстерності, підвищення ефективності освітнього процесу викладачі коледжу щорічно беруть участь у конкурсі «Педагогічний ОСКАР» та досягають певних результатів. Активно проводиться значна робота по підготовці студентів для участі в загальноколеджівських і регіональних олімпіадах, конкурсах, науково-практичних конференціях. Студенти, яких готують викладачі коледжу, показують високий рівень знань і умінь та займають призові місця.

Професійне становлення педагога – це неперервний, динамічний і поетапний процес особистісних та діяльнісних змін, що відрізняються внутрішньою динамічністю, глибиною практичної роботи щодо самовдосконалення. Результативність методичної діяльності педагогічного працівника залежить, передусім, від чітко сформованої мети, бачення такого виду діяльності як системи з цілісними взаємопов'язаними компонентами.

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ВСП «НЕМІШАЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НУБіП УКРАЇНИ»

Леонід Лісовський,

викладач спецдисциплін відділення ЕТСМО

ВСП «Немішаївський фаховий коледж НУБіП України»,

спеціаліст першої категорії;

Ігор Харьковський,

методист відділення ЕТСМО

ВСП «Немішаївський фаховий коледж НУБіП України»,

кандидат технічних наук.,

спеціаліст вищої категорії

Професійний розвиток науково-педагогічних працівників закладів фахової передвищої, вищої та післядипломної освіти передбачає безперервний процес набуття нових та вдосконалення раніше набутих професійних та загальних компетентностей, необхідних для професійної діяльності, передбачає постійну самоосвіту та інші види і форми професійного зростання і може здійснюватися, шляхом формальної та неформальної освіти, стажування, здійснення професійної діяльності тощо. Зокрема, професійним розвитком може вважатися

здобуття наступного ступеня вищої освіти (освітнього, освітньо-професійного, освітньо-наукового, освітньо-творчого, наукового), у тому числі за іншою спеціальністю, спеціалізація, підвищення кваліфікації, стажування та/або самоосвіта, виконання нових або більшої складності професійних обов'язків тощо, що дає змогу науково-педагогічному працівнику підтримувати належний або покращувати рівень професійної кваліфікації і триває впродовж усього періоду його професійної діяльності.

Засади професійного розвитку науково-педагогічних працівників визначено статтею 59 Закону України «Про освіту», статтею 60 Закону України «Про вищу освіту», статтею 24 Закону України «Про фахову передвищу освіту», Законом України «Про професійний розвиток працівників». Процедуру, види, форми, обсяг (тривалість), періодичність, умови підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів освіти і установ усіх форм власності та сфер управління, включаючи механізм оплати, умови і процедуру визнання результатів підвищення кваліфікації визначено Порядком підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників».

Професійний розвиток науково-педагогічних працівників має враховувати відповідний професійний стандарт (за наявності) і конкретні посадові обов'язки та/або перспективи їх розширення. Крім зазначеного, беруться до уваги особисті професійні інтереси науково-педагогічних працівників, набутий досвід, рівень виконання професійних (посадових) обов'язків.

Заклади освіти сприяють професійному розвитку своїх науково-педагогічних працівників.

Як правило, траєкторію професійного розвитку та змістовну його частину визначає науково-педагогічний працівник. У разі потреби, науково-педагогічний працівник може отримувати консультативну допомогу колег, керівника базового структурного підрозділу закладу вищої освіти (кафедри), в якому він працює, або іншої посадової особи, відповідальної за професійний розвиток науково-педагогічних працівників на відповідному рівні.

Заходи професійного розвитку науково-педагогічних працівників можуть здійснюватися як в Україні, так і за кордоном.

Основними складовими професійного розвитку науково-педагогічних працівників є підвищення кваліфікації та стажування.

Педагогічні працівники ВСП «Немішаївський фаховий коледж НУБіП України» щорічно проходять підвищення кваліфікації обсягом не менше 30

годин, проходять стажування на провідних підприємствах України та приймають спільно з ними участь у науково-практичних конференціях, здобувають другу вищу освіту за іншою спеціальністю. Все це дає змогу підтримувати та покращувати рівень професійної кваліфікації педагогічних працівників коледжу.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації для професійного розвитку науково-педагогічних працівників: затверджені наказом Міністерства освіти і науки від 30.10.2020 р. № 1341. URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/77308/ (дата звернення: 02.11.2021).
2. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 02.11.2021).
3. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 02.11.2021).
4. Закон України «Про фахову передвищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text> (дата звернення: 02.11.2021).

ВІД ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА – ДО ЯКІСНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

*Микола Чишко,
директор ВСП «Хорольський агропромисловий фаховий коледж
Полтавського державного аграрного університету»*

«Професійний розвиток педагогічних та науково-педагогічних працівників передбачає постійну самоосвіту, участь у програмах підвищення кваліфікації та будь-які інші види і форми професійного зростання» [1].

Питання професійного розвитку педагогічних працівників сьогодні набуває актуальності.

Організація освітньої діяльності у закладах фахової передвищої освіти на сучасному етапі вимагає творчого педагога, педагога-новатора, з новими креативними ідеями, високим професіоналізмом.

Професійний розвиток педагога відбувається через поширення педагогічного досвіду, що включає в себе участь у професійних конкурсах, розробку освітніх програм; наставництво (участь у постійно діючих педагогічних курсах професійного зростання); взаємовідвідування занять; власний сайт (блог). Важливим є і підвищення кваліфікації, що проходить за програмою та індивідуальними планом.

Педагогічні працівники ВСП «Хорольський агропромисловий фаховий коледж Полтавського державного аграрного університету» щорічно беруть активну участь у семінарах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах; наукових, методичних, науково-практичних конференціях; стажування на виробництві.

Крім особистої участі, вони часто залучають студентів до участі у конференціях, що сприяє розвитку професійного становлення здобувачів освіти. Творчий викладач, працюючи над своїм професійним зростанням, дбає про

творчі злети, успіхи своїх студентів, враховуючи індивідуальні особливості та схильність студента до тієї чи іншої діяльності.

Отже, особистий інтерес студента, його захоплення – це і є пропуск до початку творчої праці. Основне завдання викладача – підтримати, навчити студента, ознайомити із зразками найновішої техніки та способами управляти нею, сучасністю агроенергосервісу, новими технологічними процесами, створювати бізнес-проекти.

При такому підході до організації освітньої діяльності важливим елементом для професійного розвитку педагога є самоосвіта.

Самоосвіта педагога – це одна з провідних форм удосконалення чи підвищення професійної майстерності. Сьогодні виникла уже не потреба, а необхідність у глибині теоретичних знань, практичних умінь і навичок. Адже, щоб бути гарним професіоналом, необхідно бути постійно в пошуку нового.

Щоб організувати якісний підхід до самоосвіти, необхідно скласти план конкретних дій, мати мету.

Займатися самоосвітою – це постійно вчитися. Адже завдання самоосвіти полягає не тільки у підвищенні кваліфікації педагогічного працівника в окремій сфері його діяльності, а й розширенні загально педагогічних та психологічних знань, що сприяє удосконаленню методів навчання та виховання; підвищенні загальнокультурного рівня й оволодіння досягненнями передової педагогічної практики та педагогічної науки.

Робота педагога над науково-методичною літературою; виступи на методичних об'єднаннях та педагогічних радах; систематизація та розробка методичних видань; удосконалення теоретичних знань; зацікавленість розвитком науки і техніки для оволодіння новими практичними уміньми і навичками – це далеко не повний перелік основних видів самоосвіти. Одними з основних її джерел є:

- ✓ книги;
- ✓ фахові газети, журнали;
- ✓ інтернет, телебачення;
- ✓ відео, аудіоінформація;
- ✓ екскурсії на виробництво відповідно до напрямку підготовки;
- ✓ виставки, музеї, театри;
- ✓ заходи з обміну досвідом...

Результати самоосвіти реалізуються у якісному підході до організації освітньої процесу. Але процес самоосвіти – цікавий і безперервний.

Професійний розвиток – це постійний процес пізнання, що характеризується знанням і упровадженням в освітній процес інформаційно-комунікативних та цифрових технологій; формуванням професійних компетентностей галузевого спрямування; опануванням освітніх виробничих технологій; це мовленнєва та цифрова грамотність; розвиток професійних

компетентностей; формування у здобувачів освіти спільних для ключових компетентностей умінь, визначених у Ч.1 ст. 12 Закону «Про освіту».

Список використаних джерел:

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Ст.59.

Розділ 5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ

КЛАСТЕР МОДЕЛЮВАННЯ «3D SCIENCE»

Ольга Баршай,

директор коледжу

ВСП «Запорізький фаховий коледж комп'ютерних

технологій НУ «Запорізька політехніка»,

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Андрій Запісочний,

завідувач навчальної лабораторії «Кластер моделювання 3D Science»

ВСП «Запорізький фаховий коледж комп'ютерних

технологій НУ «Запорізька політехніка»,

викладач

Постановка проблеми. Сучасні наукові та технічні досягнення надають широкій спектр технічних і технологічних новинок, які можливо застосувати не лише при вирішенні повсякденних завдань, а й у сфері освіти: в школах, коледжах або інших навчальних закладах. Процес застосування сучасних досягнень в освіті не є новим. Сучасний викладач змушений постійно опановувати великий потік сучасних технологічних наукових інновацій, починаючи з нанотехнологій, закінчуючи банальними комп'ютерно-комунікаційними технологіями, які впливають як на гуманітарні сфери освіти, так і технічні. 3D-моделювання дає можливість отримати реальні посібники для навчальних закладів будь-якого рівня.

За допомогою цієї технології можна вивчати різні предмети і напрямки: фізику і механіку (виготовлення різних наочних механізмів для проведення експериментів), географію та архітектуру (моделювання ландшафтів і проектування будівель), біологію (створення моделей органів людини, скелета), дизайн (втілення різноманітних творчих ідей).

Виклад основного матеріалу. В листопаді 2019 року в було відкрито лабораторію «Кластер моделювання 3D Science» завдяки перемозі коледжа в конкурсі соціальних проєктів «Ми – це місто» від групи компаній «Метінвест».

Основною метою відкриття лабораторії є популяризація технічної освіти в м. Запоріжжі та Запорізькій області і робота з творчою молоддю з числа студентів і школярів.

Завдяки отриманим коштам в лабораторії були встановлені сучасне технологічне забезпечення, з яких:

- 3D принтери;
- ноутбуки та моноблоки для роботи в тривимірному середовищі.

З програмного забезпечення в лабораторії встановлені програми з тривимірного моделювання, проектування та 3D друку: Slic3r, Blender. Також для лабораторії були встановлені програми Autodesk Fusion 360 та Rescap із офіційними навчальними ліцензіями. Це дозволяє проводити в лабораторії широкий спектр дисциплін та практик з використанням, вивченням та впровадженням сучасних цифрових технологій:

- комп'ютерна графіка;
- 3D моделювання;
- 3D анімація;
- 3D прототипування;
- 3D друк.

Переваги впровадження 3D технології в освіту:

- розвиток уяви і фантазії. Студенти бачать, як можна реалізувати той чи інший проект на практиці і візуалізувати творчі задумки;
- потужна мотивація до наукової діяльності. Студенти освоюють тонкощі інженерного мистецтва, що дозволяє їм з легкістю зануритися в освітній процес;
- успішне вивчення фундаментальних і прикладних дисциплін. За допомогою тривимірних зображень можна легко продемонструвати будь-які геометричні фігури, кристалічні решітки і всілякі елементи для фізичних установок;
- наочне знайомство з тривимірною візуалізацією і моделюванням. Взаємодія з адитивною технікою у студентів розвиває конструктивне мислення. Вони на власні очі починають бачити, як можна втілювати свої конструкторські ідеї в реальність;
- міцні міжпредметні зв'язки в застосуванні на практиці. Не буде кращої можливості застосувати формули і вивчені правила чим як у реальних завданнях на практиці і побудувати конкретний виріб згідно чіткого завдання.

В рамках реалізації основної мети лабораторії разом із викладачами коледжу проводяться факультативи з 3D моделювання, де студенти на практиці вивчають основи тривимірного моделювання, електроніки та 3D друку.

Мета факультативу – ознайомити студентів із можливостями та перспективами 3D-моделювання, його основними напрямками, сформувати практичний досвід, виробити навички проектної діяльності, розв'язання творчих та практичних завдань дослідницького характеру, а також комунікації.

Впровадження факультативу покликаний не лише збагатити студентів теоретичними та практичними навичками. Ми хочемо, щоб студенти правильно та усвідомлено обрали свій професійний шлях, полюбили свою роботу та реалізувалися в ній як професіонали. Проект зовсім молодий, однак він цілком себе виправдовує. Усі студенти різні, проте всі вони талановиті, головне — розгледіти цей талант.

В рамках профорієнтаційного напрямку обладнання лабораторії

використовувалось на виставках, виїздах та публічних заходах, такі як IT Forum, Книжкова Толока, StartUP Fest, IT BabyFest та Ярмарок Освіти. На них учасники наших локацій ознайомилися з технічним та програмним забезпеченням лабораторії, можливостями застосування 3D принтерів та на власному прикладі проходили майстер-клас з основ моделювання та 3D друку.

Також окрім цього широко та неодноразово були задіяні апаратні та програмні можливості лабораторії при проведенні засідань методичних об'єднань фахових коледжів Запорізької області.

Одним із перспективних напрямків в рамках реалізації мети діяльності лабораторії в якості пріоритетного заплановано освітній проект за напрямками «Поліграфічний дизайн», «Основи комп'ютерної анімації», «WEB-технології документообігу», «3D моделювання», із залученням наших викладачів, в рамках роботи з інклюзивною молоддю, школярів учнів 8-11 класів як очно, так і з використанням освітніх дистанційних технологій за допомогою корпоративного Google Classroom. Цей напрямок буде сприяти популяризації нашого закладу освіти в рамках профорієнтаційної роботи.

Висновки. Розвиток цивілізації – це історія безперервного навчання чогось нового, а життя людини – це постійний процес пізнання себе, навколишнього світу і свого місця в ньому. Сотні і навіть тисячі років освіти мало на увазі тісний особистий контакт учня з наставником, для чого були потрібні візити викладачів додому або відвідування шкіл. При наявності мотивації така навчання давала прекрасні результати, але була, скоріше, привілеєм обраних, ніж правом всіх. Проблему загальнодоступності освіти вирішило поява дистанційного навчання.

3D-друк дає можливість отримати наочність для навчальних закладів будь-якого рівня. В Україні, як і в усьому світі, подібні технології використовуються для втілення в реальність практично усіх об'єктів і характеризуються високим ступенем екологічності завдяки відсутності лазерів, матеріалів що ріжуться, та використання матеріалів з природньої сировини. Для вирішення даних завдань можна використовувати навіть нескладні 3D-принтери.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про фахову передвищу освіту» 2745-VII, редакція від 20.03.2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>.

2. Сучасний стан і перспективи розвитку технологій тривимірного моделювання та друкування. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/21883/1/Strutynska.pdf>.

3. Застосування 3D принтерів в навчальних закладах URL: <https://dixi.education/using-3d-printers>.

4. Вакалюк Т.А., Поліщук В.В. 3D технології в освіті. URL: http://eprints.zu.edu.ua/24846/1/Polishchuk_APSI2017.pdf.

5. Єременко Р.П. Застосування 3D принтерів в навчальних закладах URL: <https://naurok.com.ua/zastosuvannya-3d-printeriv-v-navchalnih-zakladah-219477.html>.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В РЕАЛІЯХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Олена Хоменко,

*викладач суспільних дисциплін другої категорії
ВСП «Немішавський фаховий коледж НУБіП України»*

Дистанційна освіта, як відомо, стала об'єктом дослідження ще задовго до її інтеграції в сучасний освітній процес.

В Україні дистанційна освіта завжди мала здебільшого теоретичне підґрунтя і недосконалу нормативну базу, більше була об'єктом «рівняння на захід». Проте, притаманна нашому менталітету особливість, що часто проявляється у таких звичних «потім», «колись», «ще не прийшов час», «ми ще не готові» дещо гальмувала процес інтеграції дистанційного навчання в освітній простір. Не без того, що його елементи впроваджувалися в освітній процес, але так би мовити «фрагментарно», якщо оцінювати ситуацію в масштабах країни.

Стрімкою, непередбачуваною, неочікуваною умовою запровадження дистанційної освіти стала подія, яка перевернула світ в грудні 2019 року і яка змусила суспільство пережити переломний момент і прийняти дистанційну освіту, як вимушену необхідність, а також як виклик. Суспільству за короткий період довелося пережити «революцію» поглядів, «переламати» небажання сприймати і втілювати в життя виклики реалій, нам усім довелося «примусити» себе вийти з зони «освітнього комфорту», який багато років «вкорінявся» в нашу свідомість. Соціальний «стрес» випередив кризу «стабільної» освіти не до кінця усвідомлюваним переходом «наосліп» на новий (невідомий) рівень освіти.

Вимоги дистанційної освіти ще й сьогодні залишаються недосяжними в умовах наших реалій. Безумовно, досягнуто багато, і, чесно кажучи, вороття назад скоріш за все немає. Тільки вперед, навіть якщо і стабілізується епідеміологічна ситуація в світі. Але ми не станемо колишніми. Нам усім немало довелося «спробувати» по іншому, а тому, як кажуть: «з чистого аркуша починають не з нуля, а із пережитого досвіду». Тому й дистанційне навчання є невід'ємною частиною вимог сучасної системи освіти. Інша сторона питання - це механізм забезпечення цих вимог, що полягає, в першу чергу, в досконалості законодавчих норм, а також матеріального забезпечення кожного українця-здобувача освіти. Але саме головне – це бажання сприймати, вчитися і здобувати, оскільки дистанційне навчання – це передусім особисте усвідомлення необхідності навчання з боку учасника освітнього процесу як здобувача освіти і усвідомлення власної багатогранної відповідальності викладача, котрий в даній ситуації – ключова особа, яка через «екран монітора» повинна донести до здобувача освіти не лише навчальний матеріал, але ще й зуміти зацікавити, передати «жагу» до його вивчення і переконати в

необхідності подальшого його інтегрування в дорослому житті.

Завдання сучасної системи освіти не стільки в тому, щоб подати якнайбільший об'єм знань, скільки в тому, щоб навчити учасників освітнього процесу здобувати ці знання і орієнтуватися в інформаційному колі. І тут технології дистанційної освіти приходять на допомогу педагогам [1]. Про це теоретики освіти оговорювали в своїх статтях ще в 90-х роках минулого століття, коли світ стрімко «обвивався інтернет-павутиною». Тобто знадобилося майже 30 років, щоб тогочасні теорії стали втіленням сучасності.

Дистанційне навчання стає все більше не лише доступним, а і привабливою формою освіти. Оскільки частина здобувачів акцентують увагу на тому, що їм зручніше навчатися самостійно за допомогою педагога-наставника аніж перебуваючи щодня в колективі, який не завжди сприяє досконалому засвоєнню знань, а часто ще й занижує рівень мотивацій до навчання. Причиною цьому є ряд соціально-психологічних факторів.

Перевагами дистанційної освіти наразі є: навчання на відстані; в центрі дистанційної освіти знаходиться індивідуальна пізнавальна діяльність здобувача освіти, оскільки гнучка система освіти дозволяє навчитися самостійно здобувати знання, працювати з інформацією і з самого початку бути включеним в активну пізнавальну діяльність; людині з особливими освітніми потребами або інваліду не доводиться підлаштовуватися під розклад і надається можливість навчатися з огляду на самопочуття; самостійне навчання доповнюється консультаціями з педагогами [3].

Організуючи дистанційне навчання, викладач може створювати власні веб-ресурси або використовувати інші на свій вибір. Найголовнішим критерієм вибору інструментів для організації дистанційного навчання має бути відповідність поставленим методичним цілям, тобто те, наскільки певний сервіс чи ресурс уможливує досягнення очікуваних результатів навчання в дистанційному форматі [2]. Наразі популярною і апробованою є платформа Google Classroom, яка, зокрема, дозволяє за допомогою Google-форм збирати відповіді і потім проводити автоматичне оцінювання результатів тестування.

Проблемою в умовах дистанційного навчання є дотримання норм і правил академічної доброчесності, оскільки в здобувачів освіти є можливість для списування, а тому перед викладачем стоїть питання справедливого оцінювання знань. Звичайно, не варто відкидати відносини довіри між учасниками освітнього процесу, а також застосовувати педагогічні прийоми, що спонукатимуть самостійно і чесно виконувати завдання, а це і заохочування, і похвала, якщо бачимо, що робота виконана самостійно, хоч і не ідеально; давати більш складні завдання; дякувати за виконану роботу задавати індивідуальні завдання кожному хоча б раз на кілька тижнів, можна вибірково; давати завдання, які передбачають власні міркування та висловлення власної думки. Але найголовніша профілактика списування - розумна помірність навантаження [2].

Варто пам'ятати, що результат залежить від самодисципліни студента. Для дистанційного навчання необхідні самостійність і самосвідомість [3; с.18].

Список використаних джерел:

1. Богданова Д., Федосєєв А., Христочевський С. Телекомунікації для освіти. *Інформатика і освіта*. 1993. №2.
2. Лотоцька А., Пасічник О. Організація дистанційного навчання в школі: методичні рекомендації, 2020 р.
3. Підкасистий П.І., Тищенко О.Б. Комп'ютерні технології в системі дистанційного навчання. *Педагогіка*. 2000. №5.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ,
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ і ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВСП «НЕМШАЄВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НУБІП УКРАЇНИ»

**Збірник матеріалів
Всеукраїнського круглого столу**

**ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ, МЕТОДИКА, ПРАКТИКА**

Відповідальні за випуск:

Укладач – Т. М. Пащенко
Науковий редактор – В. О. Радкевич
Літературний редактор – Л. С. Гуменна
І. А. Мося
Комп'ютерний набір – Т. М. Пащенко
Відповідальний за випуск: А. А. Каленський

Підписано до друку 28.12.2021 р. Формат 60x84/16
Фіз. друк. арк. 32. Умов. друк. арк. 1,86
Наклад 100 прим.
Папір Lazer Copy
Друк дуплікатор
Гарнітура Times New Roman

Видавець і виготовлювач – Інститут професійно-технічної освіти
України.

Надруковано на власному обладнанні
м. Київ, пров. Віто-Литовський, 98-а
тел/факс (044) 259-45-53, 252-71-75
E-mail: info@ivet-ua.science

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої
продукції

Серія ДК, № 3805 від 21.06.2010 р.